

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์
และคลองสาขา เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

PEOPLE PARTICIPATION FOR PRAVESBURIROM AND ITS BRANCH
CANALS CONSERVATION, LADKRABANG DISTRICT, BANGKOK.

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน.....105154
วัน,เดือน,ปี.....16 พ.ย. 2552

.b.....
.i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ.2552

KMITL-2009-AG-M-091-023

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**PEOPLE PARTICIPATION FOR PRAVESBURIROM AND ITS BRANCH
CANALS CONSERVATION, LADKRABANG DISTRICT, BANGKOK.**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE IN AGRICULTURAL DEVELOPMENT
FACULTY OF AGRICULTURAL TECHNOLOGY
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

2009

KMITL-2009-AG-M-091-023

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2009

FACULTY OF AGRICULTURAL TECHNOLOGY

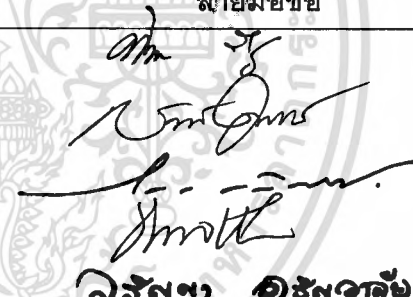
เอกสารนี้เป็นทรัพย์สินของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา
เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
People Participation in Pravesburirom Canals and It's Branch Conservation,
Ladkrabang District, Bangkok

นักศึกษา นายคังกร แสงเดือน
รหัสประจำตัว 47062703
ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา พัฒนากการเกษตร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.กนก เลิศพานิช
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.สมศักดิ์ คุณาสวรรค์เวช

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ลายมือชื่อ
รศ.ดร.ทิพวรรณ ลิ้มงูร	 อรรชกา อรรชวลัย
ผศ.ดร.สมศักดิ์ คุณาสวรรค์เวช	
ผศ.ดร.กนก เลิศพานิช	
ดร.ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมมาธิวัฒน์	
ดร.วรัญญา อรัญवालัย	

KING MONKOLADITRAJAKUMRAJAVITHAYANITRAJABANG LADKRABANG

วัน / เดือน / ปี ที่สอบ 5 มีนาคม 2552 เวลา 09.00-12.00 น.
สถานที่สอบ ณ ห้อง C 402/2-3 (ชั้น 4 อาคารเจ้าคุณทหาร)

คณบดีรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย ชูโชติ)

คณบดีคณะเทคโนโลยีการเกษตร

วันที่ ๒๒ เดือน ๗ พ.ศ. 2552

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์ และคลองสาขา เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
นักศึกษา	นายสังกร แสงเดือน
รหัสประจำตัว	47062703
ปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	พัฒนาการเกษตร
พ.ศ.	2552
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผศ.ดร.กนก เลิศพานิช
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผศ.ดร.สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมคลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา จำนวน 357 ครั้วเรือน ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป ซึ่งค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ ผลการวิจัยมีดังนี้

เมื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมแล้วพบว่า การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลอง การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างต่อการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขาแล้วนั้น การศึกษาพบว่า

1. เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครั้วเรือน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา สำหรับผลการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหามากที่สุด ($P < 0.05$) โดยความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้ คิดเป็นร้อยละ 52.1

2. เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม สำหรับผลการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมมากที่สุด ($P < 0.05$) โดยความสัมพันธ์การมีส่วนร่วม

ในกิจกรรมนี้ คิดเป็นร้อยละ 25.0 งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และกรรมสิทธิ์ถือครองที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ สำหรับผลการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ พบว่า รายได้ มีความสัมพันธ์มากที่สุดกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง ($P < 0.05$) โดยความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้ คิดเป็นร้อยละ 33.0

4. อาชีพ รายได้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการติดตามและประเมินผล สำหรับผลการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ พบว่า รายได้ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลมากที่สุด ($P < 0.05$) โดยความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้ คิดเป็นร้อยละ 20.9

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis	People Participation for Pravesburirom and Its Branch canals Conservation, Ladkrabang District, Bangkok.
Student	Mr.Sangkorn Sangduan
Student ID.	47062703
Degree	Master of Science
Program	Agricultural Development
Year	2009
Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Kanok Lertpanich
Thesis Co-Advisor	Assoc. Prof. Dr. Somsak Kuhaswanvej

ABSTRACT

The objective of this research was to study of people participation for Pravesburirom and its branch canals conservation, Ladkrabang district, Bangkok. The questionnaires were used for the data collection. The 357 households, who sheltered nearby the Pravesburirom and its branch canals were sampling. The data analysis was carried out with Statistical Program. The statistical techniques were the frequency distributions, percentage, mean, standard deviation, analysis of variance and multiple classification analysis.

The results showed that the people's participation in finding and identify cause of problem, planning and implementing conservation were medium level. However, the people's participation in monitoring and evaluation were rare.

Moreover, the analysis of variance and multiple classification analysis showed the finding as the following:

1. The people's participation in finding and identify cause of problem was related in sex, age, religion, education level, occupation, income, member of family, information awareness. The result also show that the education were the most highly significant associated at the 52.1 %

2. The people's participation in planning was related in sex, age, religion, education, occupation, income. The occupation was the most highly significant associated at the 25.0 %

3. The people's participation in implementing conservation was associated with sex, age, religion, education, occupation, income, member of family and land holdings. The income was the most highly significant associated with this people's participation , at the 33.0 %

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น เมื่อผู้ยู่ตเห็นไปไซประโยชน์ดานการคา
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. The people's participation in monitoring and evaluation was related in occupation, income, and information awareness. However, the income was the most highly significant associated, at the 20.9 %

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผศ. ดร.กนก เลิศพานิช ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำชี้แนะช่วยแก้ปัญหาตลอดจนให้ความรู้และประสบการณ์ที่ดีแก่ข้าพเจ้า

ขอขอบพระคุณ ดร. สมศักดิ์ ภูหาสวรรค์เวช อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนข้อชี้แนะ จนในที่สุดทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

ขอขอบคุณ ผู้นำชุมชนในพื้นที่ที่ทำการศึกษากัน 11 ชุมชนในเขตลาดกระบัง ที่ได้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและสำคัญในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบคุณ สำนักงานเขตลาดกระบังที่ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการวิจัยนี้
สุดท้ายต้องขอขอบคุณ คุณวิรงรอง ประสานวงศ์ ที่เป็นเสมือนคู่มือและเป็นกำลังใจที่ดีตลอดมา

สำหรับคุณงามความดีอันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบให้กับบิดามารดา ซึ่งเป็นที่รักและเคารพยิ่ง ตลอดจนครูอาจารย์ที่เคารพทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์ที่ดีให้แก่ข้าพเจ้า

สังกร แสงเดือน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	IX
สารบัญรูปภาพ.....	XI
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	2
1.4 สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา.....	3
1.5 ตัวแปรในการศึกษา.....	3
1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา.....	4
บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 การมีส่วนร่วม.....	6
2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม.....	6
2.1.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม.....	7
2.1.3 การประเมินผลการมีส่วนร่วม.....	9
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ.....	9
2.2.1 ความหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ.....	9
2.2.2 หลักการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ.....	10
2.2.3 การใช้ทรัพยากรน้ำอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด.....	13
2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพน้ำกับการใช้น้ำประเภทต่างๆ.....	14
2.4 ข้อมูลพื้นที่ที่ทำการศึกษา.....	17
2.4.1 ประวัติความเป็นมาของเขตลาดกระบัง.....	17
2.4.2 ที่ตั้งของที่ทำการเขตลาดกระบัง.....	18

เอกสารนี้เป็นเอกสาร 2.4.3 ที่ตั้งและอาณาเขตงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ลงนามใดใหม่ไปใช้ประโยชน์ด้าน 18
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4.4 ประวัติของคลองที่ทำการศึกษา.....	22
2.4.5 สภาพของคลองที่ทำการศึกษาในปัจจุบัน.....	25
2.4.6 การใช้ประโยชน์จากคลองในปัจจุบัน.....	25
2.5 งานวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง.....	26
2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม.....	26
2.5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ.....	29
2.5.3 งานวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	31
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	34
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	34
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	36
3.3 การวัดค่าตัวแปร.....	37
3.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับการมีส่วนร่วม.....	38
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	40
4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	40
4.2 ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากน้ำของชุมชนริมคลองประเวศบุรีรมย์.....	46
4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับลำคลองที่ไหลผ่านชุมชนริมคลองประเวศบุรีรมย์.....	50
4.4 การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างต่อการอนุรักษ์ คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา.....	53
4.5 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ต่อการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา.....	62
4.6 การอภิปรายผลการศึกษา.....	83
บทที่ 5 สรุปผล วิเคราะห์ผลและข้อเสนอแนะ.....	89
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	89
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	92
บรรณานุกรม.....	94
ภาคผนวก.....	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองประเวศ บุรีรัมย์และคลองสาขา เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร.....	101
ภาคผนวก ข พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลอง ประเวศบุรีรัมย์และคลองสาขา เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร.....	111
ภาคผนวก ค มาตรฐานคุณภาพน้ำ.....	112
ประวัติผู้เขียน.....	119

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงพื้นที่ติดต่อกับเขตต่างๆ.....	19
2.2 แสดงแขวงต่างๆ ของเขตลาดกระบัง.....	20
2.3 แสดงเส้นทางคมนาคมของเขตลาดกระบัง.....	21
2.4 แสดงคลองที่สำคัญในเขตลาดกระบัง.....	22
2.5 แผนที่แสดงการขุดคลองในสมัยรัชกาลที่ 5.....	23
2.6 ริมคลองประเวศน์บุรีรมย์ เขตลาดกระบัง.....	24
2.7 เรือขุดในคลองประเวศน์บุรีรมย์.....	25
ข.1 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา.....	111

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 จำนวนและกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชุมชนริมคลองประเวศบุรีรมย์.....	35
4.1 เพศ อายุ สถานภาพ เชื้อชาติ ศาสนา ระดับการศึกษาและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....	41
4.2 อาชีพ รายได้ กรรมสิทธิ์ถือครอง และลักษณะบ้านเรือน.....	43
4.3 ลักษณะบ้านเรือน ความบ่อบนของการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และแหล่งข้อมูลข่าวสาร.....	45
4.4 ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากน้ำของชุมชนริมคลอง.....	46
4.5 ข้อมูลเกี่ยวกับลำคลองที่ไหลผ่านชุมชนริมคลอง.....	51
4.6 ระดับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา.....	54
4.7 ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม.....	56
4.8 ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน.....	58
4.9 ระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล.....	60
4.10 แบบจำลองการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม.....	62
4.11 ผลการวิเคราะห์การแปรผันร่วมของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลอง.....	63
4.12 ผลการวิเคราะห์การจำแนกพหุของการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลอง.....	64
4.13 ผลการวิเคราะห์การแปรผันร่วมของการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง.....	69
4.14 ผลการวิเคราะห์การจำแนกพหุของการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง.....	70
4.15 ผลการวิเคราะห์การแปรผันร่วมของการมีส่วนร่วมการปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง.....	74
4.16 ผลการวิเคราะห์การจำแนกพหุของการมีส่วนร่วมการปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง.....	75
4.17 ผลการวิเคราะห์การแปรผันร่วมของการมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผล.....	79
4.18 ผลการวิเคราะห์การจำแนกพหุของการมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง.....	80
4.19 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ กับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA).....	84

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
4.20 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ กับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ โดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (MCA).....	85
ค.1 มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน.....	113

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงพื้นที่ติดต่อกับเขตต่างๆ.....	19
2.2 แสดงแขวงต่างๆ ของเขตลาดกระบัง.....	20
2.3 แสดงเส้นทางคมนาคมของเขตลาดกระบัง.....	21
2.4 แสดงคลองที่สำคัญในเขตลาดกระบัง.....	22
2.5 แผนที่แสดงการขุดคลองในสมัยรัชกาลที่ 5.....	23
2.6 ริมคลองประเวศน์บุรีรมย์ เขตลาดกระบัง.....	24
2.7 เรือขุดในคลองประเวศน์บุรีรมย์.....	25
ข.1 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา.....	111

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

เขตลาดกระบังเป็นพื้นที่ชานเมืองฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานคร มีพื้นที่กว้างใหญ่เป็นอันดับสองรองจากเขตหนองจอก เขตลาดกระบังเดิมเป็นอำเภอแสนแสบ ซึ่งอยู่ในเขตความปกครองของจังหวัดฉะเชิงเทรา ต่อมาได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกา ในวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2500 ให้ตั้งกิ่งอำเภอลาดกระบัง ขึ้นเป็นอำเภอ เรียกว่า อำเภอลาดกระบัง โดยมีเหตุผลว่า เพื่อประโยชน์ในการปกครองและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนกิ่งอำเภอลาดกระบัง จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ.2515 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ให้ยุบนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นกรุงเทพมหานคร และให้เรียกคำว่า อำเภอ เป็น เขต จึงเรียกว่า เขตลาดกระบัง นับจากนั้นเป็นต้นมา (สำนักงานเขตลาดกระบัง. 2549ก)

แต่เดิมนั้นเขตลาดกระบังเป็นเขตที่อุดมสมบูรณ์ พื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นท้องทุ่งกว้าง และมีคูคลองมากมายตัดผ่าน ลักษณะเหมือนเส้นเลือดจึงเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม ชุมชนดั้งเดิมและชุมชนที่อพยพมาจากถิ่นอื่น มักจะตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณริมคลองกระจายทั่วพื้นที่ภายในเขตลาดกระบัง ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร อาชีพรับจ้าง รับราชการ ประกอบธุรกิจส่วนตัว และมีอาชีพค้าขาย ทางด้านการคมนาคม มีทั้งการคมนาคมทางบกและทางน้ำ แต่ในปัจจุบันการคมนาคมทางบกมีความสำคัญมากกว่าทางน้ำ เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการเติบโตของอุตสาหกรรม มีการตั้งนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เกิดขึ้น มีโรงงานอุตสาหกรรมปรากฏอยู่หลายพื้นที่ การคมนาคมทางบกจึงมีความสะดวกรวดเร็วกว่าการคมนาคมทางน้ำ ซึ่งการคมนาคมทางบกจะมีถนนสามสายหลักที่สำคัญ ได้แก่ ถนนร่มเกล้า ถนนเจ้าคุณทหาร และถนนฉลองกรุง ส่วนการคมนาคมทางน้ำ จะใช้คลองประเวศบุรีรมย์ที่เป็นคลองชลประทานและเป็นเส้นทางหลัก และมี 46 คลองสาขา ที่จะสามารถติดต่อกับหมู่บ้านได้ทุกหมู่บ้าน ซึ่งถ้าคลองส่วนใหญ่จะใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรและอุปโภค (สำนักงานเขตลาดกระบัง. 2549ข)

ในปัจจุบันบริเวณคลองประเวศบุรีรมย์มีชุมชนที่ตั้งขึ้นอยู่บริเวณริมคลองเป็นจำนวนมาก เมื่อประชากรเพิ่มขึ้น เริ่มมีการระบายสิ่งโสโครก การปล่อยน้ำทิ้ง สิ่งปฏิกูลขยะมูลฝอยจากแหล่งชุมชนที่อยู่ริมฝั่งคลองลงสู่แหล่งน้ำ ตลอดจนน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ไม่ได้รับการบำบัดหรือผ่านระบบบำบัดแต่ไม่สมบูรณ์ น้ำเสียที่ถูกปล่อยลงสู่คลองมีสารเคมีปนเปื้อนอยู่ส่งผลให้คุณภาพน้ำในคลองต่ำลง นอกจากนี้คุณภาพของน้ำจะมีความสัมพันธ์กับการเปิดประตูระบายน้ำ โดยประตูระบายน้ำจะเปิดก็ต่อเมื่อระดับปริมาณน้ำของคลองชั้นในมีปริมาณที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สูงขึ้น แต่ถ้าระดับปริมาณน้ำของคลองชั้นในอยู่ในสภาวะปกติ สภาพน้ำของคลองหลังประตูน้ำจึงอยู่ที่สภาวะน้ำนิ่ง ไม่มีการไหลชะล้างระบายสิ่งโสโครก สิ่งปฏิกูล และขยะมูลฝอย มีผลทำให้คุณภาพน้ำอาจลดลง จนต่ำกว่ามาตรฐานคุณภาพน้ำที่กำหนดไว้ (ฝ่ายสิ่งแวดล้อม. 2549)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้มีแนวทางที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการช่วยแก้ปัญหาคุณภาพน้ำ โดยเริ่มจากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการค้นหาหาข้อมูลศึกษาปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบเพื่อแก้ไขปัญหาและลดปัญหา ร่วมปรึกษาหารือ วางแผนนโยบาย ร่วมกันตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม และร่วมถึงการปฏิบัติงานตามนโยบายแผนงานเพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุผู้เป้าหมายที่ตั้งไว้ จนถึงขั้นร่วมบำรุงรักษาโครงการระยะยาว และการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชน หน่วยงานราชการ ธุรกิจภาคเอกชน และบุคคลหรือกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชุมชนริมคลองในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา กรรรมสิทธิ์ในการถือครองที่อยู่อาศัย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนกับ ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา
3. เพื่อเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้มีขอบเขตการศึกษา ประกอบด้วย

1. ศึกษาข้อมูลของชุมชนในพื้นที่เป้าหมายได้แก่ แขวงลาดกระบัง แขวงทับยาว และแขวงชุมทอง ในเขตลาดกระบัง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่คลองประเวศบุรีรมย์ไหลผ่าน
2. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองจากชุมชน โดยศึกษาใน 4 ด้านดังนี้
 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา
 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวน 3 มิ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานนั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

3. ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ 10 ตัว คือ เพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่อยู่อาศัย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน กับตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา

1.4 สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา

เพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่อยู่อาศัย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา

1.5 ตัวแปรในการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้ มีตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้คือ

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา กรรมสิทธิ์ ในการถือครองที่อยู่อาศัย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลอง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้
 - 2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา
 - 2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
 - 2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
 - 2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ในการศึกษาครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการศึกษาในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ผลการวิจัยทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่อาศัยอยู่บริเวณชุมชนริมคลองในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการกำหนดนโยบาย แนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ รวมทั้งเพื่อปลูกฝังและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองได้อย่างถูกต้อง

2. ผลการวิจัยทำให้ได้ข้อมูล เพื่อการพัฒนาพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3. สามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัย เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา เสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้ประโยชน์ในการวางแผนหรือการทำแผนงาน โครงการส่งเสริมการอนุรักษ์คลองของประชาชน

1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง ขั้นตอนของการแสดงออกทางด้านความคิด และการกระทำของประชาชนในลักษณะต่างๆ ที่มีผลต่อ โครงการพัฒนาหรือต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์ ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้าน

1.1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาสาเหตุที่ทำให้คลองประเวศบุรีรมย์มีการระบายน้ำเสียออกมา โดยการค้นหาปัญหานี้อาจมาจากการประชุมภายในชุมชน หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชุมชน เพื่อจะได้หาวิธีการหรือแนวทางใช้ในการแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

1.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผนตามนโยบายหรือตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น การรวมกลุ่มเพื่อปรึกษาหาแนวทาง และการเข้าร่วมประชุมและประชาพิจารณ์เกี่ยวกับการวางแผนเพื่อป้องกันและอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์

1.3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนของการกระทำในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งต่อไปนี้ คือ การแยกเศษอาหารและไขมันออกจากภาชนะก่อนนำไปล้าง การทิ้งเศษขยะหรือสิ่งปฏิกูลลงในถังขยะรองรับ การใช้น้ำอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพ และการทำความสะอาดแหล่งน้ำต่างๆ เป็นต้น เพื่อป้องกันและอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์

1.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด สังเกต และพิจารณาจากความเห็นความชอบ และความคาดหวังที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ของประชาชนในชุมชนในด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา

2. การอนุรักษ์ หมายถึง แนวความคิด อุดมการณ์และการให้คุณค่าของคุณภาพน้ำคลองประเวศบุรีรมย์ เพื่อให้เกิดความรู้สึกรัก ห่วงเห่น และอยากรักษาไว้ให้คงอยู่ตลอดไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาต่ำ หมายถึง ประชาชนที่ไม่ได้รับการศึกษา หรือมีการศึกษาระดับประถมศึกษา

ระดับการศึกษาสูง หมายถึง ประชาชนที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป

4. กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่อยู่อาศัย

มีกรรมสิทธิ์ หมายถึง ประชาชนหรือครอบครัวเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย

ไม่มีกรรมสิทธิ์ หมายถึง ประชาชนไม่ได้เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย แต่ได้เช่า เช่า หรืออาศัยอยู่บ้านคนอื่น

5. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

รับรู้บ่อย หมายถึง ประชาชนไม่เคยได้ยินหรือไม่เคยรับรู้ หรือเคยรับรู้บ่อย นานๆ ครั้ง ไม่บ่อย หรือน้อยกว่าอาทิตย์ละ 1 ครั้ง

รับรู้มาก หมายถึง ประชาชนเคยได้ยินหรือรับรู้ปานกลางถึงมาก หรือบ่อยถึงบ่อยมาก เกือบทุกวัน หรือมากกว่าอาทิตย์ละ 2-3 ครั้ง

6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกน้อย หมายถึง ประชาชนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 5 คน ซึ่งเป็นจำนวนสมาชิกเฉลี่ยของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนสมาชิกมาก หมายถึง ประชาชนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่าหรือเท่ากับ 5 คน ซึ่งเป็นจำนวนสมาชิกเฉลี่ยของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหลากหลายประการ ผู้วิจัยจึงได้ทำการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะกล่าวถึงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ โดยสามารถแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 หัวข้อซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพน้ำกับการใช้น้ำประเภทต่างๆ

2.4 ข้อมูลพื้นที่ที่ทำการศึกษา

2.5 งานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1 การมีส่วนร่วม

2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

Payakapan (1980) สรุปแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของหลักการพัฒนาชุมชน ซึ่งจะนำประชาชนให้บังเกิดการพึ่งพาตนเอง และเกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาต่างๆ ในชุมชน ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

Pearse and Stiefel (1979) ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้อยู่นอก ได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากร และสถาบันต่างๆ ตามสถานะสังคมที่เป็นอยู่

กรรณิการ์ ชมดี (2524) ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมคือความร่วมมือของประชาชน ไม่ว่าจะของปัจเจกชนหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน และร่วมรับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ โดยกระทำผ่านองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

นิรันดร์ งามวุฒิเวศย์ (2537) ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม คือ การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเข้าให้กระทำการที่บรรลุจุดหมายของกลุมนั้น ทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527) ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ในการจัดการและควบคุม

เอกสารนี้การใช้และกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทาง
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกสังคม ในการมีส่วนร่วมของประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจ ในการกำหนดชีวิตของ คนเป็นตัวของตัวเอง เช่นเดียวกับ ชูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆอันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญา การพัฒนาชุมชนที่ว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับความเป็นจริงที่ว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง

อดิน รพีพัฒน์ (2527) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ทำทุกอย่าง ไม่ใช่ที่กำหนดไปแล้วให้ประชาชนเข้ามาร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่คิดขึ้นมา

ขวัญชัย วงศ์นิติกร (2532) ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 มิติ กล่าวคือ มิติที่ 1 ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจควรจะทำและทำอย่างไร ส่วนมิติที่ 2 ได้แก่ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา และการลงมือปฏิบัติการตามที่ตัดสินใจสำหรับมิติที่ 3 ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงานและการประเมินผล

โสภณ หมวดทอง (2533) สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่างๆของชุมชนนั้นมีปัจจัยทางสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ อาชีพ ที่อยู่อาศัยเข้ามาเกี่ยวข้องและกิจกรรมต่างๆของชุมชนได้รับความร่วมมือบรรลุความสำเร็จได้ จะต้องได้รับความเห็นพ้องต้องกันของชุมชนเป็นส่วนใหญ่ หรือการดำเนินงานกิจกรรมในนามกลุ่ม องค์กรของชุมชน

จากความหมายการมีส่วนร่วมของนักวิชาการหลายๆท่าน สามารถสรุปได้คือ การมีส่วนร่วมเป็นความร่วมมือของประชาชนในการปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งร่วมกันเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชนให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

ดังนั้น พฤติกรรมการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้มีโอกาสกระทำการ ร่วมคิด ร่วมงานแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผลงานตามความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ในการแก้ไขปัญหาของชุมชน

2.1.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

Cohen and Uphoff (1977) ได้แบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 4 ชนิด ดังนี้

2.1.2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ซึ่งประกอบด้วย การ กำหนดความต้องการ การจัดลำดับความสำคัญ การเลือกนโยบาย โดยเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ไม่ว้ากวนใจกันอีกทั้งยังมีเหตุเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไปเรื่อยๆ ตั้งแต่ตัดสินใจในระยะเริ่มต้น ระยะวางแผน ระยะดำเนินการทำกิจกรรม และการตัดสินใจปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2.1.2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการมีส่วนร่วมปฏิบัติโดยให้การสนับสนุนแรง ด้านทรัพยากร การมีส่วนร่วมบริหารจัดการ การประสานขอความร่วมมือ

2.1.2.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ซึ่งรวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียต่อโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

2.1.2.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามผล ประเมินผล (Evaluation) ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินการกิจกรรมทั้งหมด สิ่งที่สำคัญที่จะต้องสังเกตคือพิจารณาจากความเห็นความชอบ และความคาดหวังที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในการประเมินผลจะแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

ไพรัตน์ เคะชรินทร์ (2527) ได้สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหา การร่วมคิดหารูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน การร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อขจัดและแก้ปัญหา การร่วมการตัดสินใจ การใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้มีประโยชน์ต่อส่วนรวม การร่วมจัด หรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง การร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย การร่วมควบคุมติดตามผลประเมินผลและบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรมที่กำหนดไว้ เป็นสิ่งที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วม แต่สำหรับการมีส่วนร่วมของเจมส์คีย์ ปีนทอง (2527) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ 1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน 3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผน 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน

ทั้งนี้การมีส่วนร่วมจะต้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไขบางประการ ซึ่งนิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2537) กล่าวว่า การที่ประชาชนจะริเริ่มและช่วยตนเองได้นั้น ประชาชนจะต้องมีโอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเสียก่อน กล่าวคือ ต้องมีเงื่อนไขสำคัญอย่างน้อย 3 ประการคือ 1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม (Freedom Participate) 2. ประชาชนต้องมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม (Ability of Participate) 3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (Willingness to

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Participate) และนิรันดร์ยังกล่าวอีกว่า นอกจากเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่อไปนี้คือ 1. ประชาชนมีเวลาที่จะมีส่วนร่วม 2. ประชาชนต้องไม่เสียเงินทองค่าใช้จ่าย ในการมีส่วนร่วมมากเกินไปกว่าที่เขาประเมินค่าตอบแทนที่ได้รับ 3. ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น 4. ประชาชนต้องสื่อสารรู้เรื่องกันทั้ง 2 ฝ่าย 5. ประชาชนต้องไม่รู้สึก กระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือสถานภาพทางสังคมหากจะมีส่วนร่วม

2.1.3. การประเมินผลการมีส่วนร่วม

ในการประเมินผลการมีส่วนร่วมนั้น Kasperson and Breitbank (1969) เสนอว่าการมีส่วนร่วมหรือไม่มีนั้นมีมาตรวัด 3 ประการคือ

2.1.3.1 การกระทำโดยแต่ละบุคคลมิใช่การกระทำโดยกลุ่มอาจทำให้การวิเคราะห์หรือได้ข้อสรุปที่ไม่ถูกต้องเพราะการแสดงออกของแต่ละบุคคลในกระบวนการมีส่วนร่วมนั้นจะเห็นได้ถึงค่านิยม ความรับรู้และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล กล่าวคือ กิริยาที่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมก็คือ กิริยาที่แสดงออกต่อผลของการกระทำนั้น โดยตรงของแต่ละบุคคล

2.1.3.2 ความหนาแน่นของการกระทำ ซึ่งแสดงออกโดยการกระทำที่บ่อยครั้ง ระยะเวลาของกิจกรรมที่ยาวนาน หรือมีความผูกพันและมีจิตใจในการกระทำ

2.1.3.3 คุณภาพของเข้าร่วมดูจากผลและผลกระทบของการกระทำในเบื้องต้น เช่น ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ การเปิดกว้าง ยอมรับความสามารถและความคิดเห็น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

2.2.1 ความหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

เกษม จันทรแก้ว (2530) ได้กล่าวว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ หมายถึงการใช้น้ำอย่างประหยัด การไม่ทิ้งของเสียในแหล่งน้ำ ตลอดจนการช่วยเหลือบำรุงรักษาน้ำให้อยู่ในสภาพที่ดี มนุษย์สามารถใช้ประโยชน์จากน้ำด้วยการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม การคมนาคม การผลิตพลังงาน การพักผ่อนหย่อนใจ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ เป็นที่อยู่อาศัยของสาหร่ายแพลงตอน สัตว์น้ำ เป็นตัวผลิตก๊าซออกซิเจนให้แก่มนุษย์ ช่วยสร้างบรรยากาศในการดำรงชีวิต เป็นแหล่งของความชื่นมื่นโลก และยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ฝนตก

วิชัย เทียนน้อย (2533) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ หมายถึง การป้องกันปัญหาที่จะพึงเกิดกับน้ำ และการนำน้ำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำรงชีพของมนุษย์

ศิริพรต ผลสินธุ์ (2534) ได้กล่าวว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ หมายถึง การใช้ทรัพยากรน้ำอย่างถูกต้องเหมาะสม และมีการป้องกันมิให้มีสารพิษ (Pollution) ปนเปื้อนชนิดจำกัด หรือมีคุณสมบัติแปรเปลี่ยนไปตามธรรมชาติ เพื่อให้คงอยู่สำหรับใช้ประโยชน์ ได้ตามความต้องการเป็นเวลานาน

ราตรี ภารา (2540) ได้กล่าวว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ หมายถึง การป้องกันปัญหาที่เพิ่งจะเกิดขึ้นกับน้ำ และการนำน้ำมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำรงชีวิตของมนุษย์จากความหมายการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสรุปได้ว่า หมายถึง การสร้างแนวความคิด อุดมการณ์และการให้คุณค่าของคุณภาพน้ำรวมถึงการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้สึกรัก ห่วงแหน และอยากรักษาไว้ให้คงอยู่ตลอดไป

2.2.2 หลักการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเป็นเรื่องสำคัญและต้องเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน ในการร่วมมือปฏิบัติ เพราะเนื่องจากประชากรของโลกเพิ่มขึ้น ความต้องการที่จะนำน้ำมาใช้ อุปโภค บริโภค และเพื่อกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับน้ำก็จะตามมา เช่น ปัญหาขาดแคลนน้ำ ปัญหาน้ำเสีย เป็นต้น ดังนั้นการอนุรักษ์น้ำจึงจำเป็นต้องทำในเรื่องการรักษาสภาพแหล่งน้ำให้คงอยู่ตามธรรมชาติเพื่อใช้เป็นที่เก็บกักน้ำ ระบายน้ำ การกมนาคมนขนส่ง พักผ่อนหย่อนใจ ใช้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาและสัตว์น้ำ ช่วยทำให้ดินชุ่มชื้น การรักษาสภาพแหล่งน้ำจึงควรมีการตรวจสอบก่อนใช้หรือเฝ้าระวังไว้ตลอดเวลา อย่าให้เกิดการเน่าเสียขึ้นซึ่งทำได้ (สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย, 2540) โดยสามารถตรวจสอบได้ดังนี้

- 1) การดูด้วยสายตา อาจดูลักษณะต่างๆ ดังนี้
 - 1.1) ปริมาณน้ำมากน้อยเพียงใด ถ้าปริมาณน้ำมากและไหลเร็วจะมีปริมาณออกซิเจนมาก คุณภาพน้ำจะดีขึ้น
 - 1.2) อัตราการไหลของน้ำ ถ้าน้ำไหลเร็วจะมีปริมาณออกซิเจนมาก คุณภาพน้ำจะดีขึ้นได้เร็ว โอกาสที่น้ำจะเน่าเสียก็น้อยลง
 - 1.3) ลักษณะของน้ำ ถ้ามีสีเข้มต่างจากธรรมชาติ หรือมีตะกอนขุ่นมาก หรือมีกลิ่นเหม็นแสดงว่า น้ำสกปรกมาก มีโอกาสเน่าเสียสูง
 - 1.4) มีแหล่งมลพิษใกล้ๆแม่น้ำลำคลอง เช่น มีชุมชนหนาแน่น โรงงาน ตลาด ร้านอาหาร โรงแรม สถานประกอบการ แสดงว่าอาจมีของเสียจากแหล่งน้ำเหล่านี้ปล่อยลงแม่น้ำ ลำคลอง ทำให้แม่น้ำลำคลอง เกิดมลพิษขึ้นได้ ต้องคอยเฝ้าระวัง
 - 1.5) ขยะ และสิ่งปฏิกูลในน้ำ เช่น ขยะ ซากสัตว์ ซากพืช เป็นสาเหตุให้น้ำเน่าเสียได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6) วิชาพิษในน้ำ เช่น สาหร่าย ผักคบขวา อาจทำให้เกิดการเน่าเสียอย่างรุนแรงได้ในบริเวณน้ำทิ้ง

2) การเก็บตัวอย่างน้ำมาตรวจ โดยการนำน้ำจากแม่น้ำหรือลำคลอง ที่เราต้องการทราบปริมาณมลพิษมาตรวจ น้ำที่นำมาตรวจนี้ตรวจวิเคราะห์ที่สำคัญ ได้แก่ แบคทีเรีย สารอินทรีย์ โลหะมีพิษ เช่น ตะกั่วและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งสามารถทำได้หลายระดับ เช่น อาสาสมัครสามารถตรวจหาแบคทีเรียและออกซิเจนในน้ำได้ จากการที่คุณภาพน้ำเปลี่ยนแปลงได้ตามฤดูกาล เช่น ฤดูแล้ง จะมีน้ำน้อยและน้ำนั้นจะมีสิ่งเจือปนมากกว่าในฤดูน้ำมาก การตรวจคุณภาพน้ำอย่างละเอียดควรทำในทุกฤดูกาล ในการตรวจวัดคุณภาพน้ำเพื่อตรวจสอบสภาพมลพิษอย่างง่าย ๆ สามารถทำได้โดยอาสาสมัครทำการตรวจวัดคุณภาพน้ำที่บ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำอย่างรวดเร็ว ได้แก่ การตรวจวัดออกซิเจนในน้ำ ซึ่งควรตรวจวัดทุกเดือน

3) การใช้ประโยชน์ข้อมูลคุณภาพน้ำที่วัดได้ โดยเฉพาะค่าออกซิเจนละลายมีประโยชน์มาก สามารถนำมาแบ่งประเภทน้ำ ดังนี้

3.1) ดีมาก ถ้าวัดได้ค่าออกซิเจนในน้ำมากกว่า 7 ส่วนในล้านส่วน แสดงว่า แม่น้ำลำคลองนั้นมีคุณภาพน้ำเป็นประเภทที่ 1 คือ เป็นน้ำที่ไม่มีสารพิษเจือปน เพียงนำมาฆ่าเชื้อด้วยคลอรีนหรือต้มเดือด ก็สามารถนำมาใช้ได้

3.2) ดี ถ้าวัดได้ค่าออกซิเจนในน้ำมากกว่า 6 แต่ไม่เกิน 7 ส่วนในล้านส่วน แสดงว่า แม่น้ำลำคลองนั้นมีคุณภาพน้ำเป็นประเภทที่ 2 คือ เป็นน้ำที่มีคุณภาพดี เมื่อนำมากรองสารส้ม และเติมคลอรีนหรือต้มเดือด ก็สามารถนำมาใช้ได้

3.3) พอใช้ ถ้าวัดได้ค่าออกซิเจนในน้ำมากกว่า 4 แต่ไม่เกิน 6 ส่วนในล้านส่วน แสดงว่า แม่น้ำลำคลองนั้นมีคุณภาพน้ำเป็นประเภทที่ 3 คือ เป็นน้ำที่มีคุณภาพพอใช้ สามารถใช้น้ำประปาได้ หรือกรองสารส้ม และเติมคลอรีนหรือต้มเดือด ก็สามารถนำมาใช้ในครัวเรือนต่อไป

3.4) ไม่ควรใช้ ถ้าวัดได้ค่าออกซิเจนในน้ำมากกว่า 2 แต่ไม่เกิน 4 ส่วนในล้านส่วน ประเมินได้ว่า แม่น้ำลำคลองนั้นมีคุณภาพน้ำเป็นประเภทที่ 4 คือ เป็นน้ำที่มีคุณภาพต่ำ เป็นน้ำที่ไม่ควรนำมาใช้ในครัวเรือนหรือแม้แต่ทำน้ำประปา ถ้าจำเป็นต้องใช้ก็ควรมีการตรวจสอบให้แน่ใจก่อนและต้องทำการปรับปรุงคุณภาพน้ำเฉพาะก่อน

3.5) ห้ามใช้ ถ้าวัดได้ค่าออกซิเจนในน้ำน้อยกว่า 2 ส่วนในล้านส่วน ว่า แม่น้ำลำคลองนั้นมีคุณภาพน้ำเป็นประเภทที่ 5 คือ เป็นน้ำที่มีคุณภาพต่ำมาก ห้ามใช้ เป็นน้ำที่มีมลพิษมาก ไม่ควรจะไปอาบ ว่าย หรือนำมาใช้ในครัวเรือน ถ้านำมาใช้ อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้

4) การเลี้ยงปลาในกระชัง นอกจากจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่

ครัวเรือนแต่ละครัวเรือนโดยตรงแล้ว ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเฝ้าระวังคุณภาพแม่น้ำ
แม้ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ล่าคลองได้ ปลาส่วนใหญ่จะสามารถมีชีวิตอยู่ได้โดยปกติ เมื่อมีปริมาณออกซิเจนในน้ำที่สูงกว่า 4 ส่วนในล้านส่วน ปลาบางประเภทสามารถมีชีวิตในน้ำที่มีออกซิเจนในน้ำระหว่าง 2 ถึง 4 ส่วนในล้านส่วน และปลาทุกประเภทจะตายเมื่อไม่มีออกซิเจนในน้ำเหลืออยู่เลย

5) การป้องกันมลพิษในแม่น้ำล่าคลอง เมื่อตรวจพบปัญหาการ फैา ระวังคุณภาพน้ำ เช่น พบซากสัตว์ในน้ำหรือน้ำมีออกซิเจนต่ำ ควรแจ้งให้ประชาชนทราบ และเร่งรัดให้มีการแก้ไขโดยเร็ว และควรให้คำแนะนำในการใช้น้ำให้ถูกต้องตามประเภทต่างๆและการปรับปรุงคุณภาพน้ำ ตลอดจนการฆ่าเชื้อโรคในน้ำแก่ชาวบ้านทุกคน

การรักษาสภาพแหล่งน้ำธรรมชาติ จะเป็นการรักษาสถานที่กักขังน้ำ จืดที่ธรรมชาติสร้างสรรคไว้ แหล่งน้ำธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นทะเลสาบ หนอง บึง แม่น้ำ และล่าคลองจะต้นเขินเป็นจำนวนมาก จนทำให้ปริมาณน้ำที่เก็บกักขังไว้ลดน้อยลง วิชย เทียนน้อย (2533) ได้กล่าวถึงวิธีการที่จะคงสภาพแหล่งน้ำที่สำคัญ สามารถทำได้ดังนี้

- 1) ลดอัตราการเกิดความเป็นกรด เป็นด่างของดินให้น้อยลง
- 2) ขุดลอกแหล่งน้ำเพื่อขยายความกว้างและลึกให้ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือมากกว่าเดิม

3) เกิดจากกิจกรรมทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเกษตรกรจะปล่อยมูลสัตว์ให้ระบายลงสู่แหล่งน้ำใกล้เคียง และ

- 4) เกิดจากทำเหมืองแร่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหมืองสูบหรือเหมืองฉีด สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย (2540). ได้กล่าวว่า การป้องกัน มลพิษทางน้ำทำได้ ดังนี้

- 1) ตามบ้านเรือนและจุดที่เป็นท่าเรือหรือที่จอดเรือ ควรมีถังสำหรับใส่ ขยะมูลฝอยให้เพียงพอ ไม่ทิ้งขยะลงในแม่น้ำ
- 2) บ้านเรือนทุกครัวเรือนควรมีส้วมถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันไม่ให้ อุจจาระลงไปในแม่น้ำ

3) ไม่ทิ้งซากสัตว์ลงในแม่น้ำล่าคลอง ควรกำจัดโดยการฝังในบริเวณที่ ไกลจากแม่น้ำล่าคลองพอควร

4) ควรมีการกำจัดวัชพืชและพืชน้ำ เช่น ผักตบชวา สาหร่าย ตลอดจน ขยะในน้ำเป็นระยะๆ เพื่อไม่ให้น้ำมีคุณภาพแยลงจนถึงระดับที่ต่ำมากจนไม่สามารถนำมาอุปโภค บริโภคได้

5) ไม่ล้างภาชนะที่ใช้ในการบรรจุยาฆ่าแมลงลงในแม่น้ำ

6) หากพบว่ามีคนทิ้งขยะ น้ำเสีย หรือสารพิษลงในน้ำควรช่วยกันแนะนำ ดักเตือน หรือห้ามปราม

7) คอย फैา ระวังการลักลอบปล่อยของเสียลงแม่น้ำล่าคลองของโรงงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในเท่านั้น ไม่ควรเผยแพร่สู่สาธารณะ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจการประเภทต่างๆ หากพบการกระทำดังกล่าวควรแจ้งองค์การบริหารส่วนตำบล

8) อาสาสมัครตรวจชักชวนผู้นำชุมชน ผู้นำโรงงาน กิจการ องค์กรเอกชน ในท้องถิ่น ให้ร่วมกันดูแลรักษาแม่น้ำลำคลองให้ใสสะอาด ไม่เกิดการเน่าเสีย ตามบ้านเรือน

2.2.3 การใช้ทรัพยากรน้ำอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

ในการอนุรักษ์และการป้องกันการใช้น้ำ โดยการประหยัดไม่ให้สูญหายไปโดยเปล่าประโยชน์ จะช่วยประหยัดน้ำ และพลังงานอื่นๆ ได้มา และเป็นการนำน้ำมาใช้ประโยชน์หลายอย่างๆต่อเนื่องและเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งด้านการอนุรักษ์ และตัวผู้ใช้น้ำเอง ซึ่งสามารถลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าน้ำลงได้ ปริมาณน้ำเสียที่จะทิ้งลงแหล่งน้ำมีปริมาณน้อยลง และป้องกันปัญหาการขาดแคลนน้ำซึ่งการประหยัดน้ำ (มูลนิธิโลกสีเขียว. 2536 และวินัย วีระพัฒนานนท์. 2530) โดยการประหยัดสามารถทำได้ดังนี้

1) การประหยัดน้ำในบ้าน จะลดการใช้น้ำโดยการตรวจสอบและฝึคนิสัยในการใช้น้ำทำให้มีน้ำไว้ใช้ได้นาน การประหยัดน้ำในบ้านทำได้โดย

1.1) หมั่นตรวจสอบดูมาตรวัดน้ำเมื่อเลิกใช้น้ำทุกประเภทแล้ว ถ้ามาตรวัดน้ำยังเดินอยู่แสดงว่ามีน้ำรั่วซึมตลอดเวลา ซึ่งจะทำให้เสียน้ำเป็นจำนวนมาก

1.2) ปิดน้ำขณะแปรงฟันจะทำให้ไม่ต้องปล่อยน้ำใดๆเมื่อแปรงฟันเสร็จแล้ว จึงค่อยเปิดน้ำ

1.3) การล้างจาน หากรองน้ำเก็บไว้ในอ่างแทนการเปิดน้ำไว้ไหลผ่านจานแล้วทิ้งน้ำไปจะทำให้ประหยัดน้ำได้

1.4) การอาบน้ำด้วยฝักบัวจะประหยัดกว่าการใช้ขันตักอาบ ในการอาบน้ำจึงควรคว่ำเปิดน้ำแรงไปหรือเปล่า ปิดน้ำขณะฟอกสบู่และตรวจสอบว่าปิดก๊อกสนิททุกครั้งที่อาบน้ำเสร็จ

1.5) หากใช้ส้วมชักโครกในการกดชักโครกต้องใช้น้ำมากกว่าการใช้ส้วมราดน้ำ จึงควรตั้งระดับลูกกลอยในถังชักโครกให้อยู่ในระดับต่ำเพื่อจะได้ประหยัดน้ำได้มาก

2) การประหยัดน้ำในภาคเกษตร ภาคเกษตรกรรมเป็นผู้ใช้น้ำรายใหญ่ที่สุดมาเป็นเวลานาน ทั้งยังเป็นผู้ใช้งบประมาณด้านการจัดสรรน้ำมากที่สุดด้วยนั้น คือ การลงทุนในระบบชลประทาน แต่ปรากฏว่าการใช้น้ำชลประทานเพื่อการเกษตรยังมีประสิทธิภาพต่ำ และมีความสูญเสียมาก เนื่องจาก ระบบที่ใช้ในปัจจุบันอาศัยแรงดึงดูดของโลก ปล่อยให้ น้ำไหลเข้าพื้นที่การเกษตร ซึ่งน้ำส่วนใหญ่จะไหลล้นออกไป หากมีการกักเก็บน้ำส่วนนี้เพื่อหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่จะทำให้สามารถประหยัดน้ำสำรองที่เก็บน้ำไว้เหนือเขื่อนได้มาก นอกจากนี้ควรปรับปรุงระบบการควบคุมน้ำ หรือซ่อมแซมระบบที่มีอยู่แล้วให้ได้ใช้งานได้ เพื่อให้สามารถควบคุมจังหวะการเปิด-ปิดและปริมาณน้ำที่เหมาะสมกับความต้องการ ส่วนเกษตรกรบางรายใช้น้ำผิดประเภทโดยการเปิดน้ำไปทิ้งไว้ในนาเพื่อทำลายวัชพืชและแมลงศัตรูพืชต่างๆ จึงควรมีการเสริมความรู้เรื่องการ

ใช้น้ำแก่เกษตรกรรมด้วย นอกจากนี้การใช้เทคนิคการให้น้ำแบบใหม่ เช่น ระบบฉีดน้ำที่มีอยู่หลายแบบจะช่วยให้สามารถควบคุมเวลาและปริมาณการให้น้ำได้ตามต้องการ การเลือกวิธีการเกษตรที่เหมาะสมก็จะช่วยลดการใช้น้ำลงได้เช่นกัน เช่น การทำนาหว่านน้ำตม ซึ่งไม่จำเป็นต้องขังน้ำไว้ในนาเหมือนการทำนาทั่วไป มาตรการที่ช่วยให้เกิดการระเหยน้ำในภาคเกษตรที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การเรียกเก็บค่าใช้น้ำชลประทานจากเกษตร เพื่อกระตุ้นให้มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) การประหยัดน้ำในภาคอุตสาหกรรม ในประเทศไทยภาคอุตสาหกรรมใช้น้ำมากรองจากภาคเกษตรและชุมชน แต่กำลังเพิ่มความต้องการขึ้นอย่างรวดเร็ว ภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการก็สามารถช่วยตัวเองและสังคม ด้วยการประหยัดน้ำได้เช่นกัน เช่น โรงงานหลายแห่งใช้น้ำในระบบหล่อเย็นของเครื่องจักรซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้น้ำที่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงอาจใช้น้ำเสียจากชุมชนหรือจากกระบวนการผลิตในโรงงานการผลิตในโรงงานเองมาบำบัดแล้วนำมากลับใช้ใหม่ได้หลายรอบ

4) การประหยัดน้ำในชุมชน การประหยัดน้ำเป็นการอนุรักษ์แหล่งน้ำอย่างหนึ่ง เพราะเมื่อมีการใช้น้ำน้อยลง โดยเฉพาะในชุมชนน้ำเสียก็จะน้อยลงด้วย หากไม่ประหยัดน้ำตั้งแต่วันนี้ในอนาคตจะหาแหล่งน้ำดิบมาทำน้ำประปาได้ยากขึ้น และน้ำที่ได้ต้องมียาแพงมาก

จากหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคลองประเวศบุรีรมย์ ซึ่งใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตรกรรมสำหรับประชาชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดที่ได้จากการทบทวนมากำหนดกรอบของการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์ โดยเลือกเอาเฉพาะที่คาดว่าจะเหมาะสมกับการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์ของประชาชน เพื่อใช้เป็นตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพน้ำกับการใช้น้ำประเภทต่างๆ

ฉัตรไชย รัตนไชย (2539) กล่าวถึง คุณภาพน้ำที่ผู้ใช้น้ำต้องการ จะแตกต่างกันตามลักษณะของการใช้น้ำและในขณะเดียวกัน การใช้น้ำในลักษณะต่างๆ จะมีผลกระทบต่อคุณภาพน้ำต่างกัน ในหัวข้อนี้ จะกล่าวถึงคุณภาพน้ำที่ผู้ใช้น้ำกลุ่มต่างๆ ต้องการและผลกระทบของการใช้น้ำเหล่านี้ต่อคุณภาพน้ำโดยสังเขป

1) การใช้น้ำเขตชุมชน

น้ำสำหรับใช้เพื่ออุปโภคบริโภคในบ้าน ควรเป็นน้ำที่สะอาด ปราศจากเชื้อโรคและสารเคมีที่เป็นพิษต่อร่างกาย ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ควรอยู่ในสภาพที่นำใช้ได้แก่ ไม่มีสี กลิ่น รส ที่น่ารังเกียจ ไม่มีฤทธิ์กัดกร่อน (Non-Corrosive) ควรมีความกระด้างอยู่ในระดับที่เหมาะสมน้ำเสียจากชุมชน (Domestic Waste) มีองค์ประกอบส่วนใหญ่เป็นสารมลพิษแบบย่อย

เอกสารสลายได้ โดยเฉพาะ BOD ส่วนที่เหลือประกอบด้วยแบคทีเรียและสารเคมีบางประเภทที่ย่อยสลายช้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม่ได้ การระบายน้ำเสียจากชุมชนลงสู่ทางน้ำสาธารณะ โดยไม่มีการบำบัด ยังเป็นเรื่องปกติวิสัยในประเทศเรา ซึ่งเป็นปัญหาหมักหมมที่ควรได้รับการแก้ไขโดยเร็ว โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ๆ เป็นที่น่ายินดีที่ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) ได้มีการตื่นตัวเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นอย่างมาก เมืองใหญ่ๆหลายเมือง เช่น กรุงเทพฯ เชียงใหม่ หาดใหญ่ ได้เริ่มก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเริ่มต้นการแก้ไขปัญหามลพิษในเขตเมือง

2) การใช้น้ำในกิจการอุตสาหกรรม

ส่วนใหญ่ของการใช้น้ำในกิจการอุตสาหกรรม (กว่าร้อยละ 80) เป็นการใช้น้ำเพื่อการหล่อเย็น ที่เหลือเป็นการใช้ในกระบวนการผลิตและอื่นๆ น้ำหล่อเย็นควรมีอุณหภูมิและความกระด้างต่ำ ไม่มีฤทธิ์กัดกร่อน ส่วนคุณภาพน้ำที่ต้องการสำหรับกระบวนการผลิตจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะพิเศษของแต่ละผลิตภัณฑ์และแต่ละกระบวนการ เช่น เหล็ก แมงกานีส และคาร์บอนไดออกไซด์ จะทำความเสียหายให้กับกระบวนการผลิตกระดาษ น้ำที่มีปริมาณคลอรีนสูงเป็นอันตรายต่อการผลิตเหล็กหล่อ เป็นต้น

น้ำเสียจากกิจการอุตสาหกรรม (Industrial Waste) ประกอบด้วยน้ำเสียจากการหล่อเย็นและน้ำเสียจากกระบวนการผลิต น้ำเสียจากการหล่อเย็นจะทำให้อุณหภูมิในแหล่งน้ำรองรับสูงขึ้น ซึ่งทำให้ปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำลดลง ส่วนน้ำเสียจากกระบวนการผลิตมีลักษณะต่างๆกัน ตามแต่ประเภทของอุตสาหกรรม น้ำเสียจากอุตสาหกรรมบางประเภทสร้างปัญหารุนแรงมาก เช่น อาจปล่อยคราบน้ำมัน โลหะหนัก หรือมีค่าความเป็นกรดสูง (pH ต่ำ) เป็นต้น

3) การใช้น้ำในการเกษตร

น้ำที่ใช้ในการเกษตรควรปราศจากสารเคมี และเชื้อโรคที่เป็นอันตรายต่อพืชหรือต่อคนหรือสัตว์ที่กินพืชเหล่านั้น ปริมาณเชื้อโรคในน้ำที่ใช้ในการเกษตรเป็นสิ่งสำคัญมาก โดยเฉพาะเมื่อใช้รดผักที่กินสดๆ นอกจากนี้ น้ำที่ใช้ในการเกษตรต้องปราศจากสารเคมี ซึ่งอาจทำลายสภาพดิน เช่น โบรอน ในปริมาณเกิน 4 มิลลิกรัมต่อลิตร จะเป็นอันตรายต่อพืชส่วนใหญ่ หากดินมีโซเดียมเกิน ร้อยละ 10 ของประจุบวกทั้งหมด เมื่อแห้งผวดินจะแตกและจับเป็นก้อน และมีความเป็นด่างสูง (pH สูง) ทั้งทำให้ความสามารถในการซึมและการถ่ายเทอากาศลดลง และเมื่อสารละลายรวม (TDS) มากกว่า 700 มิลลิกรัมต่อลิตร ความสามารถในการดูดซึมอาหารโดยกระบวนการออสโมซิสจะลดลง แต่พืชหลายชนิดสามารถทนต่อเกลือแร่หรือสารละลายในดินในปริมาณสูงได้

น้ำทิ้งจากการเกษตร (Agricultural Waste) จะมีปริมาณเกลือแร่สูงมาก เนื่องจากการคายน้ำและการชะล้าง (Leach) เอนกเกลือแร่ในดินออกมา โดยเฉพาะปริมาณฟอสเฟต ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของปุ๋ยจะเพิ่มขึ้น อันเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหายูโทรฟิเคชัน นอกจากนี้ สารเคมีที่ใช้ในการเกษตรหลายอย่างซึ่งบางอย่างก็เป็นสารพิษ อาจเข้าปะปนในน้ำทิ้ง

4) การใช้น้ำในการประมง/เพาะเลี้ยง

ปลาส่วนใหญ่ต้องการน้ำที่มีออกซิเจนละลายอยู่มากกว่า 4 มิลลิกรัมต่อลิตร สำหรับสัตว์อื่นที่มีวงจรชีวิตเกี่ยวข้องกับน้ำอยู่บ้าง แต่ไม่โดยตรงเหมือนปลา เช่น เป็ด หรือ กบ อาจทนสภาพน้ำที่มีปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำน้อยกว่านี้ได้ แต่ก็ไม่สามารถทนต่อน้ำที่อยู่ในสภาพไร้ออกซิเจน (Anaerobic Condition) ได้

สารเคมีจากกิจกรรมทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมหลายอย่าง อาจเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำได้ โดยอาจส่งผลกระทบต่อแหล่งที่อยู่ (Habitat) ตามธรรมชาติของสัตว์น้ำ และ/หรือ พืชน้ำ ซึ่งแต่ละชนิดพันธุ์ (Species) ชอบน้ำที่มีคุณสมบัติต่างกัน เช่น ความเค็มหรืออุณหภูมิต่าง ๆ กัน เมื่อคุณสมบัติเหล่านี้เปลี่ยนไปจะพบว่าชนิดพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตในน้ำเปลี่ยนไปด้วย การเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติอย่างรวดเร็วเกินไป อาจทำให้สัตว์หรือพืชน้ำหลายชนิดปรับตัวไม่ทันและในบางกรณีอาจทำให้สูญพันธุ์ได้

สำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแบบเร่งรัดหรือเชิงพาณิชย์ (Intensive Aquaculture) ซึ่งเป็นการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจำนวนมากในพื้นที่จำกัด น้ำเสียจากพื้นที่เพาะเลี้ยงอาจสร้างปัญหามลพิษให้กับแหล่งน้ำ ซึ่งทำให้เป็นปัญหาย้อนกลับมาสู่ฟาร์มในที่สุด เนื่องจากแหล่งน้ำสำหรับใช้เพาะเลี้ยงและแหล่งรองรับน้ำเสียมักเป็นแหล่งเดียวกัน

5) การใช้น้ำเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

น้ำสำหรับแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ควรมีคุณสมบัติคล้ายน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค เช่น ควรปราศจากไวรัส แบคทีเรีย หรือสารพิษอื่นๆ ทั้งไม่มีสี กลิ่น รส ที่น่ารังเกียจ แต่หากมันใจว่าเป็นการใช้น้ำเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจที่ไม่ใช่การอาบ ก็อาจต้องการคุณภาพที่ดีกว่าได้ ผลกระทบจากการใช้น้ำเพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ มลพิษจากการทิ้งของเสียจากเรือ คราบน้ำมันจากเรือที่ใช้เครื่องยนต์ เป็นต้น

การยอมให้แหล่งน้ำเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจหรือสถานที่ท่องเที่ยวโดยมีมาตรการควบคุมการทิ้งของเสียที่เหมาะสมรัดกุม เป็นสิ่งที่ยอมรับกันทั่วไป แม้การใช้น้ำในลักษณะนี้อาจเพิ่มสารมลพิษให้แก่แหล่งน้ำบ้าง แต่ค่าใช้จ่ายในการบำบัดที่เพิ่มขึ้น (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าคลอรีน) มักจะน้อยมากเมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพักผ่อนหย่อนใจ

2.4 ข้อมูลพื้นที่ที่ทำการศึกษา

2.4.1 ประวัติความเป็นมาของเขตลาดกระบัง (สำนักงานเขตลาดกระบัง, 2549ก)

เขตลาดกระบังเดิมเป็นอำเภอแสนแสบ อยู่ในความปกครองของจังหวัดมโนบุรี เมื่อประมาณ พ.ศ. 2468-2469 พลเอกสมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอกรมหลวงลพบุรีราเมศวร ซึ่งดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ได้เสด็จตรวจราชการ ทรงเห็นว่าชื่ออำเภอแสนแสบคงไม่ตรงกับความเป็นจริงนัก เพราะคลองแสนแสบเป็นคลองที่อยู่ในอำเภอมโนบุรี จังหวัดมโนบุรีในขณะนั้น จึงได้ทรงเปลี่ยนชื่ออำเภอแสนแสบเป็นอำเภอลาดกระบัง อยู่ในความปกครองของจังหวัดมโนบุรี ต่อมาได้มีการยุบจังหวัดมโนบุรี ไปขึ้นกับจังหวัดพระนคร อำเภอลาดกระบังก็ขึ้นกับจังหวัดพระนครด้วย ครั้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2481 กระทรวงมหาดไทยได้ลดฐานะจากอำเภอลาดกระบังเป็นกิ่งอำเภอลาดกระบัง

หลังจากนั้น เมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ.2500 ฯพณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้เดินทางโดยทางเรือมาประกอบพิธีทางศาสนาที่วัดพลมานีย์ หมู่ 2 ตำบลทับยาว และได้สอบถามปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ พบว่าประชาชน ไม่ได้รับความสะดวกในการไปติดต่อราชการที่อำเภอมโนบุรี

ต่อมา ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกา เล่มที่ 24 ตอนที่ 23 ลงวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ.2500 ให้ตั้ง กิ่งอำเภอลาดกระบัง อำเภอมโนบุรี จังหวัดพระนครขึ้นเป็นอำเภอ เรียกว่า อำเภอลาดกระบัง โดยมีเหตุผลว่า กิ่งอำเภอลาดกระบัง อำเภอมโนบุรี มีท้องที่กว้างขวาง อยู่ห่างจากอำเภอที่ขึ้นอยู่ ประกอบกับสภาพท้องที่เจริญขึ้น ประชาชนหนาแน่นกว่าเดิม เพื่อประโยชน์ในการปกครองและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนกิ่งอำเภอลาดกระบัง จึงมีฐานะเป็นอำเภออีกครั้ง ตั้งแต่วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2500 เป็นต้นมา

จนเมื่อปี พ.ศ. 2515 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ให้ยุบนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นกรุงเทพมหานคร และให้เรียกว่าคำว่า อำเภอ เป็น เขต จึงเรียกว่า เขตลาดกระบัง ตั้งแต่วันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ.2515 เป็นต้นมา ที่มาของคำว่า ลาดกระบังยังไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัด เกี่ยวกับชื่อที่ใช้เรียก แต่หลังจากศึกษาและสันนิษฐานทางอักษรศาสตร์พอได้ทราบว่า แต่เดิมนั้นเขตลาดกระบังเป็นเขตที่ที่อุดมสมบูรณ์ ประกอบไปด้วยคูคลอง และสัตว์น้ำ เช่น ปู ปลา มากมาย ชาวบ้านในแถบนั้นจึงใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำที่ประกอบไปด้วย เฝือกแพะร่างแห รูปกรวยแหลมซึ่งมีชื่อที่เรียกว่า กระบัง ใช้สำหรับกันทางน้ำไหลบังคับให้ปลาเข้าไปติดร่างแหนั้น จึงเรียกท้องที่แห่งนี้ว่า ลาดกระบัง

อีกประการหนึ่ง จากคำบอกเล่าต่อๆกันมา ทราบว่าท้องที่แห่งนี้เดิมเป็นเชิงลาด และเป็นป่ารกทึบ มักจะมีสัตว์ป่า เช่น ช้าง เสือ ผ่านไปมาเสมอ จนทำให้พื้นที่พงทลาย ชาวบ้านจึงเรียกพื้นที่นี้ว่าลาดพัง ต่อมาเพี้ยนไปเป็น ลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงข้อมูลอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

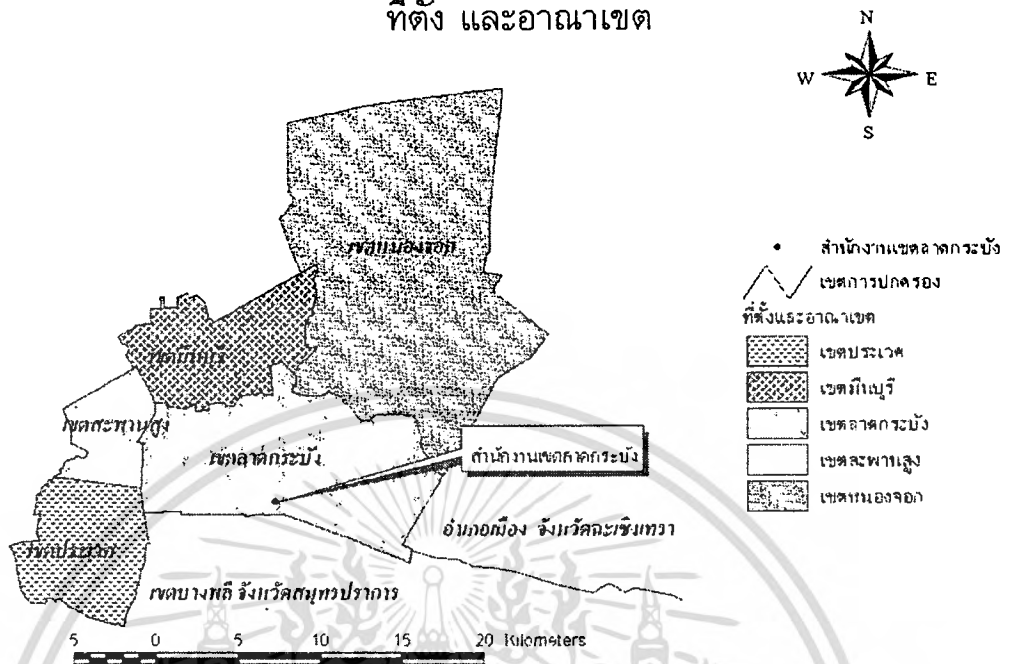
2.4.2 ที่ตั้งของที่ทำการเขตลาดกระบัง

เดิมที่ยังเป็นอำเภอแสนแสบจนเปลี่ยนมาเป็นอำเภอลาดกระบัง และถูกลดฐานะลง เป็นกิ่งอำเภอลาดกระบังนั้น มีที่ทำการตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 5 ตำบลลาดกระบัง บริเวณปากคลองสอง จนเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ.2487 สมัยที่มีนายสุขชัย กาญจนวรรณ เป็นปลัดกิ่งอำเภอลาดกระบัง ได้เห็นว่าสภาพที่ทำการอำเภอมีความชำรุดทรุดโทรมมากเกรงว่าหากทิ้งไว้จะเกิดอันตรายแก่ผู้มาติดต่อราชการและเจ้าหน้าที่ ประกอบกับสถานที่เดิมไม่เป็นย่านใจกลางเมืองของผู้มาติดต่อ จึงได้ขออนุญาตรื้อถอนกิ่งอำเภอลาดกระบัง มาปลูกสร้างในที่ดินให้เช่าของนายหยิน กิมสูรจันทร์ หมู่ที่ 1 ตำบลลาดกระบัง เนื้อที่ให้เช่า 1,088 ตารางวา ต่อมาทายาทของนายหยิน กิมสูรจันทร์ ซึ่งได้แก่นางสัมฤทธิ์ กิมสูรจันทร์ นางทองคำ กิมสูรจันทร์ นางทองใบ วงศ์อุไร และ น.ส. จินดา-กิมสูรจันทร์ได้อุทิศจำนวน 11 ไร่ 3 งาน 40 ตารางวาพร้อมกับเนื้อที่ที่ให้เช่าเดิมด้วยให้กับกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ.2518 ปัจจุบัน บริเวณที่ดินดังกล่าว ประกอบไปด้วยโรงพยาบาลลาดกระบัง ตั้งอยู่เลขที่ 190 หมู่ที่ 1 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

2.4.3 ที่ตั้งและอาณาเขต

เขตลาดกระบังเป็นชานเมืองพื้นที่ฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานคร มีพื้นที่กว้างใหญ่เป็นอันดับสองรองจากเขตหนองจอก จากทั้งหมด 50 เขตกรุงเทพมหานคร โดยมีพื้นที่ประมาณ 123,589 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 77,406 ไร่ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มคล้ายแอ่งกระทะประกอบไปด้วยท้องทุ่งกว้างใหญ่และมีคูคลองมากมาย และมีพื้นที่ที่ติดต่อกับอาณาเขตต่าง ๆ (ตามรายละเอียดในภาพที่ 2.1) ดังนี้ คือ

ที่ตั้ง และอาณาเขต

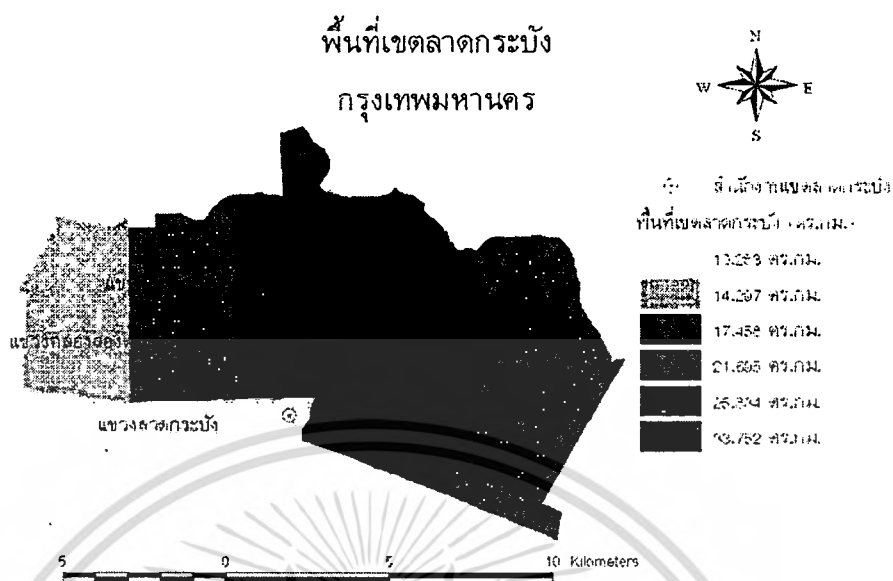

ภาพที่ 2.1 แสดงพื้นที่ติดต่อกับเขตต่างๆ

ที่มา : ฝ่ายโยธา สำนักงานเขตลาดกระบัง (2549ข)

จากภาพที่ 2.1 เขตลาดกระบังมีพื้นที่ติดต่อกับอาณาเขตต่างๆ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดกับพื้นที่เขตมิเนบุรีและหนองจอก
- ทิศใต้ ติดกับพื้นที่อำเภอบางพลีและอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ
- ทิศตะวันตก ติดกับพื้นที่เขตประเวศและเขตสะพานสูง
- ทิศตะวันออก ติดกับพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

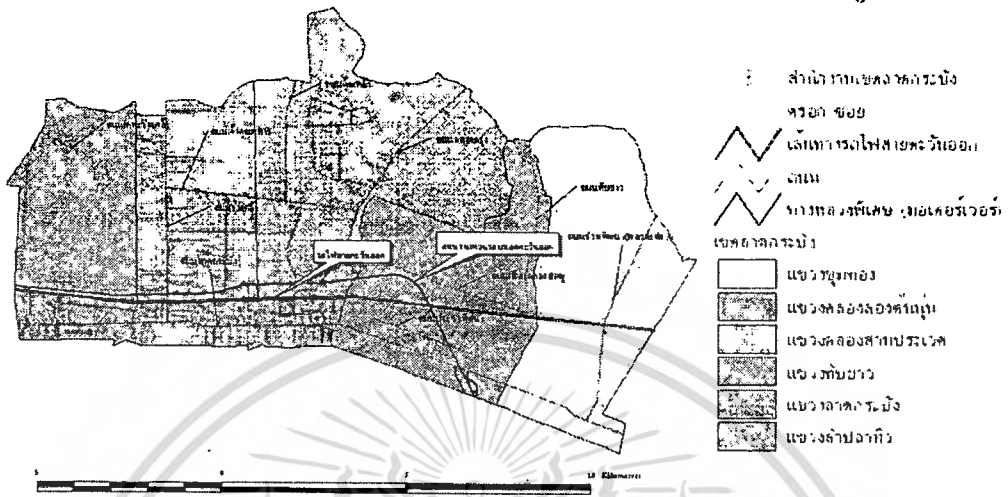

**ภาพที่ 2.2 แสดงแขวงต่างๆของเขตลาดกระบัง
ที่มา : ฝ่ายโยธา สำนักงานเขตลาดกระบัง (2549ข)**

จากภาพที่ 2.2 แสดงแขวงต่างๆ ของเขตลาดกระบัง ซึ่งเขตลาดกระบังมีพื้นที่รวมประมาณ 123.589 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 แขวง 46 หมู่บ้าน ดังนี้

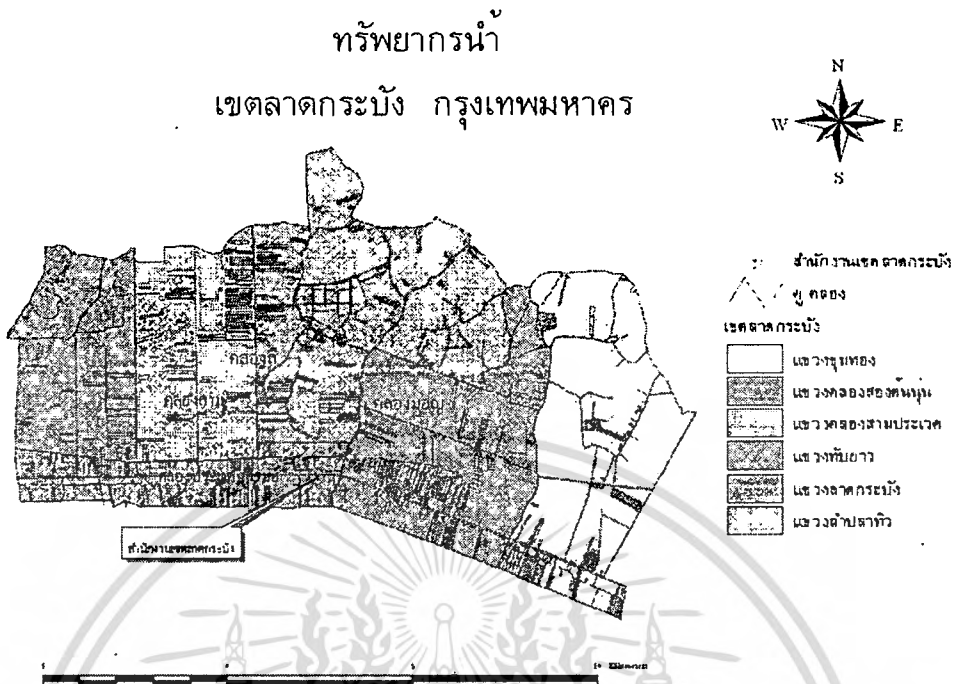
1. แขวงลาดกระบัง	มีพื้นที่ 10,283 ตร.กม.	มีหมู่บ้าน 7 หมู่
2. แขวงคลองสองต้นนุ่น	มีพื้นที่ 14,297 ตร.กม.	มีหมู่บ้าน 5 หมู่
3. แขวงคลองสามประเวศ	มีพื้นที่ 17,458 ตร.กม.	มีหมู่บ้าน 5 หมู่
4. แขวงลำปาทิว	มีพื้นที่ 25,834 ตร.กม.	มีหมู่บ้าน 13 หมู่
5. แขวงทับยาว	มีพื้นที่ 33,752 ตร.กม.	มีหมู่บ้าน 3 หมู่
6. แขวงชุมทอง	มีพื้นที่ 21,695 ตร.กม.	มีหมู่บ้าน 7 หมู่

แสดงเส้นทางคมนาคมทางบก
เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 2.3 แสดงเส้นทางคมนาคมของเขตลาดกระบัง
ที่มา : ฝ่ายโยธา สำนักงานเขตลาดกระบัง (2549ข)

ภาพที่ 2.3 เส้นทางคมนาคมของเขตลาดกระบังนั้นมีทั้งทางบกและทางน้ำ เส้นทาง
การคมนาคมทางบกที่สำคัญ เช่น ถนนอ่อนนุช-ลาดกระบัง ถนนทางหลวงพิเศษมอเตอร์เวย์
เส้นทางรถไฟสายตะวันออก และทางน้ำ เช่น คลองประเวศบุรีรมย์

ภาพที่ 2.4 แสดงคลองที่สำคัญในเขตลาดกระบัง
ที่มา : ฝ้ายโยธา สำนักงานเขตลาดกระบัง (2549ข)

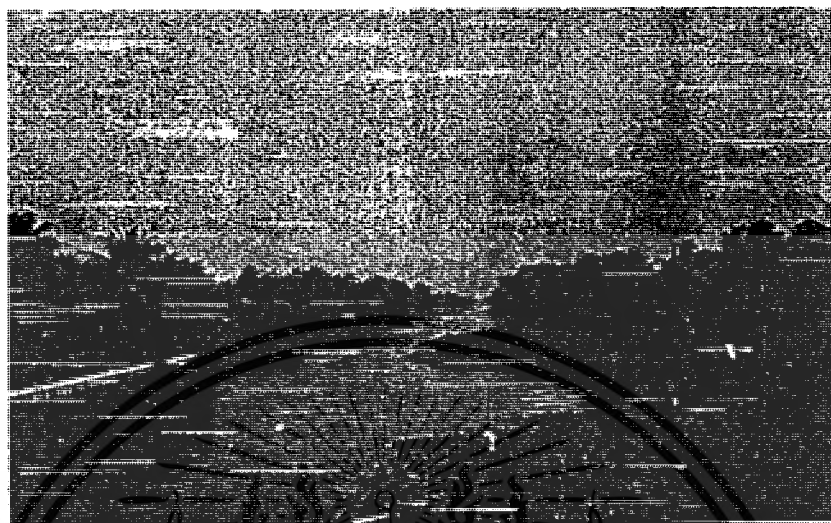
จากภาพที่ 2.4 เขตลาดกระบังมีคลองทั้งหมด 46 คลองซึ่งอยู่ในเขวงต่างๆดังนี้
 เขวงลาดกระบัง เช่น คลองประเวศบุรีรมย์ คลองหัวตะเข้ คลองลาดกระบัง ฯลฯ
 เขวงคลองสองต้นนุ่น เช่น คลองลาดบัวขาว คลองลำอ้อต้น คลองลำนายโส ฯลฯ
 เขวงคลองสามประเวศ เช่น คลองสามประเวศ คลองสี่ ฯลฯ
 เขวงลำปลาทิว เช่น คลองลำปลาทิว คลองลำพะอง คลองลำกอไผ่ คลองบึงบัว ฯลฯ
 เขวงทับยาว เช่น คลองทับยาว คลองพระยาเพชร คลองมอญ ฯลฯ
 เขวงชุมทอง เช่น คลองหลวงแพ่ง คลองตาสอน คลองกาหลง ฯลฯ

2.4.4 ประวัติของคลองที่ทำการศึกษา

คลองประเวศบุรีรมย์ ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ทรงประกาศใช้พระราชบัญญัติ "ประกาศขุดคลอง" ใน พ.ศ. 2520 และได้โปรดเกล้าฯ ให้ขุดคลองพระโขนงไปเชื่อมกับคลองด่าน ออกสู่น้ำบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และเรียกคลองที่ขุดต่อออกไปว่า "คลองประเวศบุรีรมย์" ทั้งยังได้ขุดคลองแยกจากคลองประเวศบุรีรมย์อีก 4 คลอง คือ คลอง 1 คลอง 2 คลอง 3 และ คลอง 4 มีความยาวทั้งสิ้น 1.150 เส้น (46 กิโลเมตร) กว้าง 4 วา (8 เมตร) ลึก 4 สอก (1เมตร)

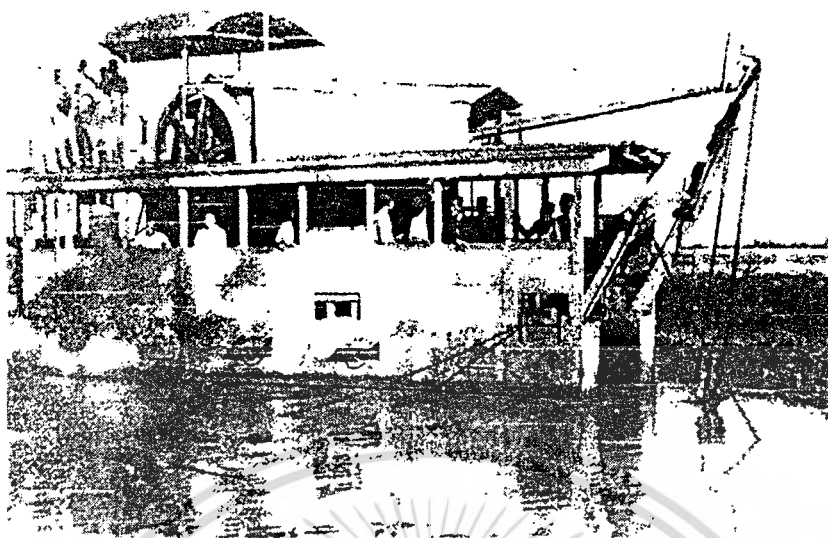
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น มิใช่เพื่อเผยแพร่ในเชิงพาณิชย์
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฉะเชิงเทรา ซึ่งก็หมายความว่า ผู้ช่วยออกเงินค่าขุดคลองในอัตราเท่าใด ก็จะจับจองที่ดินในบริเวณที่ อัตรากำหนดไว้

ภาพที่ 2.6 ริมคลองประเวศบุรีรมย์ เขตลาดกระบัง
ที่มา: ปิยนาด บุนนาคและคณะ (2525)

เนื่องจากที่ดินคลองประเวศบุรีรมย์ ไม่เพียงพอกับความต้องการของราษฎร จึงได้ช่วยกันออกเงินจ้างเงินขุดคลองแยกจากคลองประเวศบุรีรมย์ อีก 4 คลอง คือ คลอง 1 คลอง 2 คลอง 3 และคลอง 4 ผลจากการขุดคลองโดยการให้พระราชบัญญัติ “ประกาศขุดคลอง” ทำให้การขยายพื้นที่เพาะปลูกเป็นไปอย่างกว้างขวางตามความต้องการของรัฐบาล ดังจะเห็นได้จากการที่ราษฎรหลายพันครอบครัวเข้าไปทำการเพาะปลูกตลอดแนวสองฝั่ง คลองประเวศบุรีรมย์ และคลองแยก จึงเป็นคลองแรกที่รัฐบาลในสมัยรัชกาลที่ 5 ประสบความสำเร็จในการพัฒนาที่ดินให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ นับว่าเป็นกุศโลบาย “ให้ประชาชนมีส่วนร่วม” อย่างแยบยล แสดงถึงพระปรีชาสามารถและสายพระเนตรที่ยาวไกลของรัชกาลที่ 5 นอกจากนี้พระองค์ยังได้ออกกฎหมายห้ามราษฎรปลูกอาคารชดริมคลอง ต้องถอยร่น 3 วา (6 เมตร) ซึ่งเรียกกันติดปากว่า “กฎหมาย 3 วา” แต่น่าเสียดายที่ไม่มีมีการบังคับกันอย่างจริงจัง ทำให้เกิดการบุกรุกคลองอย่างทั่วไป

ภาพที่ 2.7 เรือขุดในคลองประเวศบุรีรมย์
ที่มา : ปิยนาด บุนนาคและคณะ (2525)

2.4.5 สภาพของคลองที่ทำการศึกษาในปัจจุบัน

บริเวณที่ทำการศึกษานี้ จะทำการศึกษาในบริเวณเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาจะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์ว่ามีมากน้อยเพียงใด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาจะเป็นกลุ่มของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่คลองประเวศบุรีรมย์ไหลผ่าน

คลองประเวศบุรีรมย์ที่ไหลผ่านเขตลาดกระบังนั้น จะมีจุดเริ่มต้นที่คลองแม่จันทร์ ไหลผ่านเขตลาดกระบังไปสิ้นสุดที่คลองหลวงแพ่ง โดยคลองมีขนาดความกว้าง 30 เมตร และมีขนาดความยาว 16,500 เมตร มีกรมชลประทานเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ (ฝ่ายโยธา สำนักงานเขตลาดกระบัง. 2549)

2.4.6 การใช้ประโยชน์จากคลองในปัจจุบัน

สภาพภูมิศาสตร์โดยทั่วไปในเขตลาดกระบังเป็นท้องทุ่ง ประชาชน 2 ใน 3 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยอาศัยคูคลองในพื้นที่ซึ่งมีอยู่ทั้ง 46 คลอง เป็นเสมือนเส้นเลือดใหญ่หล่อเลี้ยงพืชพรรณเรื่อยมา และยังได้อาศัยคูคลองเหล่านั้นในการสัญจรไปมาอีกด้วย ในปัจจุบันการใช้ประโยชน์จากน้ำในคลองประเวศบุรีรมย์จะใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ใช้เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งทางน้ำ รวมถึงเป็นเส้นทางชลประทาน ซึ่งในปี พ.ศ.2545 กรุงเทพมหานครได้เน้นและส่งเสริมให้เป็นปีแห่งการท่องเที่ยว โดยให้เขตแต่ละเขตฟื้นฟูบูรณะสถานที่ต่างๆ ที่เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

น่าสนใจให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองนโยบายของกรุงเทพมหานคร แนวทางการสร้างตลาดน้ำคลองประเวศน์บุรีรมย์จึงถูกพัฒนาขึ้น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในปัจจุบัน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางไปเที่ยวชมคลอง โดยมีการประสานงานกับศูนย์การท่องเที่ยว กรุงเทพมหานครในการช่วยประชาสัมพันธ์โปรแกรมการท่องเที่ยว พร้อมทั้งมีการประสานงานกับประชาชนในพื้นที่ให้ร่วมกันพัฒนาพื้นที่ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวให้ความสนใจจำนวนมาก (ฝ่ายพัฒนาสังคม สำนักงานเขตลาดกระบัง. 2549)

2.5 งานวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำของประชาชน พบว่าสามารถจำแนกงานวิจัยออกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

2.5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

2.5.3 งานวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

วิทวัส แก้วทรง (2541) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประชาชนในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเคยมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำค่อนข้างน้อย ทั้งขั้นตอนและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร โดยที่ เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดการทรัพยากรน้ำ โดยปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมคือสถานภาพทางอาชีพและการถือครองที่ดิน ส่วนความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำมีปัจจัยหลัก คือ สถานภาพทางอาชีพเนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่ได้เริ่มตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนในรูปแบบต่างๆ โดยให้ความสำคัญกับศักยภาพและความสามารถของคนในชุมชนจึงเกิดข้อสรุปร่วมกันว่าองค์กรและประชาชนในท้องถิ่นน่าจะเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย วิเคราะห์ปัญหา ตัดสินใจ ปฏิบัติการ และประเมินผลด้วยตนเองมากกว่าบทบาทของคนนอกชุมชน ปัญหาความเดือดร้อนในการจัดการน้ำเพื่อการดำรงชีพและการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของประชาชนในท้องถิ่นทำให้ประชาชนมีจุดรวมของความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศันสนะ ดันดิชาติ (2531) ได้กล่าวถึงการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่ากรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่งก่อให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กและไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความแตกต่างในด้านระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง การมีตำแหน่งอื่นในหมู่บ้าน จำนวนพื้นที่ที่ถือครอง รายจ่ายของกรรมการสภาตำบล การได้รับการอบรมเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำทำให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุริยา ยีขุน (2537) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระบบป่าชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลศรีละกอ อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา พบว่าประชากรในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ระดับการศึกษา จำนวนที่ทำกิน ประเภทการถือครองที่ดิน การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน และการเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนแตกต่างกัน ก่อให้เกิดความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 สำหรับลักษณะบ้านที่อยู่อาศัย และปัจจัยภายนอก เช่น การสนิทสนมกับพระสงฆ์ การเกรงใจต่อกำนันและผู้ใหญ่บ้าน การสนใจนโยบายของรัฐด้านป่าไม้ และการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐแตกต่างกัน ก่อให้เกิดความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สันติ พัฒนาศักดิ์ (2539) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านจี้เหล็ก ตำบลแม่โป่ง อำเภอคอกยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชน เพราะป่าชุมชนมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นที่รวมของชาวบ้านและยังเป็นที่เก็บของป่าอีกด้วย ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกป่าและทำแนวกันไฟรอบพื้นที่ป่าชุมชน อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการได้รับข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการอนุรักษ์ป่าชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 แต่รายได้ ความศรัทธาที่มีต่อผู้นำ การได้รับข่าวสารข้อมูลจากวิทยุ หนังสือพิมพ์ ทัศนคติที่มีต่อป่าชุมชน และประโยชน์ที่ได้รับจากป่าชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์แต่อย่างใด

ชัยโรจน์ ธนสันติ (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศึกษากรณีจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

สถาพร อธิพิงษ์ (2536) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอท่าใหม่ และอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า การใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

สมภพ คชินชนานันท์ (2541) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของข้าราชการมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ระยะเวลารับราชการที่ต่างกัน ไม่มีส่วนทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่แตกต่างกัน ทำนอง

เดียวกัน การได้รับประโยชน์หรือผลกระทบในการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมต่างกัน ก็ไม่มีส่วนทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่แตกต่างกันและข้าราชการที่มีหน้าที่หรือลักษณะงานแตกต่างกันก็ไม่มีส่วนทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยแตกต่างกันด้วยเช่นกัน

วิไลวรรณ สุปรียาพร (2543) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสียในเขตเทศบาลเมืองพะเยา พบว่า ทักษะของบุคคลในเขตเทศบาลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสียในเทศบาลเมืองพะเยา ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีระบบการระบายน้ำเสียของเทศบาล จากความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบำบัดน้ำเสียส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการที่เทศบาลเมืองพะเยาสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย ทุกครัวเรือนต้องรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการน้ำเสีย รวมทั้งระบบบำบัดน้ำเสีย ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีการประชุมร่วมกันระหว่างตัวแทนชุมชนกลุ่มต่างๆ และเทศบาลเมืองพะเยาทุกครั้ง เพื่อรับรู้การตัดสินใจดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม ประชากรยังเห็นด้วยว่าการลดปัญหาน้ำเสียเริ่มต้น ได้ที่ตัวเองและครอบครัว แต่ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการเสียค่าธรรมเนียมในการบำบัดน้ำเสียต่อรายบุคคลในทุกครัวเรือน

นอกจากนี้งานวิจัยยังพบว่าเทศบาลเมืองพะเยา ควรใช้สื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เสริมสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสียน้อย เทศบาลควรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ และสาเหตุที่ทำให้น้ำเสียให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่องในรูปของใบปลิว แผ่นพับ โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และควรเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นและเสียงตามสายให้มาก รัฐควรบรรจุเรื่องเกี่ยวกับความรู้ในการบำบัดน้ำเสียไว้ในหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจและนำไปสู่การบำบัดน้ำเสียอย่างมีแบบแผน รัฐควรจัดทำหนังสือเกี่ยวกับน้ำเสียและการบำบัดน้ำเสียให้แก่ผู้สนใจและควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้มีความรู้ในเรื่องการบำบัดน้ำเสียแก่ผู้นำชุมชน ผู้สนใจ และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและของสังคมได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนา และเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน โดยการมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าเกี่ยวข้อง โดยสมัครใจ เอื้อให้เกิดการพยายามพัฒนา การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย การวางแผนดำเนินการ โครงการพัฒนาทางทรัพยากรของท้องถิ่นและสังคม การมีส่วนร่วมจะเกิดจากการใช้ทรัพยากรภายในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน และปัจจัยที่มีผลมากที่สุดที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม คือ สถานภาพทางอาชีพและการถือครองที่ดิน รวมทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรมต่างมีผลต่อการมีส่วนร่วมทั้งสิ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

จิรายุ ทองเขาอ่อน (2537) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตรในจังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตรอยู่ในระดับต่ำ อายุรายได้ของครัวเรือน พื้นที่ถือครอง สมาชิกในครัวเรือน ตำแหน่งทางสังคม การรับรู้ข่าวสาร ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และพบว่า เพศ ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

ทแก้ว เชนดำรง (2538) ได้ศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระยะเวลาที่ใช้ประโยชน์จากแม่น้ำลำคลอง ความเชื่อในการอนุรักษ์น้ำและแหล่งน้ำ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย การรับรู้ข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และแหล่งน้ำ และประสบการณ์ที่เคยเกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องพฤติกรรมอนุรักษ์แม่น้ำลำคลอง

สุชาดา บุญประสพ (2539) ได้ศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาแม่น้ำท่าจีนน้ำเสีย: กรณีศึกษา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า อายุ ระยะเวลาในการอยู่อาศัย การรับรู้ข่าวสารและประสบการณ์เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาน้ำน้ำเสีย มีผลต่อการแก้ไขปัญหาน้ำน้ำท่าจีนน้ำเสีย ซึ่งก่อให้เกิดความแตกต่างในทางปฏิบัติในการอนุรักษ์น้ำในแม่น้ำท่าจีน

ถวัลย์ ยิ้มแย้ม (2540) ได้ศึกษาพฤติกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรี: กรณีศึกษาเขตสุขาภิบาลท่ายาง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า อายุ สถานภาพ สมรส การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย รายได้ การรับรู้ข่าวสาร และความรู้ในการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลอง มีผลต่อพฤติกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งก่อให้เกิดความแตกต่างในทางปฏิบัติในการอนุรักษ์น้ำในแม่น้ำเพชรบุรี

ปรีชา มาเจริญ (2540) ได้ศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลอง : ศึกษากรณีอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระยะเวลาที่อยู่อาศัย การใช้ประโยชน์จากแม่น้ำ ประสบการณ์ ทักษะ และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำของประชาชนมีผลต่อพฤติกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง

บุญนาค แพงชาติ (2543) ได้ศึกษาการจัดการคุณภาพน้ำบึงหนองหานโดยอาศัยประชาชนมีส่วนร่วม โดยการอบรมอาสาสมัคร ประชุมผู้ประกอบโดยการผลิตสื่อที่เกี่ยวกับการสาธิตบ่อดักไขมัน เก็บตัวอย่างน้ำมาตรวจวิเคราะห์ และประเมินความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการ ผลการศึกษาได้ดำเนินการผลิตสื่อ ได้แก่ โปสเตอร์ ป้ายผ้า สติกเกอร์ แผ่นพับ เทป วีดีโอ เอกสารเป็นเอกสารที่ส่งมอบส่วนหนึ่งเพื่อการเรียนการสอน ไมออนุญาตนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า เผยแพร่ในกลุ่มชุมชนรอบบึงหนองหาน จัดอบรมอาสาสมัครและเยาวชน จัดนิทรรศการ และประชุมไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซึ่งแจ้งผู้ประกอบการและสถานบริการ ด้านความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการส่วนใหญ่คิดว่า หนองหานมีความสำคัญมาก ปัญหาของหนองหานเกิดจากวัชพืช กิจกรรมที่ดำเนินการมีส่วนในการอนุรักษ์หนองหานอย่างมาก คิดว่าชุมชนมีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาหนองหานอยากให้น้ำ หนองหานสะอาด เห็นด้วยว่าหนองหานควรมีระบายน้ำเพื่อกำจัดวัชพืช และคิดว่ามนุษย์เป็นสาเหตุ ทำให้คุณภาพน้ำหนองหานเสื่อมลง

วิวรรณ จันทร์ โภคัย (2544) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของ ประชาชนริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษา พบว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แม่น้ำเจ้าพระยาอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ อาชีพ และรายได้ เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และพบว่า ความรู้ ทักษะคิด การรับรู้ผลดีผลเสีย การมุ่ง อนาคต การควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน ปัจจัยอื่น และปัจจัยด้านแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ด้านการ วางแผนแก้ไขปัญหา ด้านการปฏิบัติงานตามแผนงาน ด้านติดตามผลประเมินผลในการอนุรักษ์ แม่น้ำเจ้าพระยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ไกรฤกษ์ แสงสุข (2545) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการคุณภาพ น้ำกว๊านพะเยา ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการดูแลรักษาและการอนุรักษ์ คุณภาพน้ำกว๊านพะเยาอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการคุณภาพน้ำกว๊านพะเยา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสารข้อมูล และการเข้า ร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการดูแลรักษาคุณภาพน้ำ และพบว่า เพศ อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกใน ครอบครัวยุ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และการใช้ประโยชน์จากกว๊านพะเยา ไม่มี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการคุณภาพน้ำกว๊านพะเยา

ภูษพงศ์ สุพัฒน์กุล (2546) ได้ศึกษาการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำของประชาชนในการ อนุรักษ์บึงหนองหาน จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำบึง หนองหานของประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนจะใช้ทรัพยากรน้ำอย่างประหยัดและเกิดประ โยชน์สูงสุด รองลงมาเป็นการรักษาสภาพ แหล่งน้ำหนองหาน และด้านการป้องกันมลพิษทรัพยากรน้ำตามลำดับ ซึ่งในการศึกษาจะพบว่า ลักษณะด้านจิตวิทยาสังคมจะมีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำหนองหานมากที่สุด ได้แก่ การรับ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบึงหนองหาน รองลงมาเป็นแรงจูงใจต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ส่วนใน ด้านลักษณะส่วนบุคคลจะไม่ผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำหนองหาน

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำของประชาชนในชุมชน จะ สนับสนุนการอนุรักษ์น้ำโดยการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและยุติธรรม ซึ่งประโยชน์ของการ อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำนั้นช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ การอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์ ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างยั่งยืน และการแบ่งปันทรัพยากรน้ำอย่างยุติธรรม อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืนในเรื่องของระบบนิเวศ ซึ่งตระหนักได้ว่ามนุษย์และวัฒนธรรมอันหลากหลายเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรภายในท้องถิ่น

2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประสพสุข คีรินทร์ (2531) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ พบว่า ปัจจัยขนาดครอบครัว ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งการเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่างๆ การพบปะพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ทักษะการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และความสนใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สุนทรี จินธรรม (2531) ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในหมู่บ้าน โครงการปฐมอ โศก ตำบลพระประโทน อำเภอพระประโทน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่างกัน และประชาชนกลุ่มผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่าประชาชนกลุ่มอายุ 29-36 ปี และ 45-49 ปี

วิไลพร สมบูรณ์ชัย (2533) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คือ เพศ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน การมีตำแหน่งอื่นๆ ในหมู่บ้าน การรับรู้ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การเข้ารับการศึกษาอบรม และการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่

ขงยุทธ บุราสิทธิ์ (2534) ได้ศึกษาการดำเนินงานของชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: กรณีบ้านซำใต้ บ้านโคกน้อย และบ้านโนนกระโดน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การก่อตั้งกลุ่มชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดจากความกลัวว่ารัฐจะดำเนินการยึดที่ดิน จึงได้รวมตัวกัน จนกระทั่งมีสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน และหน่วยงานของรัฐเข้ามาสนับสนุนมีการขยายเครือข่ายอนุรักษ์ไปยังหมู่บ้านข้างเคียง สำหรับกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สมาชิกกลุ่มมีความคาดหวังที่จะดูแลรักษา ร่วมกันในเกณฑ์สูง

เพ็ญศรี รัตนะ(2536) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมของกรมการพัฒนาชุมชน ศึกษากรณีจังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนมากมีการรับรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมมาก แต่มีส่วนร่วมน้อย ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ การถือครองที่ดิน การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเป็นอาสาสมัคร

เอกสารนี้ การรับรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาสิ่งแวดล้อม ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในงานพัฒนาสิ่งแวดล้อม
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แตกต่างกัน ส่วนการเป็นหนี้สิน การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การได้รับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้พบว่า อายุ อาชีพ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ฉัตรภรณ์ วิวัฒน์วานิช (2537) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน ในหมู่บ้านปลา และหมู่บ้านพะยูน อำเภอลำเจ็ดยาง จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง แต่มีการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ การคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตัวเองได้รับ การรับรู้ข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ฟ้ารุ่ง มีอุคร (2539) ได้ศึกษาบทบาทของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมชุมชน : กรณีศึกษาประชาชนในองค์กรชาวบ้านเพื่อการพัฒนาภาคอีสาน จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในองค์กรชาวบ้านมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมชุมชนในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามบทบาท พบว่า เพศ การมีตำแหน่งในองค์กรชาวบ้าน การมีตำแหน่งอื่นๆในชุมชน การมีประสบการณ์ในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมชุมชน และการมีความรู้ในการจัดการจะก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องบทบาทในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ยงยุทธ จำปามูล (2539) ได้ศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ กรณีศึกษาอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทค่อนข้างสูงในการดำเนินงานตามนโยบายของกรมการปกครองในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการสนับสนุนแผนงานและโครงการของราชการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

จำเนียร ศิลปอาษา (2540) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ใหญ่บ้านในการวางแผน การดำเนินการ ป้องกันและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความคาดหวังถึงผลประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วม และพบว่าความรู้ความเข้าใจการป้องกันและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรับรู้ข่าวสาร ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปนัดดา ภูเจริญศิลป์ (2541) ได้ศึกษาบทบาทคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง : กรณีศึกษาชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานไม่สำเร็จมีให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ภาวะครอบครัว การรับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมความคาดหวังในผลประโยชน์ แรงจูงใจทางการเมือง และการรับรู้เกี่ยวกับความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน และปัจจัยที่ไม่ความสัมพันธ์ ได้แก่ อายุ การศึกษา และความคาดหวังสภาพแวดล้อมชุมชนในอนาคต ส่วนปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อิทธิพลของกลุ่ม การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากนักการเมืองท้องถิ่น และการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ การสนับสนุนจากภาคเอกชน และองค์กรพัฒนา

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นในเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมพบว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนในกระบวนการเรียนรู้ ศึกษาปัญหา การร่วมคิดวิเคราะห์และวางแผนร่วมดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม ซึ่งช่วยกระตุ้นให้เกิดกระบวนการพัฒนาชุมชนและพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชนควบคู่กันไป โดยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน และการอนุรักษ์ทรัพยากรและการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์น้ำในชุมชน เป็นภารกิจที่สำคัญของประชาชนในชุมชน และด้วยเหตุผลนี้จึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญต่อการวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งน้ำเพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา แก้ไข และรักษาคุณภาพของคลองประเวศบุรีรมย์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม ซึ่งแนวคิดในการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของกึ่งงานวิจัยข้างต้นที่มีมุ่งเน้นในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเน้นการศึกษาความสัมพันธ์และบทบาทในการอนุรักษ์น้ำของชุมชนเป็นหลัก เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการสนับสนุนแผนงานและ โครงการของหน่วยงานราชการเกี่ยวกับการอนุรักษ์น้ำในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์ และคลองสาขา เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานครนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งลักษณะของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการจัดเก็บข้อมูลเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากหนังสือ เอกสาร วิทยานิพนธ์ และผลงานการศึกษาวิจัยของบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่ได้ศึกษาเกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ศึกษา

2. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการที่ผู้ศึกษาคำเนินการจัดเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาอธิบายว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชุมชนริมคลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์น้ำในระดับใด และมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่างหรือไม่

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ จะใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชุมชนริมคลองประเวศบุรีรมย์ ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์น้ำของคลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา จากประชากรรวมทั้งสิ้น 3,287 ครัวเรือน จาก 11 ชุมชน (ตารางที่ 3.1) โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างหาได้จากสูตรของ Yamane (1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n = ขนาดตัวอย่างที่ต้องการหา
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.05

$$\text{แทนค่า } n = \frac{3,287}{1 + 3,287(0.05)^2}$$

ดังนั้น จำนวนตัวอย่างทั้งหมด = 357 ตัวอย่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 จำนวนและกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชุมชนริมคลองประเวศบุรีรัมย์

ชุมชนริมคลองประเวศบุรีรัมย์	จำนวน (ครัวเรือน)	กลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)
1.ชุมชนหลวงพรต-ท่านเลี่ยม	335	36
2.ชุมชนวัดสังฆราชา	281	31
3.ชุมชนร่วมใจพัฒนา	140	15
4.ชุมชนมิตรปลูกศรัทธา	1,210	131
5.ชุมชนหมู่บ้านลานบุญ	135	15
6.ชุมชนหมู่บ้านสมนึก	69	8
7.ชุมชนวัดราชโกษา	212	23
8.ชุมชนคารู้ลมี่กิมอุปถัมภ์	100	11
9.ชุมชนมาเรียลัย	344	37
10.ชุมชนวัดพลมานีย์	297	32
11.ชุมชนน้ำไกรหมู่ 9 ทับยาว	164	18
รวม	3,287	357

การสุ่มตัวอย่างจะดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจะทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่ง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือคู่สมรสที่มีอายุตั้งแต่ 20-60 ปี ที่อาศัยอยู่ในชุมชนริมคลองประเวศบุรีรัมย์และคลองสาขาของแต่ละชุมชน หรือชุมชนที่อยู่ห่างจากริมคลองภายในรัศมี 1 กิโลเมตร เนื่องจากชุมชนที่อยู่ติดริมคลองจะมีความสัมพันธ์ทั้งในทางตรงและทางอ้อมกับคลองมากที่สุด โดยจะดำเนินการเลือกตัวอย่างตามวัตถุประสงค์หรือตามความมุ่งหมายข้างต้น ให้สอดคล้องกับปัญหาหรือเรื่องที่วิจัย

เมื่อดำเนินการสอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเสร็จสิ้นแล้ว ผู้ศึกษาจะนำแบบสอบถามมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาเข้ารหัส (Coding) และนำไปวิเคราะห์ประเมินผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป มาช่วยในการวิเคราะห์ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ค่าความถี่ (Frequency) เพื่อเจงนับข้อมูลที่ตอบคำถาม
2. ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละหมวดหมู่ของตัวแปร รวมทั้งดูการกระจายของตัวแปร
3. ค่าเฉลี่ย (Mean)
4. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สินทางปัญญาที่นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance; ANOVA) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ของกลุ่มตัวอย่างว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่

6. การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis; MCA) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างกลุ่มต่างๆ ในตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ในระดับที่แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร สำหรับตัวแปรตามและตัวแปรอิสระที่จะใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ มีดังนี้

6.1 ตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา กรรมสิทธิ์ ในการถือครองที่อยู่อาศัย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

6.2 ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา ซึ่งแต่ละด้าน แบ่งออกได้ดังนี้

6.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา

6.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

6.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

6.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 การวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามในกลุ่มนี้เป็นแบบปลายปิด โดยเติมข้อความหรือเครื่องหมาย (✓) ลงในกลุ่มข้อความที่กำหนดหรือเติมตัวเลขให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริง ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพปัจจุบัน อาชีพ รายได้เฉลี่ย จำนวน 16 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากน้ำของชุมชนริมคลอง

แบบสอบถามเป็นแบบมีข้อความให้พิจารณาแล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องให้เลือกตอบ โดยต้องเลือกตรงกับข้อเท็จจริงในด้านการใช้ประโยชน์จากน้ำของชุมชนริมคลองให้มากที่สุด

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับลำคลองที่ไหลผ่านชุมชนริมคลอง

แบบสอบถามเป็นแบบมีข้อความให้พิจารณาแล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องให้เลือกตอบ โดยต้องเลือกตรงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อมูลทางกายภาพ
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มาใช้

ของลำคลอง เช่น ลักษณะของน้ำในคลองที่ไหลผ่านชุมชนริมคลอง ลักษณะของน้ำที่ส่งกลิ่นเหม็นในเวลาต่างฤดูกาล สาเหตุปัญหาของน้ำในลำคลอง

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลอง

แบบสอบถามเป็นแบบมีข้อความให้พิจารณาแล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องให้เลือกตอบ ไม่เคยมีส่วนร่วม มีส่วนร่วมน้อย มีส่วนร่วมปานกลาง มีส่วนร่วมมาก ให้ตรงกับข้อเท็จจริงในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด

3.2.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ในการวิจัย ทำให้ดังนี้

3.2.2.1 การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วสร้างแบบสอบถามขึ้น

3.2.2.2 สร้างข้อคำถามของแบบสอบถามขึ้นเป็นทั้งข้อคำถามแบบปิด และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบในแต่ละข้ออย่างชัดเจน

3.2.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นผ่านการแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ก่อนนำเครื่องมือไปทดลองใช้

3.2.2.4 ทดสอบเครื่องมือ (Try Out) โดยการนำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรตัวอย่าง จำนวน 25 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2537) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.83 ถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

3.2.2.5 นำแบบสอบถามปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 การวัดค่าตัวแปร

การวัดค่าตัวแปรของคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ มีหลักเกณฑ์การให้คะแนนและการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองตามกิจกรรมต่างๆ และระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองในขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์ทั้ง 4 ด้าน คือ

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดเบลสิ่งเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

มีหลักเกณฑ์การให้คะแนนจากคำตอบ 4 ช่วง ดังนี้

ไม่เคยมีส่วนร่วม	ให้คะแนนเท่ากับ 0
มีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนนเท่ากับ 1
มีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนนเท่ากับ 2
มีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนนเท่ากับ 3

สำหรับการหาระดับการมีส่วนร่วมปฏิบัติว่าอยู่ในระดับใด ทำโดยนำคำตอบที่ผู้ตอบเลือกในแต่ละกิจกรรมมาคิดคะแนน จากนั้นจึงนำคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation; S.D.) และนำค่าดังกล่าวมาแปรผลตามมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยเกณฑ์ค่าเฉลี่ยการแบ่งระดับการมีส่วนร่วม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ตามวิธีการของไชยยศ สุวรรณ และบุญชม ศรีสะอาด (2542)

ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึงมีส่วนร่วมน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึงมีส่วนร่วมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.00	หมายถึงมีส่วนร่วมมาก

3.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับการมีส่วนร่วม

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่างๆ กับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าเป็นความจริงหรือไม่นั้น ใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance; ANOVA) ควบคู่กับการวิเคราะห์การจำแนกพหุ (Multiple - Classification Analysis; MCA) โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance; ANOVA)

การวิเคราะห์ความแปรปรวนนี้เป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรอิสระหลายตัวที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม โดยแยกตามตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่ามีผลต่อตัวแปรตามดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร โดยได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตามแบบจำลองที่ต้องการศึกษา ในการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์โดยวิธีวิเคราะห์การผันแปรร่วมนี้ กำหนดให้ใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า ถ้าผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระใดมีค่าระดับนัยสำคัญน้อยกว่า 0.05 แสดงว่า ตัวแปรอิสระนั้นมีความสัมพันธ์หรือมีผลต่อตัวแปรตาม แต่หากตัวแปรอิสระใดมีค่าระดับนัยสำคัญมากกว่า 0.05 แสดงว่า ตัวแปรอิสระนั้นไม่มีความสัมพันธ์หรือไม่มีผลต่อตัวแปรตาม

3.4.2 การวิเคราะห์การจำแนกพหุ (Multiple Classification Analysis; MCA)

การวิเคราะห์การจำแนกพหุนี้เป็นการเปรียบเทียบข้อมูลในกลุ่มต่างๆ ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่ามีความสัมพันธ์หรือมีผลต่อตัวแปรตามหรือไม่ อย่างไร ซึ่งแสดงให้เห็นค่าความไม่แปรผันใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีเหตุผลเบื้องหลัง และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เบี่ยงเบนของค่าเฉลี่ยในแต่ละกลุ่มของตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่ามีค่าแตกต่างจากค่าเฉลี่ยรวมมากน้อยเพียงใด โดยให้ค่าในรูปของ Eta นอกจากนี้ยังแสดงค่าอัตราความสัมพันธ์ของตัวแปรในแต่ละกลุ่มของตัวแปรอิสระทั้งก่อนและหลังการควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ โดยให้ค่าในรูปของ Beta อรรถร สมสะอาด (2538) ได้อธิบายความหมายของค่าทั้งสองไว้ดังนี้

Eta หมายถึง ความสามารถของตัวแปรอิสระในการอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม

Eta^2 หมายถึง สัดส่วนของผลรวมกำลังสองที่อธิบายโดยตัวแปรอิสระ

Beta หมายถึง ความสามารถของตัวแปรอิสระในการอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม เมื่ออธิบายผลของตัวแปรอื่นๆ แล้ว

$Beta^2$ หมายถึง สัดส่วนของผลรวมกำลังสองที่อธิบายโดยตัวแปรอิสระ เมื่อควบคุมผลของตัวแปรอื่นๆ แล้ว

การแปรผลข้อมูลการวิเคราะห์ดังกล่าวพิจารณาจากค่า Beta ของตัวแปรแต่ละตัว หลังจากที่ได้ปรับตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมทุกตัว กล่าวคือ หากตัวแปรอิสระใดมีค่า Beta มากที่สุด แสดงว่าตัวแปรอิสระนั้นมีความสัมพันธ์หรือมีผลต่อตัวแปรตามมากที่สุด สำหรับการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่างๆ ของตัวแปรอิสระ จะพิจารณาจากค่า Beta เช่นเดียวกัน โดยจะต้องพิจารณาเป็นรายตัวแปรแต่ละตัว หากกลุ่มข้อมูลในตัวแปรอิสระกลุ่มใด มีค่า Beta หลังปรับค่าตัวแปรอิสระทุกตัวมากที่สุด แสดงว่ากลุ่มนั้นมีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ในตัวแปรอิสระเดียวกัน

การวิเคราะห์วิธีนี้ยังให้ค่าสถิติเรียกว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์พหุ (Multiple R) ก่อนปรับอัตราความเป็นอิสระ ซึ่งเมื่อยกกำลังสองจะให้ค่าสัดส่วนของการผันแปรที่อธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้งหมด ($Multiple R^2$)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานครนี้ ได้จากการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในเขตลาดกระบัง ซึ่งจะเป็นการศึกษาเชิงปริมาณจำนวน 357 ตัวอย่าง ซึ่งสามารถสรุปเนื้อหาได้ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากน้ำของชุมชนริมคลองประเวศบุรีรมย์

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับลำคลองที่ไหลผ่านชุมชนริมคลองประเวศบุรีรมย์

4.4 การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างต่อการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา

4.5 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างต่อการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา

4.6 การอภิปรายผลการศึกษา

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพ เชื้อชาติ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะบ้านเรือน กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่อยู่อาศัย ลักษณะการใช้ประโยชน์บ้านเรือน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความบ่อยและแหล่งของการรับรู้ข่าวสาร มีผลการวิจัยได้ดังตารางที่ 4.1 4.2 และ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 เพศ อายุ สถานภาพ เชื้อชาติ ศาสนา ระดับการศึกษาและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	150	42.1
หญิง	207	57.9
อายุ		
20-29 ปี	65	18.2
30-39 ปี	105	29.4
40-49 ปี	130	36.5
50-59 ปี	57	15.9
อายุเฉลี่ย 38.7 ปี		
สถานภาพการสมรส		
โสด	54	15.1
สมรส	292	81.9
หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	11	3.0
เชื้อชาติ		
ไทย	357	100
ศาสนา		
พุทธ	285	80.5
คริสต์	32	8.7
อิสลาม	28	7.3
อื่นๆ เช่น ศาสนาซิกข์	12	3.5
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	20	5.5
ประถมศึกษา	140	39.1
มัธยมศึกษา	123	34.7
อาชีวศึกษา หรืออนุปริญญา	29	8.1
ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	45	12.6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1-3 คน	147	41.1
4-6 คน	186	52.2
7-9 คน	24	6.7
จำนวนสมาชิกเฉลี่ย 5 คน		

จากตารางที่ 4.1 การศึกษาข้อมูลทั่วไปได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ เชื้อชาติ ศาสนา ระดับการศึกษา และ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีผลการวิจัยดังนี้

เพศ

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 357 คน พบว่าเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.9 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 42.1

อายุ

ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีอายุตั้งแต่ 20-60 ปี พบว่ากลุ่มอายุระหว่าง 40-49 ปีมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.5 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 29.4 และอายุระหว่าง 20-29 ปี ร้อยละ 18.2 ตามลำดับ ซึ่งอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 38.7 ปี

สถานภาพการสมรส

ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว จะมีจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 81.9 รองลงมาเป็น โสด ร้อยละ 15.1 และเป็นหม้าย หย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ร้อยละ 3

เชื้อชาติ

ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเชื้อชาติไทย คิดเป็นร้อยละ 100

ศาสนา

การนับถือศาสนาของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา พบว่า นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 80.5 รองลงมาเป็นศาสนาคริสต์ ร้อยละ 8.7 ศาสนาอิสลามคิดเป็นร้อยละ 7.3 และศาสนาอื่น ๆ เช่น ศาสนาซิก คิดเป็นร้อยละ 3.5

ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา พบว่า ระดับชั้นประถมศึกษามีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.1 ซึ่งใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 34.7 ส่วนระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และอาชีวศึกษาหรืออนุปริญญา มีร้อยละ 12.6 และ 8.1

ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชุมชนริมคลองประเวศบุรีรมย์ โดยเฉลี่ยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนประมาณ 5 คน โดยครัวเรือนส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิก 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 52.2 รองลงมา มีจำนวนสมาชิก 1-3 คน ร้อยละ 41.1 และจำนวนสมาชิก 7-9 คน ร้อยละ 6.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 อาชีพ รายได้ กรรมสิทธิ์ถือครอง และลักษณะบ้านเรือน

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	21	5.9
การค้า/ธุรกิจส่วนตัว	30	8.5
รับจ้างในบริษัทเอกชน	84	23.5
รับจ้างทั่วไป	176	49.2
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	42	11.8
เกษตรกร	4	1.1
รายได้		
น้อยกว่า 3,000 บาท/เดือน	66	18.5
3,001-6,000 บาท/เดือน	96	26.9
6,001-9,000 บาท/เดือน	79	22.1
9,001-12,000 บาท/เดือน	49	13.7
12,001-15,000 บาท/เดือน	29	8.1
มากกว่า 15,000 บาท/เดือน	38	10.7
กรรมสิทธิ์ถือครองที่อยู่อาศัย		
มีกรรมสิทธิ์	198	55.7
ไม่มีกรรมสิทธิ์	159	44.3
ลักษณะของบ้านเรือน		
ตึกแถว	95	26.6
บ้านเดี่ยว	136	38.0
ห้องแถว	91	25.4
ทาวเฮาส์	35	10.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.2 การศึกษาข้อมูลทั่วไปได้แก่ อาชีพ รายได้ กรรมสิทธิ์ถือครอง และลักษณะบ้านเรือน มีผลการวิจัยดังนี้

อาชีพ

อาชีพของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.2 รองลงมา ประกอบอาชีพรับจ้างในบริษัทเอกชน ร้อยละ 23.5 อาชีพแม่บ้าน ร้อยละ 11.8 และค้าขาย 8.5 ตามลำดับ

รายได้

รายได้ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา พบว่ามีรายได้อยู่ในระดับ 3,001-6,000 บาทต่อเดือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.9 รองลงมามีรายได้ 6,001 – 9,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 22.1 และน้อยกว่า 3,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 18.5 ตามลำดับ

กรรมสิทธิ์ถือครองที่อยู่อาศัย

กลุ่มตัวอย่างที่มีกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่อยู่อาศัยมีจำนวนใกล้เคียงกับกลุ่มที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่อยู่อาศัย คือมีกรรมสิทธิ์คิดเป็น ร้อยละ 55.7 ส่วนไม่มีกรรมสิทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 44.3

ลักษณะบ้านเรือน

เนื่องจากพื้นที่ในเขตลาดกระบัง ซึ่งเป็นพื้นที่ชานเมือง ดังนั้นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงมีลักษณะเป็นบ้านเดี่ยวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.0 นอกจากนั้นเป็นตึกแถว ร้อยละ 26.6 และห้องแถว ร้อยละ 25.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ลักษณะบ้านเรือน ความบ่อยของการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และแหล่งข้อมูลข่าวสาร

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการใช้ประโยชน์จากบ้านเรือน		
เป็นที่อยู่อาศัยอย่างเดียว	259	64.6
เป็นที่อยู่อาศัยและร้านอาหาร	8	2.1
เป็นที่อยู่อาศัยและร้านเสริมสวย/ร้านตัดเสื้อ	45	14.4
เป็นที่อยู่อาศัยและร้านเครื่องจักร/เครื่องยนต์	17	4.7
เป็นที่อยู่อาศัยและร้านขายของชำ	23	12.6
อื่นๆ เช่น เป็นที่อยู่อาศัยและสำนักงานหรือร้านถ่ายรูป	5	1.6
ความบ่อยของการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร		
1 ครั้ง/สัปดาห์	279	78.2
2-3 ครั้ง /สัปดาห์	57	15.9
ประจำทุกวัน	13	3.7
ไม่เคยรับรู้	8	2.2
แหล่งของข้อมูลข่าวสารที่รับรู้		
หนังสือพิมพ์	23	6.4
วารสาร/นิตยสาร	5	1.4
วิทยุ	20	5.6
โทรทัศน์	34	9.6
เสียงตามสาย	217	60.8
สนทนากับบุคคลอื่น เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อนบ้าน	52	14.4
อื่นๆ เช่น อินเทอร์เน็ต แผ่นพับ	6	1.7

จากตารางที่ 4.3 การศึกษาข้อมูลทั่วไปได้แก่ ลักษณะบ้านเรือน ความบ่อยของการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และแหล่งข้อมูลข่าวสาร มีผลการวิจัยดังนี้

ลักษณะการใช้ประโยชน์จากบ้านเรือน

ลักษณะการใช้ประโยชน์จากบ้านเรือน พบว่า ใช้เป็นที่อยู่อาศัยอย่างเดียวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.6 รองลงมา ใช้เป็นที่อยู่อาศัยและร้านเสริมสวยหรือตัดเสื้อ ร้อยละ 14.4 และเป็นที่อยู่อาศัยและร้านขายของชำ ร้อยละ 12.6 ตามลำดับ

ความบ่อยของการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางน้ำของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 1 ครั้ง/สัปดาห์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.2 รองลงมาเป็นการรับรู้ข่าวสาร 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 15.9 รองลงมาเป็นการรับรู้ข่าวสาร 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 3.7 และไม่เคยรับรู้ คิดเป็นร้อยละ 2.2

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.8) ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเสียงตามสาย รองลงมาคือ โทรทัศน์ (ร้อยละ 9.6) และเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ร้อยละ 14.4) ส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ (ร้อยละ 6.4) และวิทยุ (ร้อยละ 5.6) มีจำนวนที่น้อยที่สุด

ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 15.9 และรับรู้ข่าวสารเป็นประจำทุกวันร้อยละ 3.7 สำหรับผู้ไม่เคยรับรู้ข้อมูล ร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

แหล่งของข้อมูลข่าวสารที่รับรู้

แหล่งข้อมูลข่าวสารที่รับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษ พบว่า แหล่งข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้มากที่สุดคือ เสียงตามสาย ร้อยละ 60.8 รองลงมาคือการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านทาง การสนทนา ร้อยละ 14.4 และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางโทรทัศน์ ร้อยละ 9.6 ตามลำดับ

4.2 ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากน้ำของชุมชนริมคลองประเวศบุรีรมย์

ผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลการใช้ประโยชน์จากน้ำของชุมชนริมคลอง อันได้แก่ แหล่งน้ำ บริโภคและอุปโภค การใช้ประโยชน์จากคลองประเวศบุรีรมย์ ลักษณะการระบายน้ำทั้งจาก บ้านเรือน ลักษณะการแยกไขมันและเศษอาหารออกจากน้ำทิ้ง การระบายน้ำเสียจากสิ่งปฏิกูล การ ระบายน้ำคั้นจากบ่อเกรอะหรือบ่อซึม การกำจัดขยะมูลฝอย และการใช้และการกำจัดสารเคมี มี ผลการวิจัยดังตารางที่ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากน้ำของชุมชนริมคลอง

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
น้ำสำหรับการบริโภคของครัวเรือน/กิจการ **		
น้ำประปา	355	54.4
น้ำฝน	86	13.1
น้ำถัง/น้ำบรรจุขวดสำเร็จ	203	31.1
น้ำบาดาล	8	1.2
น้ำสำหรับการอุปโภคของครัวเรือน/กิจการ **		
น้ำประปา	354	47.3
น้ำฝน	165	22.0
น้ำบาดาล/น้ำบ่อตื้น	82	10.9
น้ำคลอง	147	19.6

หมายเหตุ : ** ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การใช้ประโยชน์จากคลองประเวศบุรีรมย์**		
ใช้เพื่ออุปโภค เช่น อาบน้ำ, รดน้ำต้นไม้ ฯลฯ	149	17.3
ใช้เพื่อทำเกษตรกรรม	62	7.2
จับสัตว์น้ำเพื่อการบริโภคหรือจำหน่าย	6	0.6
เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ	332	38.5
ใช้เพื่อการคมนาคม	59	6.8
เป็นแหล่งปล่อยน้ำเสีย	243	28.2
เป็นที่ทิ้งขยะมูลฝอย	10	1.1
ลักษณะการระบายน้ำทิ้งจากบ้านเรือน		
ต่อลงท่อเชื่อมกับท่อระบายน้ำของเทศบาล	288	80.8
ปล่อยลงแม่น้ำลำคลองโดยตรง	52	14.4
ปล่อยลงพื้นดิน	17	4.8
ลักษณะการแยกไขมันและเศษอาหารออกจากน้ำทิ้ง		
แยกโดยใช้บ่อพัก	9	2.5
แยกโดยใช้ตะแกรง	56	15.6
แยกโดยเก็บออกด้วยมือ	100	28.0
ไม่ได้แยก	192	53.7
ประเภทห้องส้วมในครัวเรือน		
ส้วมราดน้ำ	254	71.1
ส้วมชักโครก	103	28.9
การระบายน้ำเสียจากส้วมหรือสิ่งปฏิกูล		
ใช้บ่อเกรอะอย่างเดียว	129	36.1
ใช้บ่อเกรอะและบ่อซึม	104	29.2
ระบายลงแม่น้ำลำคลองโดยตรง (ไม่ผ่านบ่อเกรอะ)	57	15.9
ระบายลงท่อเทศบาลโดยตรง (ไม่ผ่านบ่อเกรอะ)	65	18.1
อื่นๆ ระบายลงร่องสวน ระบายลงพื้นที่ว่างเปล่า	2	0.7
การระบายน้ำล้นจากบ่อเกรอะหรือบ่อซึม		
จ้างรถดูดส้วม	200	85.8
ระบายลงท่อเทศบาล	12	5.1
ระบายลงแม่น้ำลำคลอง	11	4.7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะในรูปแบบใดก็ตาม หากมีข้อสงสัยหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อสำนักงานสิ่งแวดล้อมและจัดการขยะมูลฝอย กรุงเทพมหานคร โทร. 0-2253-8000

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การระบายกากปฏิกูล เมื่อบ่อเกรอะเต็ม		
จ้างรถดูดส้วม	103	79.8
ระบายลงแม่น้ำลำคลอง	12	9.3
ขุดหลุมฝัง	14	10.8
การกำจัดขยะมูลฝอย		
เผา	17	4.8
ทิ้งลงถังขยะของเทศบาล	299	83.8
ฝังหรือหลุมกลบ	27	7.7
ทิ้งลงแม่น้ำลำคลอง	8	2.1
อื่น ๆ เช่น ทิ้งตามที่ว่างเปล่า	6	1.6
การใช้สารเคมีทางการเกษตร		
เคย	30	8.4
ไม่เคย	327	91.6
วิธีทำความสะอาดอุปกรณ์หลังการใช้สารเคมี		
ตักน้ำขึ้นมาล้างในหลุมที่เตรียมไว้	2	6.7
ล้างลงบนพื้นดิน ปล่อยให้ไหลซึมลงผิวดิน	8	26.7
ล้างลงท่อระบายน้ำ	15	50.0
ล้างลงในแม่น้ำลำคลอง	5	16.6
วิธีกำจัดภาชนะบรรจุสารเคมี		
ขุดหลุมฝัง	4	13.3
เผาทำลาย	3	10
ทิ้งลงถังขยะเทศบาล	21	70
ทิ้งลงแม่น้ำลำคลอง	2	6.7

หมายเหตุ : ** ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.4 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลการใช้ประโยชน์จากน้ำของชุมชนริมคลอง ได้แก่ แหล่งน้ำบริโภคและอุปโภค การใช้ประโยชน์จากคลองประเวศบุรีรมย์ ลักษณะการระบายน้ำทั้งจากบ้านเรือน ลักษณะการแยกไขมันและเศษอาหารออกจากน้ำทิ้ง การระบายน้ำเสียจากสิ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปฏิบัติ การระบายน้ำดินจากบ่อเกรอะหรือบ่อซึม การกำจัดขยะมูลฝอย การใช้และการกำจัดสารเคมี มีผลการวิจัยดังนี้

แหล่งน้ำสำหรับการบริโภคของครัวเรือน/กิจการ

แหล่งน้ำที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการบริโภคมามากที่สุด คือ น้ำประปา คิดเป็นร้อยละ 54.4 รองลงมา คือ น้ำถัง/น้ำบรรจุขวดสำเร็จ ร้อยละ 31.1 และน้ำฝน ร้อยละ 13.1 ตามลำดับ

แหล่งน้ำสำหรับการอุปโภคของครัวเรือน/กิจการ

แหล่งน้ำที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการอุปโภคมากที่สุด คือ น้ำประปา ร้อยละ 47.3 รองลงมาคือ น้ำฝน ร้อยละ 22.0 และน้ำคลอง ร้อยละ 19.6 ตามลำดับ

การใช้ประโยชน์จากคลองประเวศบุรีรมย์

การใช้ประโยชน์จากคลองประเวศบุรีรมย์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมา เป็นแหล่งปล่อยน้ำเสีย ร้อยละ 28.2 และใช้เพื่ออุปโภค เช่น อาบน้ำ รดน้ำต้นไม้ ร้อยละ 17.3 ตามลำดับ

ลักษณะการระบายน้ำทิ้งจากบ้านเรือน

บ้านเรือนหรือกิจการในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการระบายน้ำทิ้งจากบ้านเรือนโดยปล่อยลงสู่ท่อระบายน้ำของเทศบาลที่เตรียมไว้เพื่อรองรับน้ำทิ้งดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 80.8 รองลงมา คือ ปล่อยลงแม่น้ำลำคลองโดยตรง ร้อยละ 14.4 และปล่อยลงบ่อดินแล้วซึมหายไปเอง ร้อยละ 4.8 ตามลำดับ

ลักษณะการแยกไขมันและเศษอาหารออกจากน้ำทิ้ง

บ้านเรือนหรือกิจการในพื้นที่ศึกษาประมาณครึ่งหนึ่งไม่แยกไขมันและเศษอาหารออกจากน้ำทิ้งร้อยละ 53.7 รองลงมา แยกโดยเก็บออกด้วยมือร้อยละ 28.0 และแยกโดยใช้ตะแกรงร้อยละ 15.6 ตามลำดับ

การระบายน้ำเสียจากส้วมหรือสิ่งปฏิกูล

การระบายน้ำเสียจากสิ่งปฏิกูล เช่น น้ำเสียจากส้วม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมากที่สุดกำจัดน้ำเสียลงบ่อเกรอะอย่างเดีย্বর้อยละ 36.1 รองลงมา คือ ระบายลงบ่อเกรอะและบ่อซึม ร้อยละ 29.2 และการระบายลงท่อเทศบาลโดยตรง ร้อยละ 18.1 ตามลำดับ

การระบายน้ำดินจากบ่อเกรอะหรือบ่อซึม

การระบายน้ำดินจากบ่อเกรอะและบ่อซึม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะจ้างรถดูดส้วมเพื่อระบายน้ำดิน ร้อยละ 85.8 รองลงมา คือ ระบายลงท่อเทศบาล ร้อยละ 5.1 และระบายลงแม่น้ำลำคลองร้อยละ 4.7 ตามลำดับ

การระบายกากปฏิกูล เมื่อบ่อเกรอะเต็ม

การระบายกากปฏิกูล เมื่อบ่อเกรอะเต็ม จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่จ้างรถดูดส้วมมากที่สุด ร้อยละ 79.8 รองลงมาคือการขุดหลุมฝัง ร้อยละ 10.8 และการระบายลงแม่น้ำลำคลอง ร้อยละ 9.3

การกำจัดขยะมูลฝอย

จากการศึกษาการกำจัดขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีการกำจัดโดยทิ้งลงถังขยะของเทศบาลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.8 รองลงมาฝังหรือหลุมกลบ ร้อยละ 7.7 และการกำจัดโดยวิธีการเผา ร้อยละ 4.8 ตามลำดับ

การใช้และการกำจัดสารเคมี

การใช้สารเคมีในพื้นที่ศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่จะไม่เคยใช้สารเคมีทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 91.6 รองลง คือเคยใช้สารเคมี ร้อยละ 8.4

วิธีทำความสะอาดอุปกรณ์หลังการใช้สารเคมี

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้สารเคมีพบว่า วิธีทำความสะอาดอุปกรณ์หลังการใช้สารเคมีที่ใช้มากที่สุดคือ การล้างลงท่อระบายน้ำ คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ ล้างลงบนพื้นดินปล่อยให้ไหลซึมลงผิวดิน ร้อยละ 26.7 และ ล้างลงในแม่น้ำลำคลอง ร้อยละ 16.6 ตามลำดับ

วิธีการกำจัดภาชนะบรรจุสารเคมี

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้สารเคมีพบว่า วิธีการกำจัดภาชนะบรรจุสารเคมีที่ทำมากที่สุด คือ การทิ้งลงถังขยะเทศบาล ร้อยละ 70 รองลงมา คือการขุดหลุมฝัง ร้อยละ 13.3 และการเผาทำลาย ร้อยละ 10 ตามลำดับ

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับลำคลองที่ไหลผ่านชุมชนริมคลองประเวศบุรีรมย์

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลำคลองที่ไหลผ่านชุมชนริมคลองประเวศบุรีรมย์ ได้แก่ ลักษณะของคลองที่ไหลผ่านชุมชน ฤดูกาลที่สามารถใช้น้ำในคลองได้ ฤดูกาลที่คลองส่งกลิ่นเหม็น สาเหตุของปัญหาน้ำในลำคลอง สาเหตุของปัญหาน้ำในคลองที่มาจากรั่วเรือน ผลกระทบในการใช้ประโยชน์จากคลอง แนวทางการป้องกันและอนุรักษ์คลอง ซึ่งอธิบายได้จากตารางที่ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลเกี่ยวกับลำคลองที่ไหลผ่านชุมชนริมคลอง

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะของคลองที่ไหลผ่านชุมชนในเขตลาดกระบัง		
สกปรกบ้างแต่สามารถใช้ได้ทั้งปี	125	35.1
สกปรกบ้างแต่สามารถใช้ได้บางฤดูกาล	159	44.6
น้ำเน่าเหม็นจนไม่สามารถใช้ได้	54	15.2
อื่น ๆ เช่น ไม่สกปรกและสามารถใช้ได้ หรือ ไม่สกปรกแต่ใช้อุปโภคเท่านั้น	19	5.1
ลักษณะของน้ำในลำคลองที่ใช้ได้ในฤดูกาล		
ฤดูร้อน (มีนาคม – มิถุนายน)	36	10.2
ฤดูฝน (กรกฎาคม – ตุลาคม)	27	7.4
ฤดูหนาว (พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์)	294	82.4
ฤดูกาลที่คลองส่งกลิ่นเหม็น		
ฤดูร้อน (มีนาคม – มิถุนายน)	52	14.4
ฤดูฝน (กรกฎาคม – ตุลาคม)	288	80.8
ฤดูหนาว (พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์)	15	4.3
ไม่พบ	2	0.5
สาเหตุของปัญหาน้ำในลำคลอง		
ชุมชน บ้านเรือนต่างๆ	59	16.6
โรงงานอุตสาหกรรม	202	56.1
ร้านค้า / ร้านอาหาร	42	11.8
เกษตรกรรม	30	8.5
อื่นๆ เช่น สถานศึกษา	24	7.0
สาเหตุของปัญหาน้ำในคลองที่มาจากครัวเรือน		
การซักล้างเสื้อผ้า	129	36.1
การทิ้งขยะมูลฝอย	104	29.2
การทำอาหาร	59	16.6
การถ่ายของเสีย	65	18.1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ผลกระทบในการใช้ประโยชน์จากคลอง		
ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ	20	5.5
น้ำขุ่นมาก	140	39.1
น้ำเน่าเสีย	107	30.0
แหล่งน้ำตื้นเขิน	17	4.7
ทัศนียภาพไม่ดี	28	8.1
อื่นๆ เช่น ไม่สามารถไปใช้ในการเกษตรกรรมได้	45	12.6
แนวทางการป้องกันและอนุรักษ์คลอง**		
ประชาชนทุกคนต้องร่วมมือกันอนุรักษ์คลอง	317	26.2
สำนักงานเขตควรสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย	175	14.5
สถานประกอบการควรบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงท่อ	120	9.9
หน่วยราชการควรให้ความรู้แก่ประชาชนให้มากขึ้น	218	18.0
รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณมากขึ้น	300	24.8
อื่นๆ เช่น มีการประชาสัมพันธ์ให้สถานศึกษามีส่วนร่วม	76	6.3

หมายเหตุ : ** ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.5 เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลำคลองที่ไหลผ่านชุมชนริมคลองประเวศบุรีรมย์ ได้แก่ ลักษณะของคลองที่ไหลผ่านชุมชน ฤดูกาลที่สามารถใช้น้ำในคลองได้ ฤดูกาลที่คลองส่งกลิ่นเหม็น สาเหตุของปัญหาน้ำในลำคลอง สาเหตุของปัญหาน้ำในคลองที่มาจากครัวเรือน ผลกระทบในการใช้ประโยชน์จากคลอง แนวทางการป้องกันและอนุรักษ์คลอง มีผลการวิจัยดังนี้

ลักษณะของคลองที่ไหลผ่านชุมชนในเขตลาดกระบัง

จากความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ลักษณะของคลองประเวศบุรีรมย์ที่ไหลผ่านชุมชนในเขตลาดกระบังส่วนมาก จะสกปรกบ้างแต่สามารถใช้ได้บางฤดูกาล คิดเป็นร้อยละ 44.6 รองลงมาคือ สกปรกบ้างแต่สามารถใช้ได้ทั้งปี ร้อยละ 35.1 และน้ำเน่าเหม็นจนไม่สามารถใช้ได้ร้อยละ 15.2 ตามลำดับ

ลักษณะของน้ำในลำคลองที่ใช้ได้ในฤดูกาล

ลักษณะของน้ำในลำคลองที่ใช้ได้ในบางฤดูกาลในพื้นที่ศึกษา พบว่าในฤดูหนาวจะเป็นฤดูกาลที่น้ำสามารถใ้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.4 รองลงมาเป็นฤดูร้อน คิดเป็นร้อยละ 10.2 ฤดูฝนคิดเป็นร้อยละ 7.4 ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฤดูกาลที่คลองส่งกลิ่นเหม็น

ช่วงฤดูกาลที่ส่งกลิ่นเหม็นจะพบมากที่สุดในช่วงฤดูฝน คิดเป็นร้อยละ 80.8 รองลงมา คือ ฤดูร้อน คิดเป็นร้อยละ 14.4 ฤดูหนาวคิดเป็นร้อยละ 4.3 และไม่พบคิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

สาเหตุของปัญหาน้ำในลำคลอง

กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า ปัญหาน้ำในลำคลอง มีสาเหตุมาจาก โรงงานอุตสาหกรรม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.1 รองลงมาคือ บ้านเรือนต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 16.6 และร้านค้า/ร้านอาหาร คิดเป็นร้อยละ 11.8 ตามลำดับ

สาเหตุของปัญหาน้ำในคลองที่มาจากครัวเรือน

ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาน้ำในคลองมาจากครัวเรือน สิ่งที่คิดว่าเป็นสาเหตุสำคัญมากที่สุด คือ การซักล้างเสื้อผ้า คิดเป็นร้อยละ 36.1 รองลงมาคือ การทิ้งขยะมูลฝอยร้อยละ 29.2 และการถ่ายของเสีย คิดเป็นร้อยละ 18.1 ตามลำดับ

ผลกระทบในการใช้ประโยชน์จากคลอง

การได้รับผลกระทบในการใช้ประโยชน์จากคลองประเวศบุรีรมย์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ได้รับผลกระทบในเรื่องน้ำขุ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.1 รองลงมาคือ น้ำเน่าเสีย คิดเป็นร้อยละ 30.0 และอื่นๆ เช่น ไม่สามารถไปในการทำเกษตรกรรมได้ คิดเป็นร้อยละ 12.6 ตามลำดับ

แนวทางการป้องกันและอนุรักษ์คลอง

ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีหลากหลายแนวทางที่ได้เสนอแนะ ซึ่งแนวทางที่เสนอแนะมากที่สุดคือ ประชาชนทุกคนจะต้องร่วมมือกันอนุรักษ์คลอง คิดเป็นร้อยละ 26.2 รองลงมาคือ รัฐบาลควรจัดสรรเงินงบประมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 24.8 และหน่วยงานราชการควรให้ความรู้แก่ประชาชนให้มากขึ้นร้อยละ 18.0 ตามลำดับ

4.4 การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างต่อการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์ และคลองสาขา

ในการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างต่อการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา ได้แบ่งข้อมูลในการสำรวจออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านต่อไปนี้

4.4.1 การศึกษาการมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขาในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ระดับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การติดต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์		
ไม่เคยมีส่วนร่วม	14	3.9
มีส่วนร่วมน้อย	229	64.1
มีส่วนร่วมปานกลาง	64	17.9
มีส่วนร่วมมาก	50	14.0
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 1.42		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.77		
การร่วมพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น		
ไม่เคยมีส่วนร่วม	66	18.5
มีส่วนร่วมน้อย	23	6.4
มีส่วนร่วมปานกลาง	113	31.7
มีส่วนร่วมมาก	155	43.4
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 2.00		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 1.11		
การนำเสนอปัญหาเสนอต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง		
ไม่เคยมีส่วนร่วม	20	5.6
มีส่วนร่วมน้อย	109	30.5
มีส่วนร่วมปานกลาง	137	38.4
มีส่วนร่วมมาก	91	25.5
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 1.84		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.87		
การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาโดยรวม		
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (N) = 357		
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 1.75		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.63		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ด้าน คือ การติดต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง การร่วมพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น และการนำเสนอปัญหาเสนอต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยพบระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรม แตกต่างกันดังนี้

การติดต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง พบว่า การมีส่วนร่วมในระดับน้อยมีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 64.1 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 17.9 ส่วนการมีส่วนร่วมมากและไม่เคยมีส่วนร่วมหรือไม่เคยทำเลย ร้อยละ 14.0 และ ร้อยละ 3.9 ตามลำดับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.42 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63

การร่วมพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากมลพิษ พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมในการพูดคุยมาก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.4 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมปานกลาง ร้อยละ 31.7 และการไม่เคยมีส่วนร่วมและมีส่วนร่วมน้อย คิดเป็นร้อยละ 18.5 และ ร้อยละ 6.4 ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.11

การนำเสนอปัญหาเสนอต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า การมีส่วนร่วมปานกลางมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38.4 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมน้อย ร้อยละ 30.5 และการมีส่วนร่วมมากและไม่เคยมีส่วนร่วมหรือไม่เคยทำเลย คิดเป็นร้อยละ 25.5 และร้อยละ 5.6 ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.84 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.87

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาโดยรวมแล้วนั้น พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมนั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.75 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 ซึ่งเมื่อแปรผลตามมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.50 – 2.49 ซึ่งหมายถึง การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิจัยข้างต้น พบว่า สาเหตุมาจากการที่กลุ่มตัวอย่างขาดความสนใจ ขาดความตระหนัก และขาดความใส่ใจในปัญหาที่เกิดขึ้นในส่วนรวม เนื่องด้วยปัญหาที่มีไม่ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มตัวอย่าง เพราะปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ใช้ประโยชน์จากคลองมากนัก เมื่อไม่ได้มีการใช้ประโยชน์จากคลอง ทำให้ปัญหาคุณภาพของคลองประเวศบุรีรมย์ที่เกิดขึ้น ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นทางหน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาจากประชาชนในชุมชนจึงไม่มากเท่าที่ควร รวมทั้งประชาชนในชุมชนมีการใช้น้ำอุปโภค บริโภคจากแหล่งอื่น แทนการอุปโภคและบริโภคจากแหล่งน้ำในคลอง มีเพียงการคมนาคมทางเรือเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ ทำให้ประชาชนไม่สนใจ ไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์จากคลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.4.2 การศึกษาการมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรัมย์และคลองสาขาในด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อรักษาแนวทางอนุรักษ์น้ำ		
ไม่เคยมีส่วนร่วม	127	35.6
มีส่วนร่วมน้อย	144	40.3
มีส่วนร่วมปานกลาง	59	16.5
มีส่วนร่วมมาก	27	7.6
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 1.96		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.90		
การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง		
ไม่เคยมีส่วนร่วม	106	29.7
มีส่วนร่วมน้อย	127	35.6
มีส่วนร่วมปานกลาง	86	24.1
มีส่วนร่วมมาก	38	10.6
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 2.16		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.97		
การเข้าร่วมประชุมและประชาพิจารณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง		
ไม่เคยมีส่วนร่วม	106	29.7
มีส่วนร่วมน้อย	142	39.8
มีส่วนร่วมปานกลาง	73	20.4
มีส่วนร่วมมาก	36	10.1
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 2.11		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.94		
การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมโดยรวม		
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (N) = 357		
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 2.07		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.86		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ด้าน คือ การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อปรึกษาหาแนวทางอนุรักษ์น้ำ การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง การเข้าร่วมประชุมและประชาพิจารณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง โดยพบระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมแตกต่างกันดังนี้

การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อปรึกษาหาแนวทางอนุรักษ์น้ำ พบว่า การมีส่วนร่วมน้อย มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40.3 รองลงมาคือ ไม่เคยมีส่วนร่วมหรือไม่เคยทำเลย ร้อยละ 35.6 สำหรับการมีส่วนร่วมปานกลางและมีส่วนร่วมมาก คิดเป็นร้อยละ 16.5 และ ร้อยละ 7.6 ตามลำดับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.96 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90

การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง พบว่า การมีส่วนร่วมน้อย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.6 รองลงมาคือ ไม่เคยมีส่วนร่วมหรือไม่เคยทำเลย ร้อยละ 29.7 สำหรับมีส่วนร่วมปานกลางและการมีส่วนร่วมมาก คิดเป็นร้อยละ 24.1 และร้อยละ 10.6 ตามลำดับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.16 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.97

การเข้าร่วมประชุมและประชาพิจารณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง พบว่า การมีส่วนร่วมน้อย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.8 รองลงมาคือ ไม่เคยมีส่วนร่วมหรือไม่เคยทำเลย ร้อยละ 29.7 สำหรับมีส่วนร่วมปานกลางและการมีส่วนร่วมมาก คิดเป็นร้อยละ 20.4 และร้อยละ 10.1 ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.11 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.94

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมโดยรวมแล้วนั้น พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมนั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.07 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 ซึ่งเมื่อแปรผลตามมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.50 – 2.49 ซึ่งหมายถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม โดยรวมจะอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสาเหตุมาจากการแสดงความคิดเห็น และการประชุมไม่มีความต่อเนื่อง อาจจะมีเหตุจากการ ไม่มีเวลาในการประชุม เนื่องมาจากการประกอบอาชีพที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นการสนทนาพูดคุยร่วมกันเกี่ยวกับสภาพคลองที่ไหลผ่านชุมชนจึงมีไม่มากเท่าที่ควร ทำให้ประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญ ไม่เห็นประโยชน์ของคลอง ความสนใจที่จะวางแผนดำเนินกิจกรรม หรือ โครงการต่างๆ ที่ส่งเสริมการอนุรักษ์คลองลดน้อยลงไปด้วย

4.4.3 การศึกษาการมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรัมย์และคลองสาขาในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การปฏิบัติกิจกรรมการทำความสะอาดคลอง		
ไม่เคยมีส่วนร่วม	29	8.1
มีส่วนร่วมน้อย	137	38.4
มีส่วนร่วมปานกลาง	79	22.1
มีส่วนร่วมมาก	112	31.4
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 2.77		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.98		
การปฏิบัติกิจกรรมการแยกเศษอาหาร ขยะหรือสิ่งปฏิกูลก่อนระบายลงคลอง		
ไม่เคยมีส่วนร่วม	28	7.8
มีส่วนร่วมน้อย	151	42.3
มีส่วนร่วมปานกลาง	108	30.3
มีส่วนร่วมมาก	70	19.6
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 2.62		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.88		
การปฏิบัติกิจกรรมการร่วมกันรณรงค์ แนะนำโครงการอนุรักษ์คลอง		
ไม่เคยมีส่วนร่วม	103	28.9
มีส่วนร่วมน้อย	84	23.5
มีส่วนร่วมปานกลาง	94	26.3
มีส่วนร่วมมาก	76	21.3
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 2.40		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 1.12		
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมโดยรวม		
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (N) = 357		
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 2.59		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.73		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ด้าน คือ กิจกรรม การทำความสะอาดคลอง กิจกรรมการแยกเศษอาหารขยะหรือสิ่งปฏิกูลก่อนระบายลงคลอง และ กิจกรรมการร่วมกันรณรงค์ แนะนำโครงการที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง โดยพบระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมแตกต่างกันดังนี้

กิจกรรมการทำความสะอาดคลอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38.4 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมมาก ร้อยละ 31.4 สำหรับการมีส่วนร่วมปานกลางและไม่เคยมีส่วนร่วมหรือไม่เคยทำเลย คิดเป็นร้อยละ 22.1 และร้อยละ 8.1 ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.98

กิจกรรมการแยกเศษอาหาร ขยะหรือสิ่งปฏิกูลก่อนระบายลงคลอง พบว่า มีส่วนร่วม น้อย มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมปานกลาง ร้อยละ 30.3 สำหรับการ มีส่วนร่วมมากและไม่เคยมีส่วนร่วมหรือไม่เคยทำเลย คิดเป็นร้อยละ 19.6 และร้อยละ 7.8 ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88

กิจกรรมการร่วมกันรณรงค์ แนะนำโครงการที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง พบว่า การไม่เคย มีส่วนร่วมหรือไม่เคยทำเลย มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 28.9 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมปานกลาง ร้อยละ 26.3 สำหรับการมีส่วนร่วมน้อยและมีส่วนร่วมมาก คิดเป็นร้อยละ 23.5 และร้อยละ 21.3 ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.12

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมโดยรวมแล้วนั้น พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของ กลุ่มตัวอย่างโดยรวมนั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.73 ซึ่ง เมื่อแปลผลตามมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.50 – 3.00 ซึ่งหมายถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการปฏิบัติงานในทุกด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมจะอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการที่ประชาชนมีความ สนใจที่จะอนุรักษ์ เนื่องจากเป็นการกระทำที่ไม่ยาก สามารถทำได้ด้วยตัวเอง ด้วยเหตุนี้เองทำให้ ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมได้มาก

4.4.4 การศึกษาการมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขาในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การติดตามและประเมินผลในกิจกรรมการทำความสะอาดคลอง		
ไม่เคยมีส่วนร่วม	236	66.1
มีส่วนร่วมน้อย	74	20.7
มีส่วนร่วมปานกลาง	32	9.0
มีส่วนร่วมมาก	15	4.2
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 1.51		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.82		
การติดตามและประเมินผลในกิจกรรมการแยกเศษอาหาร ขยะ		
ไม่เคยมีส่วนร่วม	241	67.5
มีส่วนร่วมน้อย	78	21.8
มีส่วนร่วมปานกลาง	28	7.8
มีส่วนร่วมมาก	10	2.8
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 1.46		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.75		
การติดตามและประเมินผลในกิจกรรมการร่วมกันรณรงค์ แนะนำโครงการที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง		
ไม่เคยมีส่วนร่วม	240	67.2
มีส่วนร่วมน้อย	53	14.8
มีส่วนร่วมปานกลาง	58	16.2
มีส่วนร่วมมาก	6	1.7
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 1.52		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.83		
การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโดยรวม		
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (N) = 357		
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 1.49		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.73		

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ด้าน คือ การติดตามและประเมินผลในกิจกรรมการทำความสะอาดคลอง การติดตามและประเมินผลในกิจกรรมการแยกเศษอาหาร ขยะหรือสิ่งปฏิกูลก่อนระบายลงคลอง และการติดตามและประเมินผลในกิจกรรมการร่วมกันรณรงค์ แนะนำโครงการที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง โดยพบระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมแตกต่างกันดังนี้

การติดตามและประเมินผลในกิจกรรมการทำความสะอาดคลอง พบว่า การไม่เคยมีส่วนร่วมหรือไม่เคยทำเลย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.1 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมน้อยร้อยละ 20.7 สำหรับการมีส่วนร่วมปานกลางและมีส่วนร่วมมาก คิดเป็นร้อยละ 9.0 และร้อยละ 4.2 ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82

การติดตามและประเมินผลในกิจกรรมการแยกเศษอาหาร ขยะหรือสิ่งปฏิกูลก่อนระบายลงคลอง พบว่า การไม่เคยมีส่วนร่วมหรือไม่เคยทำเลย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.5 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมน้อยร้อยละ 21.8 สำหรับการมีส่วนร่วมปานกลางและมีส่วนร่วมมาก คิดเป็นร้อยละ 7.8 และร้อยละ 2.8 ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.46 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75

การติดตามและประเมินผลในกิจกรรมการร่วมกันรณรงค์ แนะนำโครงการที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง พบว่า การไม่เคยมีส่วนร่วมหรือไม่เคยทำเลย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.2 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมปานกลาง ร้อยละ 16.2 สำหรับการมีส่วนร่วมน้อยและการมีส่วนร่วมมาก คิดเป็น ร้อยละ 14.8 และ ร้อยละ 1.7 ตามลำดับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.52 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโดยรวมแล้วนั้น พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมนั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.49 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.73 ซึ่งเมื่อแปรผลตามมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.00 – 1.49 ซึ่งหมายถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการติดตามและประเมินผลในทุกกิจกรรมจะพบว่า มีระดับน้อย สาเหตุน่าจะมาจากการที่ประชาชนขาดความสนใจในขั้นตอนการติดตามและประเมินผล และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในการอนุรักษ์คลอง ประชาชนไม่ทราบถึงขั้นตอนการติดตามประเมินผล รวมถึงโครงการหรือกิจกรรมที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดนั้น หน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้ติดตามและประเมินผลเอง ซึ่งประชาชนในชุมชนไม่มีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าว ส่วนผู้ที่มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโดยส่วนมากจะเป็นผู้นำหรือคณะกรรมการในชุมชน

4.5 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างต่อการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรนี้เป็นการทดสอบระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างต่อการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร โดยใช้สถิติวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน(Analysis of Covariance; ANOVA) และวิธีการจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis; MCA)

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มี 10 ตัวแปร ได้แก่

1. เพศ
2. อายุ
3. เชื้อชาติ
4. ศาสนา
5. การศึกษา
6. อาชีพ
7. รายได้
8. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
9. กรรมสิทธิ์ถือครองที่อยู่อาศัย
10. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

โดยแบบจำลองการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ตารางที่ 4.10 แบบจำลองการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

แบบจำลองที่	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับ
1	การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลอง
2	การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง
3	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในการอนุรักษ์คลอง
4	การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง

4.5.1 แบบจำลองการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลอง

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน

การวิเคราะห์ความแปรปรวนในภาพรวม สรุปได้ว่า เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ได้แก่ เชื้อชาติ กรรมสิทธิ์ถือครองที่อยู่อาศัย (ตารางที่ 4.11)

ซึ่งเมื่อศึกษาจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลอง ตัวแปรทั่วไปที่ทำการศึกษาลงใหญ่จะเห็นความสำคัญในการค้นหาปัญหา ทั้งนี้เพราะชุมชนมีสภาพแวดล้อมใกล้ชิดกับแหล่งน้ำจึงมีความเอาใจใส่ในการอนุรักษ์คลองในระดับใกล้เคียงกัน ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมนี้ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างดี

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลอง

ที่มาของการแปรผัน	ผลรวมของกำลังสอง	อัตราอิสระ	ค่าเฉลี่ยของผลรวม	F	ระดับนัยสำคัญ
ผลหลักของตัวแปรอิสระ	74.218	23	3.227	15.742	.000**
เพศ	3.613	1	3.613	17.625	.000**
อายุ	5.168	3	1.723	8.403	.000**
ศาสนา	13.018	2	6.509	31.755	.000**
เชื้อชาติ	.214	1	.214	1.042	.308
ระดับการศึกษา	14.431	3	4.810	23.468	.000**
อาชีพ	15.950	4	3.988	19.454	.000**
รายได้	12.730	5	2.546	12.421	.000**
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	7.874	2	3.937	19.207	.000**
กรรมสิทธิ์ถือครอง	.082	1	0.82	.400	.527
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	1.138	1	1.138	5.553	.019**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ที่มาของการแปรผัน	ผลรวมของ กำลังสอง	อัตรา อิสระ	ค่าเฉลี่ยของ ผลรวม	F	ระดับนัยสำคัญ
การผันแปรที่อธิบายได้	74.218	23	3.227	15.742	.000
การผันแปรที่อธิบายไม่ได้	68.258	333	.205		
การผันแปรทั้งหมด	142.477	356	.400		

หมายเหตุ ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์การจำแนกหมู่

ผลการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาหลังปรับค่าตัวแปรอิสระทุกตัวแล้ว พบว่า การศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหามากที่สุด โดยสามารถอธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม $Beta = 0.384$ รองลงมาเป็นจำนวนสมาชิกในครัวเรือน อธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม $Beta = 0.310$ ส่วนรายได้และเพศมีค่า $Beta$ เท่ากับ 0.270 และ 0.212 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลของการผันแปรของการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหานี้ โดยการนำตัวแปรอิสระทั้งหมดมาวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการผันแปรของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้คิดเป็นร้อยละ 52.1 ($Multiple R^2 = .521$) ซึ่งหมายถึงตัวแปรประชากรศาสตร์ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลอง (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลอง

ตัวแปรอิสระ และกลุ่มย่อย	จำนวน ตัวอย่าง (N)	ก่อนปรับตัวแปรอิสระ			หลังปรับตัวแปรอิสระ		
		Predicted mean	ค่าเบี่ยงเบน	Eta	Predicted mean	ค่าเบี่ยงเบน	Beta
เพศ							
ชาย	150	1.8485	.0959		1.8804	.1278	
หญิง	207	1.6471	-.1055		1.64119	-.1406	
				.159			.212

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ และกลุ่มย่อย	จำนวน ตัวอย่าง (N)	ก่อนปรับตัวแปรอิสระ		หลังปรับตัวแปรอิสระ		
		Predicted mean ค่าเบี่ยงเบน	Eta	Predicted mean	ค่าเบี่ยงเบน	Beta
รายได้						
น้อยกว่า 3,000	66	1.8081	.0555	1.7649	.0123	
3,001-6,000	96	1.4530	-.2996	1.5816	-.1710	
6,001-9,000	79	2.0883	.3358	1.9171	.1646	
9,001-12,000	49	1.8958	.1433	2.1158	.3632	
12,001-15,000	29	1.7619	.0093	1.6905	-.0620	
มากกว่า15,000	38	1.9762	.2236	1.9318	.1792	
			.446			.270
การศึกษา						
ไม่ได้รับ	20	2.5833	.8308	2.9289	1.1764	
การศึกษา						
ประถมศึกษา	140	1.7069	-.0457	1.6615	-.0911	
มัธยมศึกษา	123	1.5372	-.2147	1.7393	-.0133	
อาชีวศึกษา	29	2.0076	.2550	1.9772	.2246	
ปริญญาตรี หรือ	45	1.6759	.18604	1.7706	.0180	
สูงกว่า						
			.310			.384
จำนวนสมาชิก						
1-3 คน	147	1.9020	.1494	1.7950	.0424	
4-6 คน	186	1.8554	.1028	1.8648	.1122	
7-9 คน	24	1.2857	-.4669	1.3603	-.3922	
			.366			.310
Multiple R						.722
Multiple R Squared						.521
Grand Mean						23.45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา โดยพิจารณาแต่ละตัวแปร ผลปรากฏว่า ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาเป็น จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ และเพศ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระดับการศึกษา

ตัวแปรด้านระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีผลให้การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลองแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาที่แตกต่างกันในช่วงการปรับค่าตัวแปรอิสระ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีไม่ได้รับการศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหามากที่สุด ซึ่งเปรียบเทียบจากค่า Predicted Mean หลังปรับค่าอิสระจะมีค่าสูงขึ้นจาก Predicted Mean ในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ โดยมีความผันแปรของการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลองหลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 38.4 (Beta = .384)

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ตัวแปรด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกันจะมีผลให้การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลองแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกันในช่วงการปรับค่าตัวแปรอิสระ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิก 7-9 คน มีระดับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหามากที่สุด ซึ่งเปรียบเทียบจากค่า Predicted Mean หลังปรับค่าอิสระจะมีค่าสูงขึ้นจาก Predicted Mean ในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ โดยมีความผันแปรของการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลองหลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 31.0 (Beta = .310)

รายได้

ตัวแปรด้านรายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ รายได้ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันจะมีผลให้การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลองแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างรายได้ที่แตกต่างกันในช่วงการปรับค่าตัวแปรอิสระ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 9,000 – 12,000 บาทต่อเดือน มีระดับการมีส่วนร่วมในการค้นหา

ปัญหามากที่สุด ซึ่งเปรียบเทียบจากค่า Predicted Mean หลังปรับค่าอิสระจะมีค่าสูงขึ้นจาก Predicted Mean ในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ โดยมีความผันแปรของการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลองหลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 27.0 (Beta = .270)

เพศ

ตัวแปรด้านเพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ เพศที่แตกต่างกันจะมีผลให้การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลองแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศที่แตกต่างกันในช่วงการปรับค่าตัวแปรอิสระ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชาย มีระดับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหามากกว่าเพศหญิง ซึ่งเปรียบเทียบจากค่า Predicted Mean หลังปรับค่าอิสระจะมีค่าสูงขึ้นจาก Predicted Mean ในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ โดยมีความผันแปรของการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลองหลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 21.2 (Beta = .212)

จากการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์ ในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด ได้แก่ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้และเพศ โดยการเรียนรู้สามารถเรียนรู้ได้จากสื่อประชาสัมพันธ์ ให้เห็นถึงการดูแลรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ดี ทำให้เกิดความห่วงใยในการอนุรักษ์ลำคลองที่มีความผูกพันกับการใช้ชีวิตมานาน สำหรับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจะเห็นได้ว่าเมื่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมาก เนื่องจากต่างคนต่างมีความรู้ด้านการอนุรักษ์น้ำที่ต่างกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ดี การประชุมปรึกษาหารือจึงทำได้มากกว่า ทำให้เกิดการรับฟังและแลกเปลี่ยนทัศนคติในการอนุรักษ์คลองอยู่บ่อยครั้ง สำหรับตัวแปรด้านรายได้ จะเห็นได้ว่ารายได้เป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา ซึ่งผู้ที่มีรายได้ดีจะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุได้มากกว่า สำหรับด้านเพศ จะเห็นได้ว่าเพศชายมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้มากกว่าเพศหญิง เนื่องจากเพศชายที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัว ดังนั้นการคิดและการตัดสินใจอาจจะมีมากกว่าเพศหญิง ซึ่งในด้านการมีส่วนร่วมของการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา อาจจะสรุปความสัมพันธ์ได้ว่า เพศชาย ที่ไม่ได้รับการศึกษา และมีรายได้ต่อเดือน 9,000 – 12,000 บาท จะมีความสัมพันธ์กับการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหามากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.5.2 แบบจำลองการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง

การวิเคราะห์ความแปรปรวนในภาพรวม สรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวแปร พบว่า เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง ได้แก่ เชื้อชาติ กรรมสิทธิ์ถือครองที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (ตารางที่ 4.13)

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ตัวแปรที่มีผลต่อกิจกรรมการวางแผนดำเนินกิจกรรมจะเป็นตัวแปรทางด้านปัจจัยส่วนบุคคล เนื่องจากปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการคิดวิเคราะห์ถึงการวางแผน ดังเช่น ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่ดีกว่า จะมีการวางแผนการดำเนินกิจกรรมได้ดีกว่า ซึ่งเป็นเพราะว่า การศึกษาในระบบใหม่ ปลูกฝังให้มีจิตสำนึกในการห่วงหาพันทรพยากรธรรมชาติได้ดีกว่า หรือ ตัวแปรทางด้านอาชีพและรายได้ ก็มีส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ดังเช่น ผู้ที่มีอาชีพรับราชการ จะมีรายได้ที่มั่นคง อาจทำให้มีส่วนร่วมในด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรมได้ดีกว่าผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปนัดดา ภูเจริญศิลป์ (2541) ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ภาระครอบครัว ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมความคาดหวังในผลประโยชน์

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง

ที่มาของการแปรผัน	ผลรวมของกำลังสอง	อัตราอิสระ	ค่าเฉลี่ยของผลรวม	F	ระดับนัยสำคัญ
ผลหลักของตัวแปรอิสระ	66.917	23	2.909	4.832	.000**
เพศ	3.173	1	3.173	5.270	.022**
อายุ	6.768	3	2.256	3.747	.011**
ศาสนา	4.694	2	2.347	3.898	.021**
เชื้อชาติ	.466	1	.466	.774	.380
ระดับการศึกษา	8.428	3	2.809	4.666	.003**
อาชีพ	25.426	4	6.357	10.558	.000**
รายได้	14.158	5	2.832	4.703	.000**
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	1.042	2	.521	.866	.422
กรรมสิทธิ์ถือครอง	1.003	1	1.003	1.666	.198
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	1.758	1	1.758	2.921	.088
การผันแปรที่อธิบายได้	66.917	23	2.909	4.832	.000
การผันแปรที่อธิบายไม่ได้	200.486	333	.602		
การผันแปรทั้งหมด	267.402	356	.751		

หมายเหตุ ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์การจำแนกหมู่

ผลการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง หลังปรับค่าตัวแปรอิสระทุกตัวแล้ว พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลองมากที่สุด โดยสามารถอธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม $Beta = 0.328$ รองลงมาเป็นรายได้ อธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม $Beta = 0.247$ ส่วนการศึกษาและอายุมีค่า $Beta$ เท่ากับ 0.228 และ 0.170 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลของการผันแปรของการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง นี้ โดยการนำตัวแปรอิสระทั้งหมดมาวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการผันแปรของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้คิดเป็นร้อยละ 25.0 (Multiple $R^2 = .250$) ซึ่งไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมายถึง ตัวแปรประชากรศาสตร์ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์การจำแนกพหุของการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง

ตัวแปรอิสระ และกลุ่มย่อย	จำนวน ตัวอย่าง (N)	ก่อนปรับตัวแปรอิสระ			หลังปรับตัวแปรอิสระ		
		Predicted mean	ค่าเบี่ยงเบน	Eta	Predicted mean	ค่าเบี่ยงเบน	Beta
อายุ							
20 – 29 ปี	65	2.0145	-.0611		2.0014	-.0844	
30 – 39 ปี	105	2.2651	.1894		2.1710	-.0742	
40 – 49 ปี	130	2.0635	-.0121		2.5931	.0953	
50 – 59 ปี	57	1.500	-.5756		1.8216	-.2540	
				.121			.170
การศึกษา							
ไม่ได้รับ การศึกษา	20	3.1389	1.0633		2.7869	.7113	
ประถมศึกษา	140	2.0143	-.0614		2.0254	-.0503	
มัธยมศึกษา	123	1.9848	-.0908		1.8453	-.2304	
อาชีวศึกษา	29	2.2348	.1592		2.4056	.3300	
ปริญญาตรี	45	2.2108	.1352		1.4144	-.0129	
				.245			.228
อาชีพ							
ข้าราชการ	21	1.8788	-.1968		1.4144	-.6612	
การค้า ธุรกิจ	30	2.3600	.2844		2.2966	.2210	
รับจ้างใน บริษัทเอกชน	84	2.3756	.3000		2.3101	.2345	
รับจ้างทั่วไป	176	1.7297	-.3459		1.6118	-.4639	
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	42	1.9577	-1.180		2.1421	.0665	
เกษตรกร	4	1.9216	-1.541		1.9912	-.0844	
				.296			.328

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ควรนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ และกลุ่มย่อย	จำนวน ตัวอย่าง (N)	ก่อนปรับตัวแปรอิสระ			หลังปรับตัวแปรอิสระ		
		Predicted mean	ค่าเบี่ยงเบน	Eta	Predicted mean	ค่าเบี่ยงเบน	Beta
รายได้							
น้อยกว่า 3,000	66	1.6364	-.4393		1.7576	-.3180	
3,001-6,000	96	2.0128	-.0628		2.0633	-.0123	
6,001-9,000	79	2.3846	.3090		2.2896	.2140	
9,001-12,000	49	1.9792	-.0965		1.7576	-.3180	
12,001-15,000	29	1.5079	-.5677		1.5723	-.5034	
มากกว่า15,000	38	2.1905	.1148		2.2923	.2167	
				.307			.247
Multiple R							.500
Multiple R Squared							.250
Grand Mean							18.79

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง โดยพิจารณาแต่ละตัวแปร ผลปรากฏว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาคือ รายได้ ระดับการศึกษา และอายุ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

อาชีพ

ตัวแปรด้านอาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ อาชีพที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลองที่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างอาชีพที่ต่างกันในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ พบว่า กลุ่มอาชีพแม่บ้านและพ่อบ้าน มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ซึ่งเปรียบเทียบจากค่า Predicted Mean หลังปรับค่าอิสระจะมีค่าสูงขึ้นจาก Predicted Mean ในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ โดยมีความผันแปรของการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลองหลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 32.8 (Beta = .328)

รายได้

ตัวแปรด้านรายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ รายได้ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันจะมีผลให้การวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลองแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างรายได้ที่แตกต่างกันในช่วงการปรับค่าตัวแปรอิสระ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ น้อยกว่า 3,000 บาท ต่อเดือน มีระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลองมากที่สุด ซึ่งเปรียบเทียบจากค่า Predicted Mean หลังปรับค่าอิสระจะมีค่าสูงขึ้นจาก Predicted Mean ในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ โดยมีความผันแปรของการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลองหลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 24.7 (Beta = .247)

ระดับการศึกษา

ตัวแปรด้านระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีผลให้การวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลองแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาที่แตกต่างกันในช่วงการปรับค่าตัวแปรอิสระ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษามีระดับการวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลองมากที่สุด ซึ่งเปรียบเทียบจากค่า Predicted Mean หลังปรับค่าอิสระจะมีค่าสูงขึ้นจาก Predicted Mean ในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ โดยมีความผันแปรของการวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลอง หลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 22.8 (Beta = .228)

อายุ

ตัวแปรด้านอายุ มีความสัมพันธ์กับการวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ อายุที่แตกต่างกันจะมีผลให้การวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลองแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบช่วงอายุที่แตกต่างกันในช่วงการปรับค่าตัวแปรอิสระ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี จะมีระดับการวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลองมากที่สุด ซึ่งเปรียบเทียบจากค่า Predicted Mean หลังปรับค่าอิสระจะมีค่าสูงขึ้นจาก Predicted Mean ในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ โดยมีความผันแปรของการวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลอง หลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 17.0 (Beta = .170)

จากการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์ในด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลอง ของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด ได้แก่ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และอายุ ซึ่งสามารถอธิบายได้จากอาชีพแม่บ้านและพ่อบ้าน เป็นอาชีพที่ไม่ว่ากรรมใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม่มีเวลาทำงานที่เฉพาะเจาะจง และมีเวลาหลังจากการทำงานมากกว่า เมื่อมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือในเรื่องที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง กลุ่มตัวอย่างนี้จะให้ความสนใจและเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือได้ดีกว่า สำหรับรายได้ อาจจะไม่สอดคล้องกับอาชีพมากนัก เนื่องจากอาชีพแม่บ้านและพ่อบ้านจะมีรายได้ที่ไม่แน่นอน สำหรับระดับการศึกษาก็มีความสำคัญในด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม ซึ่งผู้ที่มีระดับการศึกษาที่ดีกว่าจะมีแนวคิดในด้านการวิเคราะห์ปัญหา รวมถึงการวางแผนการดำเนินกิจกรรมได้ดีกว่า ทั้งนี้ด้วยการศึกษาในระบบใหม่ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตัวแปรด้านอายุจะมีความสัมพันธ์กับการวางแผนดำเนินกิจกรรม ดังเห็นได้จาก ผู้ที่มีวุฒิสูงกว่า จะให้ความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์คลองได้มากกว่า และกลุ่มตัวอย่างวัยนี้ส่วนใหญ่จะเป็นหัวหน้าครอบครัวจึงทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมได้ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรายุ ทองเข่ออน(2537) ที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ดังนั้นในด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลอง อาจจะสามารถสรุปความสัมพันธ์ได้ว่า แม่บ้านหรือพ่อบ้านที่มีอายุในช่วง 40 -49 ปี และมีระดับการศึกษาอยู่ในช่วงระดับอนุปริญญา จะมีความสัมพันธ์ในด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์คลองมากที่สุด

4.5.3 แบบจำลองการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง

การวิเคราะห์ความแปรปรวน

การวิเคราะห์ความแปรปรวนในภาพรวม สรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวแปร พบว่า เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และกรรมสิทธิ์ถือครองที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรที่ไม่มี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง ได้แก่ เชื้อชาติ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (ตารางที่ 4.15)

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตัวแปรดังกล่าว จะเห็นได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลจะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องจากการเข้าร่วมปฏิบัติในกิจกรรมใดๆ จะใช้ทั้งแรงกายและแรงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเพศใด วัยใด หรือมีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันอย่างไร ก็สามารถเข้าร่วมในการปฏิบัตินี้ได้ ดังนั้นหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา ควรที่จะให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึก และสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมการปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง

ที่มาของการแปรผัน	ผลรวมของกำลังสอง	อัตราอิสระ	ค่าเฉลี่ยของผลรวม	F	ระดับนัยสำคัญ
ผลหลักของตัวแปรอิสระ	64.103	23	2.787	7.118	.000**
เพศ	2.489	1	2.489	6.358	.012**
อายุ	3.627	3	1.209	3.088	.027**
ศาสนา	6.075	2	3.038	7.758	.001**
เชื้อชาติ	.004	1	.004	.010	.920
ระดับการศึกษา	6.445	3	2.148	5.487	.001**
อาชีพ	16.133	4	4.033	10.301	.000**
รายได้	20.824	5	4.165	10.637	.000**
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	4.750	2	2.375	6.066	.003**
กรรมสิทธิ์ถือครองที่ดิน	2.790	1	2.790	7.127	.008**
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	.965	1	.965	2.465	.117
การผันแปรที่อธิบายได้	64.103	23	2.787	7.118	.000
การผันแปรที่อธิบายไม่ได้	130.385	333	.392		
การผันแปรทั้งหมด	194.488	356	.546		

หมายเหตุ ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์การจำแนกหมู่

ผลการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง หลังปรับค่าตัวแปรอิสระทุกตัวแล้ว พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลองมากที่สุด โดยสามารถอธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม $Beta = 0.354$ รองลงมา คือ อาชีพ อธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม $Beta = 0.304$ ส่วนการศึกษาและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีค่า $Beta$ เท่ากับ 0.215 และ 0.207 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลของการผันแปรของการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลองนี้ โดยการนำตัวแปรอิสระทั้งหมดมาวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการผันแปรของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้คิดเป็นร้อยละ 33.0 (Multiple $R^2 = .330$) ซึ่งหมายถึง ตัวแปรประชากรศาสตร์ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง (ตารางที่ 4.16)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อาจเอาไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์การจำแนกพหุของการมีส่วนร่วมการปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง

ตัวแปรอิสระ และกลุ่มย่อย	จำนวน ตัวอย่าง (N)	ก่อนปรับตัวแปรอิสระ			หลังปรับตัวแปรอิสระ		
		Predicted mean	ค่าเบี่ยงเบน	Eta	Predicted mean	ค่าเบี่ยงเบน	Beta
การศึกษา							
ไม่ได้รับ	20	3.1944	3.2424		2.7869	.7113	
การศึกษา							
ประถมศึกษา	140	2.4825	2.5110		2.0254	-.0503	
มัธยมศึกษา	123	2.8939	2.7691		1.8453	-.2304	
อาชีวศึกษา	29	2.7879	2.7333		2.4056	.3300	
ปริญญาตรี หรือ สูงกว่า	45	2.5310	-.0638		2.6432	.0484	
				.260			.215
อาชีพ							
ข้าราชการ	21	2.8788	.2840		2.8874	.2927	
การค้า ธุรกิจ	30	2.7556	.1608		2.7187	.1239	
รับจ้างใน	84	2.7653	.1705		2.7954	.2007	
บริษัทเอกชน							
รับจ้างทั่วไป	176	2.7973	-.2025		2.7451	.1504	
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	42	2.2593	-.3355		2.2941	-.3007	
เกษตรกร	4	2.5556	-.0392		2.6927	.0979	
				.337			.304
รายได้							
น้อยกว่า 3,000	66	2.2929	-.3018		2.2954	-.2994	
3,001-6,000	96	2.6709	.0762		2.6799	.0851	
6,001-9,000	79	2.8120	.2172		2.7709	.1762	
9,001-12,000	49	2.2917	-.3031		2.5814	-.0134	
12,001-15,000	29	1.6190	-.9757		1.8225	-.7722	
มากกว่า15,000	38	2.4524	-.1424		2.0534	-.5414	
				.400			.354

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ และกลุ่มย่อย	จำนวน ตัวอย่าง (N)	ก่อนปรับตัวแปรอิสระ			หลังปรับตัวแปรอิสระ		
		Predicted mean	ค่าเบี่ยงเบน	Eta	Predicted mean	ค่าเบี่ยงเบน	Beta
จำนวนสมาชิก							
1-3 คน	147	2.9559	.3611		2.8903	.2956	
4-6 คน	186	2.5464	-.0483		2.5585	-.0363	
7-9 คน	24	2.3952	-.1995		2.4212	-.1735	
				.250			.207
Multiple R							.574
Multiple R Squared							.330
Grand Mean							29.31

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง โดยพิจารณาแต่ละตัวแปร ผลปรากฏว่า รายได้ มีความสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาคือ อาชีพ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

รายได้

ตัวแปรด้านรายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ รายได้ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันจะมีผลให้การมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างรายได้ที่แตกต่างกันในช่วงการปรับค่าตัวแปรอิสระ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 9,000 – 12,000 บาทต่อเดือน มีระดับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง มากที่สุด ซึ่งเปรียบเทียบจากค่า Predicted Mean หลังปรับค่าอิสระจะมีค่าสูงขึ้นจาก Predicted Mean ในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ โดยมีความผันแปรของการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง หลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 35.4 (Beta = .354)

อาชีพ

ตัวแปรด้านอาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ อาชีพที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง ที่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างอาชีพที่ต่างกันในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง แตกต่างกัน โดยอาชีพที่แตกต่างกันในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ จะมีค่าแตกต่างกันเล็กน้อย โดยมีความผันแปรของการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง หลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 3.5 (Beta = .035) อย่างไรก็ตามมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แปรอิสระ พบว่า อาชีพเกษตรกร มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ซึ่งเปรียบเทียบจากค่า Predicted Mean หลังปรับค่าอิสระจะมีค่าสูงขึ้นจาก Predicted Mean ในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ โดยมีความผันแปรของการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง หลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 30.4 (Beta = .304)

ระดับการศึกษา

ตัวแปรด้านระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีผลให้การมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ในช่วงการปรับค่าตัวแปรอิสระ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่ามีระดับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง มากที่สุด ซึ่งเปรียบเทียบจากค่า Predicted Mean หลังปรับค่าอิสระจะมีค่าสูงขึ้นจาก Predicted Mean ในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ โดยมีความผันแปรของการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง หลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 21.5 (Beta = .215)

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ตัวแปรด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกันจะมีผลให้การมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลองแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกันในช่วงการปรับค่าตัวแปรอิสระ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิก 7-9 คน มีระดับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง มากที่สุด ซึ่งเปรียบเทียบจากค่า Predicted Mean หลังปรับค่าอิสระจะมีค่าสูงขึ้นจาก Predicted Mean ในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ โดยมีความผันแปรของการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง หลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 20.7 (Beta = .207)

จากการวิเคราะห์ พบว่าตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบทางสังคม พบว่า ตัวแปรทางด้านรายได้จะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ผู้ที่มีอาชีพที่มั่นคงหรือมีรายได้จากการประกอบอาชีพที่ดี จะเข้ามีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากกว่า ดังเห็นได้จากอาชีพเกษตรกร แม้ว่าอาจจะมียาได้อยู่ในระดับปานกลาง แต่อาชีพเกษตรกรไม่ว่าจะเป็นการทำนา การเลี้ยงสัตว์หรือการทำอาชีพปลูกผัก จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับสภาพแวดล้อมของคลอง ส่วนหนึ่งอาจจะมาจากน้ำที่ใช้ในการประกอบอาชีพไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีเหตุเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกษตรกรรมก็มาจากการใช้น้ำในคลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา ในด้านของตัวแปรที่สำคัญรองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างนี้ได้รับความรู้ความเข้าใจในด้านการปฏิบัติได้มากกว่า จึงมีแนวคิดและการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดจากมลพิษทางน้ำในภาพภาคหน้า กลุ่มตัวอย่างนี้จึงให้ความสนใจในการปฏิบัติมากที่สุด สำหรับตัวแปรทางด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จะเห็นได้ว่า เมื่อครัวเรือนใดมีสมาชิกในครัวเรือนมาก การเข้าร่วมในกิจกรรมการปฏิบัติก็จะมีมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของผู้นำครอบครัว ถ้าผู้นำครอบครัวสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในครัวเรือนเกิดความห่วงหาอาทรและอนุรักษ์คลอง ก็จะส่งผลให้สมาชิกในครัวเรือนมีแรงจูงใจที่จะมีส่วนร่วมในการปฏิบัตินี้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิวรรณ ชันชโรทัย(2544) ที่พบว่า อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ด้านการวางแผนแก้ไขปัญหา ด้านการปฏิบัติงานตามแผนงาน ด้านติดตามผลประเมินผลในการอนุรักษ์แม่น้ำเจ้าพระยา

4.5.4 แบบจำลองการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง

การวิเคราะห์ความแปรปรวน

การวิเคราะห์ความแปรปรวนในภาพรวม สรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวแปร พบว่า อาชีพ รายได้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา เชื้อชาติ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และกรรมสิทธิ์ถือครองที่อยู่อาศัย (ตารางที่ 4.17)

จากการพิจารณาถึงตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง พบว่า อาชีพ รายได้ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เห็นได้ว่า อาชีพและรายได้ที่มั่นคง รวมถึงการได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์คลองที่มากกว่าและบ่อยกว่า ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลได้ดีกว่า ซึ่งกิจกรรมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลองนี้ กลุ่มตัวอย่างอาจจะเห็นว่ามี ความสำคัญหรืออาจจะไม่ใช้หน้าที่ของกลุ่มตัวอย่าง หรืออาจจะเข้าใจว่าหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ ดังนั้นหน่วยงานของรัฐจึงควรเร่งที่จะให้ความรู้ ความเข้าใจในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองให้มากขึ้น

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผล

ที่มาของการแปรผัน	ผลรวมของกำลังสอง	อัตราอิสระ	ค่าเฉลี่ยของผลรวม	F	ระดับนัยสำคัญ
ผลหลักของตัวแปรอิสระ	40.224	23	1.749	3.834	.000**
เพศ	.009	1	.009	.020	.887
อายุ	1.711	3	.570	1.250	.292
ศาสนา	.355	2	.178	.389	.678
เชื้อชาติ	1.242	1	1.242	2.722	.100
ระดับการศึกษา	2.796	3	.932	2.043	.108
อาชีพ	5.038	4	1.259	2.761	.028**
รายได้	16.181	5	3.236	7.094	.000**
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	1.530	2	.765	1.677	.188
กรรมสิทธิ์ถือครองที่อยู่	.172	1	.172	.377	.540
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	11.189	1	11.189	24.527	.000**
การผันแปรที่อธิบายได้	40.224	23	1.749	3.834	.000
การผันแปรที่อธิบายไม่ได้	151.914	333	.456		
การผันแปรทั้งหมด	192.138	356	.540		

หมายเหตุ ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์การจำแนกหมู่

ผลการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผล หลังปรับค่าตัวแปรอิสระทุกตัวแล้ว พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผลมากที่สุด โดยสามารถอธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม $Beta = 0.305$ รองลงมา คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร อธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม $Beta = 0.284$ ส่วนระดับการศึกษาและอาชีพ มีค่า $Beta$ เท่ากับ 0.175 และ 0.153 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลของการผันแปรของการมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลองนี้ โดยการนำตัวแปรอิสระทั้งหมดมาวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการผันแปรของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้คิดเป็นร้อยละ 20.9 ($Multiple R^2 = .209$) ซึ่งหมายถึงตัวแปรประชากรศาสตร์ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง
(ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์การจำแนกพหุของการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลใน
การอนุรักษ์คลอง

ตัวแปรอิสระ และกลุ่มย่อย	จำนวน ตัวอย่าง (N)	ก่อนปรับตัวแปรอิสระ			หลังปรับตัวแปรอิสระ		
		Predicted mean	ค่าเบี่ยงเบน	Eta	Predicted mean	ค่าเบี่ยงเบน	Beta
การศึกษา ไม่ได้รับ	20	2.0000	.5014		2.0070	.6884	
การศึกษา ประถมศึกษา	140	1.4812	-.0174		1.4694	-.0292	
มัธยมศึกษา	123	1.5076	.0090		1.4883	-.0103	
อาชีวศึกษา	29	1.4545	-.0441		1.4914	-.0072	
ปริญญาตรี หรือ สูงกว่า	45	1.7402	.2416		1.6668	.1682	
				.129			.175
อาชีพ							
ข้าราชการ	21	1.2424	-.2562		1.2966	-.2020	
การค้า ธุรกิจ	30	1.6889	.1903		1.5831	.0845	
รับจ้างใน บริษัทเอกชน	84	1.5915	.0929		1.5969	.0983	
รับจ้างทั่วไป	176	1.5000	.0014		1.5809	.0823	
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	42	1.3545	-.1441		1.5837	-.1364	
เกษตรกร	4	1.3476	-.1510		1.3622	.0851	
				.186			.153

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	จำนวน	ก่อนปรับตัวแปรอิสระ	หลังปรับตัวแปรอิสระ
-------------	-------	---------------------	---------------------

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และกลุ่มย่อย	ตัวอย่าง (N)	Predicted mean	ค่าเบี่ยงเบน	Eta	Predicted mean	ค่าเบี่ยงเบน	Beta
รายได้							
น้อยกว่า 3,000	66	1.2020	-.2966		1.1813	-.3173	
3,001-6,000	96	1.3996	-.0990		1.3550	-.1436	
6,001-9,000	79	1.6467	.1481		1.6627	.1641	
9,001-12,000	49	1.0417	-.4569		1.3567	-.1419	
12,001-15,000	29	1.9206	.4220		2.0589	.5603	
มากกว่า15,000	38	1.9524	.4538		1.7978	.2992	
				.297			.305
การรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร							
เคย	349	1.5556	.0570		1.5716	.0730	
ไม่เคย	8	1.0342	-.4644		.9032	-.5954	
				.222			.284
Multiple R							.458
Multiple R Squared							.209
Grand Mean							34.74

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง โดยพิจารณาแต่ละตัวแปร ผลปรากฏว่า รายได้ มีความสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาคือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ระดับการศึกษา และอาชีพ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

รายได้

ตัวแปรด้านรายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ รายได้ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน จะมีผลให้การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลองแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างรายได้ที่แตกต่างกันในช่วงการปรับค่าตัวแปรอิสระ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 9,000 – 12,000 บาทต่อเดือน มีระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ในการอนุรักษ์คลองมากที่สุด ซึ่งเปรียบเทียบจากค่า Predicted Mean หลังปรับค่าอิสระจะมีค่าไม่ต่างกันเท่าไรทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สูงขึ้นจาก Predicted Mean ในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ โดยมีความผันแปรของการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง หลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 30.5 (Beta = .305)

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ตัวแปรด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันจะมีผลให้การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลองแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันในช่วงการปรับค่าตัวแปรอิสระ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเคยได้รับข้อมูลข่าวสาร มีระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลองมากที่สุด ซึ่งเปรียบเทียบจากค่า Predicted Mean หลังปรับค่าอิสระจะมีค่าสูงขึ้นจาก Predicted Mean ในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ โดยมีความผันแปรของการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง หลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 28.4 (Beta = .284)

ระดับการศึกษา

ตัวแปรด้านระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีผลให้การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลองแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาที่แตกต่างกันในช่วงการปรับค่าตัวแปรอิสระ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษา มีระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลองมากที่สุด ซึ่งเปรียบเทียบจากค่า Predicted Mean หลังปรับค่าอิสระจะมีค่าสูงขึ้นจาก Predicted Mean ในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ โดยมีความผันแปรของการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง หลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 17.5 (Beta = .175)

อาชีพ

ตัวแปรด้านอาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ อาชีพที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลองที่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างอาชีพที่ต่างกันในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ พบว่า แม่บ้านและพ่อบ้าน มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ซึ่งเปรียบเทียบจากค่า Predicted Mean หลังปรับค่าอิสระจะมีค่าสูงขึ้นจาก Predicted

Mean ในช่วงก่อนการปรับค่าตัวแปรอิสระ โดยมีความผันแปรของการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง หลังปรับค่าคิดเป็น ร้อยละ 15.3 (Beta = .153)

จากผลการวิจัย การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ตัวแปรที่มีส่วนสำคัญในการประเมินได้แก่ รายได้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ระดับการศึกษา และอาชีพซึ่งตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดคือ คือ รายได้ กล่าวได้ว่า รายได้มีความสอดคล้องกับอาชีพ ซึ่งอาชีพที่แตกต่างกัน การได้มาซึ่งรายได้จะเป็นผลสืบเนื่องมาจากการประกอบอาชีพมีความแตกต่างกัน ผู้ที่มีรายได้มากกว่าจะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในการติดตามและประเมินผลได้ดีกว่า สำหรับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารก็เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์รองลงมา ทั้งนี้เนื่องจากการติดตามและประเมินผลต้องอาศัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานราชการ หรือตามสื่อต่างๆ เพื่อที่จะได้ปฏิบัติกิจกรรมให้ถูกต้อง และมีความต่อเนื่องตามแผนงานที่หน่วยงานได้ตั้งไว้ ส่วนในด้านการศึกษา พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการติดตามและประเมินผลได้มากกว่า เนื่องจากการศึกษาในระบบปัจจุบัน จะเน้นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรดิน หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรที่มีความผูกพันต่อการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ถวัลย์ ยิ้มแย้ม (2540) พบว่า อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย รายได้ การรับรู้ข่าวสาร และความรู้ในการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลอง มีผลต่อพฤติกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรี ดังนั้นหน่วยงานของรัฐ และสถาบันการศึกษา ควรสนับสนุนให้มีการเข้าใจถึงกิจกรรมการติดตามและประเมินผลให้มากขึ้น จึงจะทำให้การอนุรักษ์คลองประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

4.6 การอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลการศึกษาดตามตารางความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนและการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ ผลการวิจัยมีดังนี้

ตารางที่ 4.19 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ กับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์

โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มี ความสัมพันธ์	ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่ ไม่มีความสัมพันธ์
1. การมีส่วนร่วมค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา	เพศ อายุ ศาสนา อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	เชื้อชาติ การถือครองที่อยู่ อาศัย
2. การมีส่วนร่วมในการ วางแผนดำเนินกิจกรรม	อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้	เพศ เชื้อชาติ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การถือครองที่อยู่อาศัย
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	เพศ อายุ ศาสนา อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน กรรมสิทธิ์ถือครองที่อยู่อาศัย	เชื้อชาติ การรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร
4. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล	อาชีพ รายได้ การรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร	เพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน กรรมสิทธิ์ถือครองที่อยู่ อาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.20 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ กับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์
โดยการวิเคราะห์การจำแนกพหุ (MCA)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	คุณสมบัติทางประชากรศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์
1. การมีส่วนร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	เพศชาย, มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา, รายได้ 9,000 – 12,000 บาทต่อเดือน, มีสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม	แม่บ้านหรือพ่อบ้าน, อายุ 40 -49 ปี, มีรายได้น้อยกว่า 3,000 บาทต่อเดือน, มีระดับการศึกษาในระดับอนุปริญญา
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	เกษตรกร, มีรายได้ 9,000 – 12,000 บาทต่อเดือน, มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี, มีสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	แม่บ้านหรือพ่อบ้าน, มีรายได้ 9,000 – 12,000 บาทต่อเดือน, มีระดับการศึกษาในระดับอนุปริญญา, ได้รับข้อมูลข่าวสาร

จากความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ กับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และ การวิเคราะห์การจำแนกพหุ (MCA) สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยเพศชายจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้มากกว่าเพศหญิง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเพศชายที่ทำการตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเป็นหัวหน้าครอบครัว การวิเคราะห์ถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาอาจจะมีมากกว่า สำหรับตัวแปรที่สำคัญอีกตัวแปรหนึ่งนั่นก็คือ รายได้ เนื่องจากรายได้มีส่วนสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้ การมีรายได้ที่มั่นคง ทำให้สามารถมีเวลาในการเข้าร่วมในกิจกรรมนี้ได้อย่างสมบูรณ์ สำหรับตัวแปรด้านการศึกษา เนื่องจาก การศึกษาในระบบใหม่ มีการปลูกจิตสำนึกในการวางแผนและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จึงทำให้มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

2. ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการ ได้แก่ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ซึ่งตัวแปรปัจจัยดังกล่าวล้วนเป็นปัจจัยทางด้านสังคม เนื่องจากกิจกรรมนี้จำเป็นจะต้องมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือถึงแนวทางในการอนุรักษ์คลอง โดยให้ตัวแทนแต่ละชุมชนได้เสนอแนวคิดในการอนุรักษ์คลองโดยไม่วากรณใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการวิเคราะห์ตัวแปร พบว่าอาชีพแม่บ้านและพ่อบ้านที่มีอายุ 40 – 49 ปี จะมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมนี้ โดยอาชีพนี้ส่วนใหญ่จะมีความผูกพันทางด้านสิ่งแวดล้อมกับคลอง กล่าวคือ มีการใช้ประโยชน์จากลำคลองมากจึงทำให้เกิดความตระหนักในส่วนนี้

3. ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน กรรมสิทธิ์ถือครองที่อยู่อาศัย จะเห็นได้ว่าปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ในกิจกรรมนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มประชากรที่มีความผูกพันในการใช้น้ำในลำคลอง ดังเช่น กลุ่มอาชีพเกษตรกรเป็นกลุ่มที่มีการใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืช หรือเลี้ยงสัตว์ ก็ล้วนแต่ใช้ประโยชน์จากน้ำในลำคลอง จึงส่งผลให้กลุ่มอาชีพมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากที่สุด ในด้านการศึกษาจะเห็นได้ว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากที่สุด เนื่องจากการได้รับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง จึงเกิดความห่วงใยในทรัพยากรที่มีอยู่ ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือสถาบันการศึกษาใด ควรปลูกฝังให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์แหล่งน้ำในชุมชน

4. ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ได้แก่ อาชีพ รายได้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากกิจกรรมนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญมากเท่าที่ควร ซึ่งคิดว่าเรื่องการติดตามและประเมินผลจะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ ทำให้การประชาชนไม่ได้มีความตระหนักที่จะสานต่อกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า กลุ่มที่มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจะเป็นกลุ่มแม่บ้านและพ่อบ้าน เนื่องจากอยู่ใกล้ชิดกับลำคลองมาก การสังเกต ติดตามและประเมินผล จึงสามารถทำได้มากกว่าอาชีพอื่น ส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถติดตามผลและประเมินผลตามข่าวสารที่ได้รับจากหน่วยงานราชการ หรือตามสื่อต่างๆ ดังนั้นหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์คลอง ควรจะถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องในการติดตามและประเมินผลให้มากขึ้น จึงจะทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการสานต่อกิจกรรมการอนุรักษ์คลองนี้ต่อไป

5. จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขาพบว่า กลุ่มตัวอย่างขาดการตระหนักถึงปัญหา ขาดความสนใจในการที่จะมีส่วนร่วมกันอนุรักษ์คลอง ส่งผลให้การอนุรักษ์คลองไม่ได้ผลเท่าที่ควร ซึ่งจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม โดยสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะปลูกจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขาได้นั้นคือ การเพิ่มพูนความรู้ในด้านสิ่งแวดล้อมของคลองและการรักษาคลองอย่างถูกวิธี รวมถึงการชักชวนผู้นำชุมชน อาสาสมัคร ให้ร่วมกันดูแลรักษาคลองให้ใสสะอาดไม่เกิดการเน่าเสีย การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการอนุรักษ์คลอง ซึ่งควรดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนแม่บทในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ในนโยบาย

สิ่งแวดล้อมชุมชนและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540 – 2559 (กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ. 2544) โดยส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่ส่งผลที่ดีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน

6. จากผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบถึงการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง และยังมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา เนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์ไม่ครอบคลุม และต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนไม่เห็นความสำคัญ และส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลดน้อยลง แนวทางในการแก้ไขปัญหาในส่วนนี้ควรจะเป็นหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา จะต้องให้ความสนใจ และประสานงานร่วมกันในการประชาสัมพันธ์ผลิตสื่อต่างๆ การรณรงค์ การจัดการฝึกอบรม ให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และปลูกจิตสำนึกอย่างต่อเนื่อง

7. จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่ค่อยมีส่วนร่วมที่จะเข้าร่วมประชุม ปรึกษาปัญหา กับหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากนัก ทำให้การรับทราบปัญหาจากประชาชนในชุมชน ไม่ครอบคลุมทั้งหมด ทางหน่วยงานราชการควรจะมีบทบาทในการเข้ามารับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชน ให้ประชาชนเกิดการรวมกลุ่ม และปรึกษาหารือแนวทางการในวางแผนการดำเนินงานในการอนุรักษ์คลอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแผนแม่บทชุมชน พ.ศ. 2540 – 2559 (กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ. 2544) ที่กล่าวว่า การระดมความคิด ระดมสมองในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนจะมีผลทำให้สิ่งแวดล้อมชุมชนดีขึ้น

8. ผลการศึกษากการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์คลองในทุกด้าน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมจะอยู่ในระดับปานกลาง อาจมีสาเหตุที่มาจากการที่กลุ่มตัวอย่างขาดความสนใจ ขาดความตระหนัก ในปัญหาที่เกิดขึ้นในส่วนรวม เนื่องด้วยปัญหาที่มีไม่ได้ส่งผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่าง โดยตรง เพราะกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ใช้ประโยชน์จากคลองมากนักในปัจจุบัน และส่วนหนึ่งเกิดจาก การไม่ได้ถือครองที่อยู่อาศัยโดยตรง โดยการถือครองที่อยู่อาศัยจะมีความสัมพันธ์ในด้านการรักษาทรัพย์สินสมบัติของตนเอง สภาพแวดล้อมภายในที่อยู่อาศัยจะส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน รวมถึงเมื่อไม่ได้มีการใช้ประโยชน์จากคลอง เนื่องด้วยมีการใช้น้ำอุปโภค บริโภคจากแหล่งอื่น แทนการอุปโภคและบริโภคจากแหล่งน้ำในคลอง มีเพียงการคมนาคมทางเรือเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทำให้ประชาชนไม่สนใจ ไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์จากคลองจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมภายในรอบเขตการถือครองกรรมสิทธิ์ของตนเอง

9. ผลการศึกษากการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในการอนุรักษ์คลอง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมจะอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสาเหตุมาจากการที่ประชาชนขาดความสนใจที่จะอนุรักษ์คลอง เพราะยังขาดความตระหนักต่อความสำคัญของคลอง ไม่เห็นประโยชน์

ของคลองมากเท่าที่ควร เนื่องจากไม่ได้มีการใช้ประโยชน์จากคลองมากเท่าใดนัก สำหรับตัวแปรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานนั้นก็คือ ซึ่ง เพศ อายุ อาชีพ จากทั้ง 3 ตัวแปรพบว่า เมื่อเราดูจากองค์ประกอบของทางสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ผู้ที่ให้ความสำคัญหรือการเข้าร่วมในกิจกรรมทั้งหมดจะเป็นวัยทำงาน เนื่องจากวัยทำงานจะเป็นวัยที่มีความเสถียรภาพทั้ง วุฒิภาวะทางอารมณ์ วุฒิภาวะทางการทำงาน โดยแผนแม่บทชุมชน พ.ศ. 2540 – 2559 (กองสังเวยดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ. 2544) กล่าวว่า ควรจะสนับสนุนประชาชน ชุมชน และองค์กรเอกชน เพื่ออาสาาร่วมกันพัฒนาและดูแลรักษาโครงสร้างบริการพื้นฐาน พื้นที่สีเขียว โดยรัฐให้ความร่วมมือและช่วยเหลือทางด้านเทคนิคและวัสดุเท่าที่จำเป็น ดังนั้นทางภาครัฐ ควรมีการจัดกิจกรรมในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์แหล่งน้ำที่ถูกรื้อ และจะต้องจัดทำแผน โครงการระยะสั้นอย่างบ่อยครั้ง เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัยได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในการอนุรักษ์คลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาสามารถสรุปข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากน้ำของชุมชนริมคลองประเวศบุรีรมย์ ข้อมูลเกี่ยวกับลำคลองที่ไหลผ่านชุมชนริมคลองประเวศบุรีรมย์ การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างต่อการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างต่อการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขาได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อายุของประชาชนอยู่ระหว่าง 40-49 ปี ซึ่งอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 38.7 ปี ส่วนใหญ่สมรสแล้ว มีเชื้อชาติไทย และส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน โดยเฉลี่ยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนประมาณ 5 คน ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด รายได้เฉลี่ย 3,001 – 6,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีกรรมสิทธิ์ถือครองที่อยู่อาศัย ลักษณะอาคารบ้านเรือนจะเป็นบ้านเดี่ยว โดยใช้ประโยชน์เป็นที่อยู่อาศัยและประกอบธุรกิจด้วย สำหรับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางน้ำของกลุ่มตัวอย่างนั้น มีผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร

5.1.2 ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากน้ำของชุมชนริมคลองประเวศบุรีรมย์

แหล่งน้ำที่กลุ่มตัวอย่างในชุมชนใช้ในการอุปโภคบริโภคส่วนใหญ่มาจากน้ำประปา สำหรับการใช้น้ำจากคลองส่วนใหญ่จะใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ส่วนลักษณะการระบายน้ำทิ้งจากบ้านเรือนจะระบายลงท่อเทศบาล บ้านเรือนหรือกิจการในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่แยกไขมันและเศษอาหารออกจากน้ำทิ้ง สำหรับการระบายน้ำเสียจากสิ่งปฏิกูล เช่น น้ำเสียจากส้วม จะกำจัดลงบ่อเกรอะ ถ้ำดินจากบ่อเกรอะ จะจ้างรถดูดส้วมในการระบายออก การกำจัดขยะมูลฝอย จะกำจัดโดยทิ้งลงถังของเทศบาล การใช้น้ำประปาและการกำจัดน้ำเสียส่วนใหญ่ไม่เคยใช้น้ำประปา จะกำจัดโดยวิธีการล้างลงท่อระบายน้ำมากที่สุด และกำจัดภาชนะบรรจุสารเคมีโดยการทิ้งลงถังขยะเทศบาล

5.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับลำคลองที่ไหลผ่านชุมชนริมคลองประเวศบุรีรมย์

ลักษณะของคลองประเวศบุรีรมย์ที่ไหลผ่านชุมชนในเขตลาดกระบังส่วนมากจะสกปรกบ้างแต่สามารถใช้ได้บางฤดูกาล โดยฤดูหนาวจะเป็นฤดูกาลที่น้ำสามารถนำมาใช้มากที่สุด ช่วงฤดูฝนจะส่งกลิ่นเหม็นมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า โรงงานอุตสาหกรรมเป็น

สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ สำหรับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า จะเกิดผลกระทบต่อคุณภาพน้ำมากที่สุด ปัญหาน้ำเสียจากครัวเรือน สาเหตุสำคัญ คือ การซักล้างเสื้อผ้า และทำให้เกิดผลกระทบคือ ทำให้น้ำเน่าเสีย น้ำขุ่นมาก นอกจากนี้ยังเห็นว่าผลกระทบที่เกิดขึ้น ได้แก่ ทำให้ทัศนียภาพไม่ดี เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค และแหล่งน้ำตื้นเขิน เป็นต้น

แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำมีหลายวิธี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างทุกคนจะต้องร่วมมือแก้ไขปัญหา และทางสำนักงานเขตควรเร่งก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนให้เสร็จโดยเร็ว เพื่อให้ทันกับการแก้ไขปัญหามาเพื่อบรรเทาปัญหาให้น้อยลง นอกจากนี้ยังเห็นว่า โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เป็นต้นเหตุให้เกิดน้ำเน่าเสียจะต้องบำบัดน้ำทิ้งก่อนปล่อยลงท่อระบายน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะ

5.1.4 การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างต่อการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์ และคลองสาขา

ระดับการมีส่วนร่วมจะแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านต่อไปนี้

1. การติดต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง พบว่า การมีส่วนร่วมน้อยมากที่สุด การร่วมพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากมลพิษ พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมในการพูดคุยมาก และการนำเสนอปัญหาเสนอต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า การมีส่วนร่วมปานกลาง เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในทุกข้อแล้วนั้น พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อปรึกษาหาแนวทางอนุรักษ์น้ำ พบว่า การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง พบว่า การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด การเข้าร่วมประชุมและประชาพิจารณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในทุกข้อแล้วนั้น พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

3. กิจกรรมการทำความสะอาดคลอง พบว่า มีส่วนร่วมน้อย กิจกรรมการแยกเศษอาหาร ขยะหรือสิ่งปฏิกูลก่อนระบายลงคลอง พบว่า มีส่วนร่วมน้อย มีส่วนร่วมมากและไม่เคยมี และกิจกรรมการร่วมกันรณรงค์ แนะนำโครงการที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เคยมีส่วนร่วมหรือไม่เคยทำเลย เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมในทุกข้อแล้วนั้น พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมนั้น พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. การติดตามและประเมินผลในกิจกรรมการทำความสะอาดคลอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เคยมีส่วนร่วมหรือไม่เคยทำเลยมากที่สุด การติดตามและประเมินผลในกิจกรรมการแยกเศษอาหาร ขยะหรือสิ่งปฏิกูลก่อนระบายลงคลอง พบว่า การไม่เคยมีส่วนร่วมหรือไม่เคยทำเลยมากที่สุด และการติดตามและประเมินผลในกิจกรรมการร่วมกันรณรงค์ แนะนำโครงการที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง พบว่า การไม่เคยมีส่วนร่วมหรือไม่เคยทำเลย มากที่สุด เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในทุกข้อแล้วนั้น พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมนั้น อยู่ในระดับน้อย

5.1.5 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างต่อการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา

จากการตั้งสมมติฐานในข้างต้น โดยปัจจัยด้านเพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่อยู่อาศัย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์ เมื่อทำการวิเคราะห์การผันแปรร่วม และวิเคราะห์การจำแนกพหุระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามทั้ง 4 กิจกรรมสรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา พบว่า เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การวิเคราะห์การจำแนกพหุระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหามากที่สุด โดยสามารถอธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม $Beta = 0.384$ รองลงมาเป็นจำนวนสมาชิกในครัวเรือน อธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม $Beta = 0.310$ ส่วนรายได้และเพศมีค่า $Beta$ เท่ากับ 0.270 และ 0.212 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ตัวแปรอิสระทั้งหมด สามารถอธิบายการผันแปรของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้คิดเป็นร้อยละ 52.1 (Multiple $R^2 = .521$)

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง พบว่า เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การวิเคราะห์การจำแนกพหุระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลอง พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลองมากที่สุด โดยสามารถอธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม $Beta = 0.328$ รองลงมาเป็นรายได้ ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม $Beta = 0.247$ ส่วนระดับการศึกษาและอายุมีค่า $Beta$ เท่ากับ 0.228 และ 0.170 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ตัวแปรอิสระทั้งหมด สามารถอธิบายการผันแปรของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้คิดเป็นร้อยละ 25.0 ($Multiple R^2 = .250$)

3. การมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง พบว่า เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และกรรมสิทธิ์ถือครองที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง หลังปรับค่าตัวแปรอิสระทุกตัวแล้ว พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลองมากที่สุด โดยสามารถอธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม $Beta = 0.354$ รองลงมา คือ อาชีพ อธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม $Beta = 0.304$ ส่วนระดับการศึกษาและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีค่า $Beta$ เท่ากับ 0.215 และ 0.207 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ตัวแปรอิสระทั้งหมด สามารถอธิบายการผันแปรของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้คิดเป็นร้อยละ ร้อยละ 33.0 ($Multiple R^2 = .330$)

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการอนุรักษ์คลอง พบว่า อาชีพ รายได้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการอนุรักษ์คลอง โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผล หลังปรับค่าตัวแปรอิสระทุกตัวแล้ว พบว่า รายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผลมากที่สุด โดยสามารถอธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม $Beta = 0.305$ รองลงมา คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร อธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม $Beta = 0.284$ ส่วนระดับการศึกษาและอาชีพ มีค่า $Beta$ เท่ากับ 0.175 และ 0.153 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ตัวแปรอิสระทั้งหมด สามารถอธิบายการผันแปรของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้คิดเป็นร้อยละ ร้อยละ 20.9 ($Multiple R^2 = .209$)

5.2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์โดยชุมชน ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ดำเนินการและส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ โดยจัดกิจกรรมหรือจัดทำแผน โครงการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงปัญหามลพิษของน้ำในคลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขา ผลเสียและอันตรายที่จะเกิดต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในชุมชน

2. ในแต่ละกิจกรรมที่จัดขึ้น ควรให้กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การประเมินผล อย่างเป็นทางการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าว เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์คลองมากขึ้น

3. ควรมีการจัดอบรมให้ผู้นำชุมชน อาสาสมัครในชุมชนในเรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์ เพื่อเป็นแกนนำในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขาอย่างถูกต้อง

4. ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สื่ออบรมและให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะต่างๆ ให้มากขึ้น

5. ให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานรัฐบาล เอกชนและชุมชน ในการสนับสนุนในเรื่องการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไขและลดปัญหามลพิษของคลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขาอย่างจริงจัง

5.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยครั้งต่อไปมีความสมบูรณ์รอบด้านและมีประโยชน์เพิ่มมากขึ้น ผู้ศึกษาขอเสนอแนะดังนี้

ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในกิจกรรมและในขั้นตอนอื่นๆ ที่แตกต่างไปจากการศึกษานี้ เช่น การมีส่วนร่วมในการประชุม โดยวิเคราะห์ว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมหรือมีความต้องการมีส่วนร่วมในระดับใด

ควรศึกษาในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในการศึกษานี้กับพื้นที่อื่น โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่ประกาศให้เป็น “เขตควบคุมมลพิษ” และ “เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม” หรือในพื้นที่ที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดปัญหามลพิษทางน้ำอย่างรุนแรง เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่าข้อมูลผลการศึกษานั้นมีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลอง หรือแหล่งน้ำธรรมชาติต่างๆ เพื่อนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางน้ำ ไปฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งน้ำตามธรรมชาติต่างๆ ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้

หากต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือในขั้นตอนต่างๆ ให้ได้รายละเอียดมากขึ้นกว่านี้ ควรศึกษาในขั้นตอนที่สนใจเพียงหนึ่งหรือสองขั้นตอนเท่านั้นเป็นกรณีศึกษาเพื่อสามารถศึกษาในประเด็นที่เราสนใจได้อย่างละเอียดและลึกซึ้งมากขึ้น

บรรณานุกรม

กรรณิการ์ ชมดี. 2524. “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กลุ่มงานวิเคราะห์คุณภาพน้ำ. 2548. รายงานผลการวิเคราะห์น้ำ. กรุงเทพฯ : งานจัดการ-คุณภาพน้ำ สำนักงานการระบายน้ำ.

กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ-

สิ่งแวดล้อม. 2549. นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

พ.ศ. 2540 - 2559.[Online].Available:

[http://www.onep.go.th/index.php?option=com_content&task=view&id=79&Itemid=64&limit=1&limitstart=1.\[3/2/2549\].](http://www.onep.go.th/index.php?option=com_content&task=view&id=79&Itemid=64&limit=1&limitstart=1.[3/2/2549].)

กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ-

สิ่งแวดล้อม. 2549. รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม. .[Online].Available:

[http://www.onep.go.th/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=3&Itemid=36.\[3/2/2549\].](http://www.onep.go.th/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=3&Itemid=36.[3/2/2549].)

เกษม จันทร์แก้ว. 2530. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์.

ไกรฤกษ์ แสงสุข. 2545. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการคุณภาพน้ำกวันพะเยา.”

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ขวัญชัย วงศ์นิติกร. 2532. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้ที่อาศัยในเขต

หมู่บ้านจัดสรร: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านจัดสรรเทพประทาน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จำเนียร ศิลปอาษา.2540. “การมีส่วนร่วมของผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและรักษา

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จิรายุ ทองเขาอ่อน. 2537. “การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อการเกษตร

จังหวัดลำพูน.” การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2527. การบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ฉัตรไชย รัตนไชย. 2539. การจัดการคุณภาพน้ำ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรภรณ์ วิวัฒน์วานิช. 2537. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนในหมู่บ้านพลาและหมู่บ้านพะยูน อำเภอฉวาง จังหวัดระยอง.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไชยยศ เรื่องสุวรรณ และบุญชม ศรีสะอาด. 2542. หลักการทฤษฎีเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- ชัยโรจน์ ธนสันติ. 2535. “การมีส่วนร่วมของกรมการสภาพำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติศึกษาเฉพาะจังหวัดอุบลราชธานี.” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทแก้ว เฉลยดำรง. 2538. “พฤติกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. 2527. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในสาธารณสุขมูลฐานแนวคิดปฏิบัติ.” กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข เอกสารอัดสำเนา.
- ถวัลย์ ยิ้มเข้ม. 2540. “พฤติกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรี : กรณีศึกษาเขตสุขาภิบาลยางตลาด อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นงเยาว์ หลีพันธุ์. 2537. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ศึกษาเฉพาะบางกรณีจังหวัดจันทบุรี.” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2537. กลวิธีแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2537. การวิจัยเบื้องต้นการพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญนาถ แพงชาติ. 2543. รายงานการวิจัยเรื่องการจัดการคุณภาพน้ำบึงหนองหานโดยอาศัยประชาชนมีส่วนร่วม. สกลนคร : กลุ่มงานอนามัยสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัย สำนักงานสาธารณสุข.
- ปนัดดา ภูเจริญศิลป์. 2541. “บทบาทคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง: กรณีศึกษาชุมชนในเขตเทศบาลขอนแก่น.” โครงการศึกษาดำเนินเองศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประสพสุข ตีอินทร์. 2531. “การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ.” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ปิยนาด บุนนาคและคณะ. 2525. **คลองในกรุงเทพฯ : ความเป็นมา การเปลี่ยนแปลง และผลกระทบ ต่อกรุงเทพฯ ในรอบ 200 ปี (พ.ศ.2325 – 2525).** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรีชา มาเจริญ. 2540. “พฤติกรรมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง: ศึกษากรณีอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี.” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ฝ่ายพัฒนาสังคม สำนักงานเขตลาดกระบัง . 2549. **ชุมชนในเขตลาดกระบัง.** กรุงเทพฯ : สำนักงานเขตลาดกระบัง.

ฝ่ายโยธา สำนักงานเขตลาดกระบัง . 2549. **ขนาดคลองประเวศบุรีรมย์.** กรุงเทพฯ : สำนักงานเขตลาดกระบัง.

ฝ่ายสิ่งแวดล้อม สำนักงานเขตลาดกระบัง. 2549. **มาตรฐานคุณภาพน้ำเขตลาดกระบัง.** กรุงเทพฯ : สำนักงานเขตลาดกระบัง.

เพ็ญศรี รัตนะ. 2536. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของกรมการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดอุบลราชธานี.” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ไพรัตน์ เดชะรินทร์. 2527. **นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนยุทธศาสตร์ การพัฒนาปัจจุบันการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.** กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภการพิมพ์.

ฟ้ารุ่ง มีอุคร. 2539. “บทบาทของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาประชาชนในองค์การชาวบ้านเพื่อพัฒนาภาคอีสาน จังหวัดขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภูซพงษ์ สุพัฒน์กุล. 2546. “การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำของประชาชน : กรณีศึกษาบึงหนองหาน จังหวัดสกลนคร.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มนัญญา ศรีหินกอง. 2543. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขมลพิษทางน้ำ : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลแก่งคอย จังหวัดสระบุรี.”
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

มูลนิธิโลกสีเขียว. 2536. **น้ำ.** กรุงเทพฯ : สามัคคีสาร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขงยุทธ จำปามูล. 2539. “บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทรัพยากร
ธรรมชาติ: ศึกษากรณีอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น.”

ภาคนิพนธ์พัฒนาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ขงยุทธ บุราสิทธิ์. 2534. “การดำเนินงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสังคม: กรณีบ้านซำใต้
บ้านโคกน้อย และบ้านโนนกระโดน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.” วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2526. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : ไทยอนุเคราะห์ไทย.
ราตรี ภารา. 2540. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.

วิชัย เทียนน้อย. 2533. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ. กรุงเทพฯ : อักษรวัฒนา.

วิทวัส แก้วทอง. 2541. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ
ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช.” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขารัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วินัย วีระพัฒนานนท์. 2530. สิ่งแวดล้อมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.

วิวรรณ ชันธโกศัย. 2544. “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนริมฝั่งแม่น้ำ
เจ้าพระยาในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี.”
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขศึกษา(พลศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิไลพร สมบูรณ์ชัย. 2533. “การมีส่วนร่วมของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากร
ธรรมชาติ จังหวัดลำปาง.” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิไลวรรณ สุปรียาพร. 2543. “การกำจัดการน้ำเสียของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองพะเยา.”

การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิต
วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สันสนะ ดันติชาติ. 2531. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ
อำเภอกาฬสินธุ์”. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศิริพรต ผลสินธุ์. 2534. ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : ดี.ดี.บุ๊คสโตร์.

สมภพ คชินธนานันท์. 2541. “การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของข้าราชการมหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.” การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรอใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า
สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีเหตุเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถาพร อธิพิงษ์. 2536. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอท่าใหม่ และกิ่งอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี.” วิทยานิพนธ์ สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุชาดา บุญประสพ. 2539. “พฤติกรรมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาแม่น้ำท่าจีนเน่าเสีย: ศึกษา กรณี อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขา สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุนทรี่ จินธรรม. 2531. “องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของประชาชนในหมู่บ้านโครงการปฐมอโศก ตำบลพระประโทน อำเภอพระประโทน จังหวัดนครปฐม.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุริยา ยี่ขุน. 2537. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระบบป่าชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลศรีละกอ อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา : ข่าว วิจัยการศึกษา (มิถุนายน – กรกฎาคม 2537).

สัจชัย สูดิพันธ์วิหาร. 2539. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางน้ำจากชุมชน: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองภูเก็ต.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สันติ พัฒนาศักดิ์. 2539. “การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านตลาดขี้เหล็ก ตำบลแม่โป่ง อำเภอคอกะเจ็ด จังหวัดเชียงใหม่.” การค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานเขตลาดกระบัง. 2549ก. ประวัติความเป็นมา.[Online].Available:

[http://203.155.220.239/subsite/index.php?strOrgID=001013&strSection=aboutus&intContentID=130.\[3/2/2549\].](http://203.155.220.239/subsite/index.php?strOrgID=001013&strSection=aboutus&intContentID=130.[3/2/2549].)

สำนักงานเขตลาดกระบัง. 2549ข. ข้อมูลทั่วไปของเขต.[Online].Available:

[http://203.155.220.239/subsite/index.php?strOrgID=001013&strSection=aboutus&intContentID=131.\[3/2/2549\].](http://203.155.220.239/subsite/index.php?strOrgID=001013&strSection=aboutus&intContentID=131.[3/2/2549].)

สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย. 2540. คู่มืออาสาสมัครพิทักษ์แม่น้ำและลำคลอง. กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

โสภณ หมวดทอง. 2533. “การเฝ้าระวังมลพิษแหล่งน้ำของเกษตรกรในตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

เอกสารนี้เป็นเอกสาร สาขาวิชาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ขอสงวนสิทธิ์ใน
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อรชร สมสะอาด. 2538. “การศึกษาระดับและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานโครงการธนาคารน้ำ: กรณีศึกษา จังหวัดสุรินทร์.”

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

อดิน รพีพัฒน์, ม.ร.ว. 2527. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมวัฒนธรรมไทย.** กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.

Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. 1977. **Participation's Place in Rural Development : Seeking Clarity Through Specificity.** London : World Development.

Kasperson, R.E. and Breitbank, M. 1969. **Participation Decentralization. And Aduocacy Planning. Research Paper No. 25.** Washington D.C. : Association of American Geographen.

Payakapan, S. 1980. **People's Participation in Slum Improvement : A case Study of Wat Sroi Thong Slum in Bangkok.** Bangkok : Asian Institute of Technology.

Pearse, A. and Stiefel, M. 1979. **Inquiry in the Participation : A Research Approach.** Geneva : Nations Research Institute for Social Development.

Yamane, T. 1973. **Statistics : An Introductory Analysis.** Tokyo : Harper International Edition.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรัมย์
และคลองสาขา เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

.....

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์น้ำของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชุมชนริมคลองประเวศบุรีรัมย์และคลองสาขา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่อยู่อาศัย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์น้ำ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการรักษาคุณภาพน้ำให้กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการคุณภาพน้ำ

คำชี้แจง

1. โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของท่านให้ครบทุกข้อ
2. แบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 5 ส่วน จำนวน 10 หน้า ประกอบด้วย
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
 - ส่วนที่ 2 การใช้ประโยชน์จากน้ำของชุมชนริมคลอง
 - ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับลำคลองที่ไหลผ่านชุมชนริมคลอง
 - ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลอง
 - 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา
 - 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
 - 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
 - 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
 - ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

(นายสังกร แสงเดือน)

นักศึกษาปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาพัฒนาการเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
“ขอรับรองว่าข้อมูลของท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ”
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่ต่อที่อื่น และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถาม เรื่อง
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์
และคลองสาขา เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

.....

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของท่านให้ครบทุกข้อ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1) ผู้ให้ข้อมูล เพศ ชาย หญิง
- 2) ท่านอาศัยอยู่ในชุมชน

☐ ชุมชน หลวงพรต-ท่านเลี่ยม	☐ ชุมชน วัดราชโกษา
☐ ชุมชน วัดสังฆราชา	☐ ชุมชน ดารุณีมีกอุปถัมภ์
☐ ชุมชน ร่วมใจพัฒนา	☐ ชุมชน มาเรียลัย
☐ ชุมชน มิตรปลุกศรัทธา	☐ ชุมชน วัดพลมานีย์
☐ ชุมชน หมู่บ้านลานบุญ	☐ ชุมชน นำไกร หมู่ 9 ทับยาว
☐ ชุมชน หมู่บ้านสมนึก	
- 3) อายุ.....ปี
- 4) สถานภาพ โสด แต่งงาน หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่
- 5) เชื้อชาติ ไทย อื่นๆ ระบุ.....
- 6) ศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม
 อื่นๆ ระบุ.....
- 7) การศึกษาระดับสูงสุด

☐ ไม่ได้รับการศึกษา
☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษา
☐ อาชีวศึกษาหรืออนุปริญญา
☐ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8) อาชีพหลัก

☐ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ แม่บ้าน / พ่อบ้าน
☐ การค้า/ธุรกิจส่วนตัว	☐ เกษตรกรรม
☐ รับจ้างในบริษัทเอกชน	☐ อื่นๆ ระบุ.....
☐ รับจ้างทั่วไป	

9) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของท่าน

☐ น้อยกว่า 3,000 บาท	☐ 9,001-12,000 บาท
☐ 3,001-6,000 บาท	☐ 12,001-15,000 บาท
☐ 6,001-9,000 บาท	☐ มากกว่า 15,000 บาท

10) จำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด.....คน

11) บ้านเรือนของท่านมีลักษณะอย่างไร

☐ ตึกแถว	☐ ทาวน์เฮาส์
☐ บ้านเดี่ยว	☐ อื่นๆ ระบุ.....
☐ ห้องแถว	

12) กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่อยู่อาศัย

☐ มีกรรมสิทธิ์ (เจ้าของบ้าน)
☐ ไม่มีกรรมสิทธิ์ (เช่า/เช่า/อาศัยอยู่กับญาติ)

13) ลักษณะการใช้ประโยชน์บ้านเรือน

☐ อยู่อาศัยอย่างเดียว	
☐ อยู่อาศัยและประกอบธุรกิจ (โปรดระบุประเภทกิจการ)	
☐ ร้านอาหาร	☐ ร้านขายของชำ
☐ ร้านเสริมสวย/ร้านตัดผม	☐ อื่นๆระบุ.....
☐ ซ่อมเครื่องจักร/เครื่องยนต์	

14) ท่านเคยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือได้ยินเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางน้ำหรือไม่ (ถ้าไม่เคยรับรู้มาก่อน ไม่ต้องตอบข้อ15,16)

☐ เคยรับรู้มาก่อน
☐ ไม่เคยรับรู้มาก่อน

15) ความบ่อยของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของปัญหามลพิษทางน้ำ

☐ 1ครั้ง/สัปดาห์
☐ 2-3ครั้ง/สัปดาห์
☐ ประจำทุกวัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

16) ท่านเคยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารปัญหามลพิษทางน้ำ จากแหล่งใด

- หนังสือพิมพ์
- วารสาร/นิตยสาร
- วิทยุ
- โทรทัศน์
- เสียงตามสาย
- สนทนากับบุคคลอื่น เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อนบ้าน
- อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 2 การใช้ประโยชน์จากน้ำของชุมชนริมคลอง

1) น้ำที่ใช้สำหรับบริโภคของครัวเรือน/กิจการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- น้ำประปา
- น้ำบาดาล
- น้ำฝน
- อื่นๆ ระบุ.....
- น้ำดั่ง/น้ำบรรจุขวดสำเร็จ

2) น้ำที่ใช้สำหรับอุปโภคของครัวเรือน/กิจการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- น้ำประปา
- น้ำคลอง
- น้ำฝน
- อื่นๆ ระบุ.....
- น้ำบาดาล/น้ำบ่อตื้น

3) การใช้ประโยชน์จากคลองประเวศบุรีรมย์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ใช้เพื่ออุปโภค เช่น อาบน้ำ, รดน้ำต้นไม้ ฯลฯ
- ใช้เพื่อการคมนาคม
- ใช้เพื่อทำเกษตรกรรม
- เป็นแหล่งปล่อยน้ำเสีย
- จับสัตว์น้ำเพื่อการบริโภคหรือจำหน่าย
- เป็นที่ทิ้งขยะมูลฝอย
- เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ
- อื่นๆ ระบุ.....

4) การระบายน้ำทิ้ง การกำจัดน้ำเสียและสิ่งปฏิกูล

4.1 ท่านระบายน้ำทิ้ง (จากห้องน้ำ ห้องครัว และห้องซักล้าง) โดยวิธีใด

- ต่ลงบ่อดิน/บ่อพักให้ซึมหายไปเอง
- ทิ้งลงพื้นที่ว่างในบริเวณบ้านให้ซึมหายไปเอง
- ทิ้งลงพื้นที่ว่างนอกเขตบ้าน
- ต่ลงท่อเชื่อมกับท่อระบายน้ำของเทศบาล
- ปล่อยลงแม่น้ำลำคลองโดยตรง
- อื่นๆ ระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 ท่านได้ทำการแยกไขมันและเศษอาหารออกจากน้ำทิ้ง หรือไม่

- แยก ระบุ
- ดักโดยใช้บ่อพัก
- ใช้ตะแกรง
- เก็บออกด้วยมือ
- ไม่ได้แยก

4.3 การระบายน้ำเสียจากสิ่งปฏิกูล

4.3.1 ประเภทและจำนวนห้องส้วมในครัวเรือน

- ไม่มีส้วม
- ส้วมราดน้ำ.....ห้อง
- ส้วมชักโครก..... ห้อง

4.3.2 ท่านมีวิธีกำจัดน้ำเสียจากส้วมอย่างไร

- มีบ่อเกรอะอย่างเดียว
- มีบ่อเกรอะและบ่อซึม
- ระบายลงแม่น้ำลำคลองโดยตรง (ไม่ผ่านบ่อเกรอะ)
- ระบายลงท่อเทศบาลโดยตรง (ไม่ผ่านบ่อเกรอะ)
- อื่นๆ ระบุ.....

4.3.3 เมื่อน้ำดินจากบ่อเกรอะหรือบ่อซึม มีการระบายน้ำที่ล้นอย่างไร

- จ้างรถดูดส้วม ไม่เคยล้น
- ระบายลงท่อเทศบาล อื่นๆ ระบุ.....
- ระบายลงแม่น้ำลำคลอง

4.3.4 เมื่อบ่อเกรอะเต็ม ท่านกำจัดกากปฏิกูลอย่างไร

- จ้างรถดูดส้วม ขุดหลุมฝัง
- ระบายลงท่อเทศบาล ไม่เคยเต็ม
- ระบายลงแม่น้ำลำคลอง อื่นๆ ระบุ.....

5) ครัวเรือนของท่านมีการกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีใด

- เสา ทิ้งลงแม่น้ำลำคลอง
- ทิ้งลงถังขยะของเทศบาล อื่นๆ ระบุ.....
- ฝังหรือหลุมกลบ

6) การใช้และการกำจัดสารเคมี

6.1 ท่านเคยใช้สารเคมีทางการเกษตรหรือไม่ (ถ้าตอบว่าไม่เคยให้ข้ามไปทำส่วนที่ 3)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

เคย ไม่เคย

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2 ท่านมีวิธีทำความสะอาดอุปกรณ์หลังการใช้สารเคมีอย่างไร

- ตักน้ำขึ้นมาล้างในหลุมที่เตรียมไว้
- ล้างลงบนพื้นดิน ปล่อยให้ไหลซึมลงผิวดิน
 - ล้างลงท่อระบายน้ำ
 - ล้างลงในแม่น้ำลำคลอง
 - อื่นๆ ระบุ.....

6.3 ท่านมีวิธีกำจัดภาชนะบรรจุสารเคมีอย่างไร

- ขุดหลุมฝัง
- เผาทำลาย
- ทิ้งลงถังขยะเทศบาล
- ทิ้งลงในแม่น้ำลำคลอง
- อื่น ๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับลำคลองที่ไหลผ่านชุมชนริมคลอง

1) ลักษณะน้ำในลำคลองที่ไหลผ่านชุมชนของท่าน

- สกปรกบ้างแต่สามารถใช้ได้ทั้งปี
- สกปรกบ้างแต่สามารถใช้ได้บางฤดูกาล
- น้ำเน่าเหม็นจนไม่สามารถใช้ได้
- อื่นๆ ระบุ.....

2) ถ้าน้ำในลำคลองมีลักษณะสกปรกบ้างแต่สามารถใช้ได้บางฤดูกาล จะสามารถใช้ได้ในฤดูใด

- ฤดูร้อน (มี.ค.-มิ.ย.)
- ฤดูฝน (ก.ค.-ต.ค.)
- ฤดูหนาว (พ.ย.-ก.พ.)

3) ท่านพบว่าน้ำส่งกลิ่นเหม็นในฤดูกาลใดมากที่สุด

- ฤดูร้อน (มี.ค.-มิ.ย.)
- ฤดูฝน (ก.ค.-ต.ค.)
- ฤดูหนาว (พ.ย.-ก.พ.)
- ไม่พบ

4) ท่านคิดว่าปัญหาน้ำในลำคลองที่ท่านพบมีสาเหตุมาจากข้อใดมากที่สุด

☐ 1. ชุมชน บ้านเรือนต่างๆ	☐ 4. เกษตรกรรม
☐ 2. โรงงานอุตสาหกรรม	☐ 5. อื่นๆ ระบุ.....
☐ 3. ร้านค้า / ร้านอาหาร	

5) ถ้ามีปัญหาจากครัวเรือน สิ่งที่เป็นสาเหตุสำคัญคือข้อใด

- การซักล้างเสื้อผ้า
- การทิ้งขยะมูลฝอย
- การทำอาหาร
- การถ่ายของเสีย
- อื่น ๆ ระบุ.....

6) ท่านได้รับผลกระทบในการใช้ประโยชน์จากคลองประเวศบุรีรมย์ในข้อใดบ้าง

- 1. ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ
- 2. น้ำขุ่นมาก
- 3. น้ำเน่าเสีย
- 4. แหล่งน้ำตื้นเขิน
- 5. ทศนียภาพไม่ดี
- 6. อื่นๆ ระบุ.....

7) ท่านมีความเห็นเกี่ยวกับ แนวทางการป้องกันและอนุรักษ์คลองจากชุมชนอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. ประชาชนทุกคนจะต้องร่วมมือกันอนุรักษ์คลอง
- 2. สำนักงานเขตควรสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย
- 3. สถานประกอบการควรบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่ท่อ
- 4. หน่วยงานราชการควรให้ความรู้แก่ประชาชนให้มากขึ้น
- 5. รัฐบาลควรจัดสรรเงินงบประมาณเพิ่มขึ้น
- 6. อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์คลอง

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา

1.1 ท่านเคยติดต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองหรือไม่

- ไม่เคยมีส่วนร่วม หรือ ไม่เคยทำเลย
- มีส่วนร่วมน้อย หรือ นานๆทำครั้ง หรือ 1 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมปานกลาง หรือ ทำบ่อย หรือ 2-3 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมมาก หรือ 4-6 ครั้ง/3 เดือน

1.2 ท่านเคยร่วมพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากมลพิษในคลองหรือไม่

- ไม่เคยมีส่วนร่วม หรือ ไม่เคยทำเลย
- มีส่วนร่วมน้อย หรือ นานๆทำครั้ง หรือ 1 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมปานกลาง หรือ ทำบ่อย หรือ 2-3 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมมาก หรือ 4-6 ครั้ง/3 เดือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่... ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3 ท่านเคยนำปัญหาที่พบเสนอต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือไม่

- ไม่เคยมีส่วนร่วม หรือ ไม่เคยทำเลย
- มีส่วนร่วมน้อย หรือ นานๆทำครั้ง หรือ 1 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมปานกลาง หรือ ทำบ่อย หรือ 2-3 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมมาก หรือ 4-6 ครั้ง/3 เดือน

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

2.1 ท่านเคยรวมกลุ่มเพื่อศึกษาหาแนวทางในการอนุรักษ์น้ำหรือไม่

- ไม่เคยมีส่วนร่วม หรือ ไม่เคยทำเลย
- มีส่วนร่วมน้อย หรือ นานๆทำครั้ง หรือ 1 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมปานกลาง หรือ ทำบ่อย หรือ 2-3 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมมาก หรือ 4-6 ครั้ง/3 เดือน

2.2 ท่านเคยรวมกลุ่มเพื่อวางแผนดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขาหรือไม่

- ไม่เคยมีส่วนร่วม หรือ ไม่เคยทำเลย
- มีส่วนร่วมน้อย หรือ นานๆทำครั้ง หรือ 1 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมปานกลาง หรือ ทำบ่อย หรือ 2-3 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมมาก หรือ 4-6 ครั้ง/3 เดือน

2.3 ท่านเคยเข้าร่วมประชุมและประชาพิจารณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขาหรือไม่

- ไม่เคยมีส่วนร่วม หรือ ไม่เคยทำเลย
- มีส่วนร่วมน้อย หรือ นานๆทำครั้ง หรือ 1 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมปานกลาง หรือ ทำบ่อย หรือ 2-3 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมมาก หรือ 4-6 ครั้ง/3 เดือน

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

3.1 ท่านเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมทำความสะอาดคลองหรือไม่

- ไม่เคยมีส่วนร่วม หรือ ไม่เคยทำเลย
- มีส่วนร่วมน้อย หรือ นานๆทำครั้ง หรือ 1 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมปานกลาง หรือ ทำบ่อย หรือ 2-3 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมมาก หรือ 4-6 ครั้ง/3 เดือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 ท่านเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแยกเศษอาหาร ขยะหรือสิ่งปฏิกูลก่อนระบายลง
คลองหรือไม่

- ไม่เคยมีส่วนร่วม หรือ ไม่เคยทำเลย
- มีส่วนร่วมน้อย หรือ นานๆทำครั้ง หรือ 1 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมปานกลาง หรือ ทำบ่อย หรือ 2-3 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมมาก หรือ 4-6 ครั้ง/3 เดือน

3.3 ท่านเคยร่วมรณรงค์ แนะนำโครงการที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และ
คลองสาขาหรือไม่

- ไม่เคยมีส่วนร่วม หรือ ไม่เคยทำเลย
- มีส่วนร่วมน้อย หรือ นานๆทำครั้ง หรือ 1 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมปานกลาง หรือ ทำบ่อย หรือ 2-3 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมมาก หรือ 4-6 ครั้ง/3 เดือน

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลกิจกรรมการทำความสะอาดคลองหรือไม่

- ไม่เคยมีส่วนร่วม หรือ ไม่เคยทำเลย
- มีส่วนร่วมน้อย หรือ นานๆทำครั้ง หรือ 1 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมปานกลาง หรือ ทำบ่อย หรือ 2-3 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมมาก หรือ 4-6 ครั้ง/3 เดือน

4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลกิจกรรมการแยกเศษอาหาร ขยะหรือสิ่ง
ปฏิกูลก่อนระบายลงคลองหรือไม่

- ไม่เคยมีส่วนร่วม หรือ ไม่เคยทำเลย
- มีส่วนร่วมน้อย หรือ นานๆทำครั้ง หรือ 1 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมปานกลาง หรือ ทำบ่อย หรือ 2-3 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมมาก หรือ 4-6 ครั้ง/3 เดือน

4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลกิจกรรมการร่วมรณรงค์ แนะนำโครงการ
ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองประเวศบุรีรมย์และคลองสาขาหรือไม่

- ไม่เคยมีส่วนร่วม หรือ ไม่เคยทำเลย
- มีส่วนร่วมน้อย หรือ นานๆทำครั้ง หรือ 1 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมปานกลาง หรือ ทำบ่อย หรือ 2-3 ครั้ง/3 เดือน
- มีส่วนร่วมมาก หรือ 4-6 ครั้ง/3 เดือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำ

กองมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2535) ได้กล่าวถึง มาตรฐานคุณภาพน้ำเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการจัดการคุณภาพน้ำ มาตรฐานคุณภาพน้ำโดยทั่วไปแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือมาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำ และมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำที่จากแหล่งกำเนิดในมาตรฐานคุณภาพน้ำดังกล่าวมีการกำหนดประเภทของมลพิษ รวมทั้งวิธีการเก็บและวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ การกำหนดมาตรฐานดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อรักษาคุณภาพของแหล่งน้ำให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ป้องกันผลกระทบที่มีต่อระบบนิเวศแหล่งน้ำและสุขภาพอนามัยของประชาชน

มาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำ

ประธาน อารีพลและคณะ (2522) ได้กล่าวถึง ตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 บัญญัติให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมนี้จะต้องอาศัยหลักวิชาการและหลักการทางวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐาน โดยจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำมีดังนี้

1. เพื่อควบคุมและรักษาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์และมีความปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน
2. เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากร และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ

หลักการสำคัญในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำ ได้แก่ การกำหนดค่ามาตรฐานเพื่อรักษาคุณภาพน้ำให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ การจัดแบ่งลักษณะการใช้ประโยชน์ของแหล่งน้ำ และการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบคุณภาพน้ำ

หลักเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดมาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำ ค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำที่ได้จัดทำขึ้นมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญดังนี้

1. ความเหมาะสมต่อการนำมาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมแต่ละประเภทในกรณีที่แหล่งน้ำมีประโยชน์หลายด้าน (Multi Purposes) โดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์หลักเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ระดับมาตรฐานจะไม่ขัดแย้งต่อการใช้ประโยชน์หลายด้านพร้อมกัน
2. สถานการณ์คุณภาพในแหล่งน้ำหลักของประเทศและแนวโน้มของคุณภาพน้ำที่มีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากการพัฒนาในด้านต่างๆ ในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. สุขภาพและความปลอดภัยของชีวิตมนุษย์และสัตว์น้ำส่วนใหญ่
4. ความรู้สึกพึงพอใจในการยอมรับระดับคุณภาพน้ำในเขตต่างๆ ของประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำหลักและของประชาชนส่วนใหญ่

ตารางที่ ค.1 มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน

ดัชนีคุณภาพน้ำ ^{2/}	หน่วย	ค่าทางสถิติ	เกณฑ์กำหนดสูงสุด ^{3/} ตามการแบ่งประเภทคุณภาพน้ำตามการใช้ประโยชน์ ^{4/}					วิธีการตรวจสอบ
			ประเภท 1	ประเภท 2	ประเภท 3	ประเภท 4	ประเภท 5	
1. สี กลิ่นและรส (Colour, Odour and Taste)	-	-	๐	๐'	๐'	๐'	-	-
2. อุณหภูมิ (Temperature)	๐ซ	-	๐	๐'	๐'	๐'	-	เครื่องวัดอุณหภูมิ (Thermometer) วัดขณะทำการเก็บตัวอย่าง
3. ความเป็นกรดและด่าง (pH)	-	-	๐	5-9	5-9	5-9	-	เครื่องวัดความเป็นกรดและด่างของน้ำ (pH meter)ตามวิธีหาค่าแบบ Electrometric
4. ออกซิเจนละลาย (DO) ^{3/}	มก./ล.	P20	๐	6.0	4.0	2.0	-	Azide Modification
5. บีโอดี (BOD)	มก./ล.	P80	๐	1.5	2.0	4.0	-	Azide Modification ที่อุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียสเป็นเวลา 5 วันติดต่อกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ค1 มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (ต่อ)

ดัชนีคุณภาพน้ำ ²	หน่วย	ค่าทางสถิติ	เกณฑ์กำหนดสูงสุด ³ ตามการแบ่งประเภทคุณภาพน้ำตามการใช้ประโยชน์ ⁴					วิธีการตรวจสอบ
			ประเภท 1	ประเภท 2	ประเภท 3	ประเภท 4	ประเภท 5	
6. แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria)	เอ็ม.พี. เอ็น/100 มล.	P80	๐	5,000	20,000	-	-	Multiple Tube Fermentation Technique
7. แบคทีเรียกลุ่มฟีคัลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria)	เอ็ม.พี. เอ็น/100 มล.	P80	๐	1,000	4,000	-	-	Multiple Tube Fermentation Technique
8. ไนเตรต (NO ₃) ในหน่วยไนโตรเจน	มก./ล.	-	๐	5.0	5.0	-	-	Cadmium Reduction
9. แอมโมเนีย (NH ₃) ในหน่วยไนโตรเจน	มก./ล.	-	๐	0.5	0.5	-	-	Distillation Nesslerization
10. ฟีนอล (Phenols)	มก./ล.	-	๐	0.005	0.005	-	-	Distillation, 4-Amino antipyrone
11. ทองแดง (Cu)	มก./ล.	-	๐	0.1	0.1	-	-	Atomic Absorption - Direct Aspiration
12. นิกเกิล (Ni)	มก./ล.	-	๐	0.1	0.1	-	-	Atomic Absorption - Direct Aspiration
13. แมงกานีส (Mn)	มก./ล.	-	๐	1.0	1.0	-	-	Atomic Absorption - Direct Aspiration

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๑๑ มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (ต่อ)

ดัชนีคุณภาพน้ำ ^๒	หน่วย	ค่าทางสถิติ	เกณฑ์กำหนดสูงสุด ^๓ ตามการแบ่งประเภทคุณภาพน้ำตามการใช้ประโยชน์ ^๔					วิธีการตรวจสอบ
			ประเภท 1	ประเภท 2	ประเภท 3	ประเภท 4	ประเภท 5	
14. สังกะสี (Zn)	มก./ล.	-	๓		1.0		-	Atomic Absorption - Direct Aspiration
15. แคดเมียม (Cd)	มก./ล.	-	๓		0.005* 0.05**		-	Atomic Absorption - Direct Aspiration
16. โครเมียมชนิดเฮกซะวาเลนต์ (Cr Hexavalent)	มก./ล.	-	๓		0.05		-	Atomic Absorption - Direct Aspiration
17. ตะกั่ว (Pb)	มก./ล.	-	๓		0.05		-	Atomic Absorption - Direct Aspiration
18. โปรททั้งหมด (Total Hg)	มก./ล.	-	๓		0.002		-	Atomic Absorption - Cold Vapour Technique
19. สารหนู (As)	มก./ล.	-	๓		0.01		-	Atomic Absorption - Gaseous Hydride
20. ไซยาไนด์ (Cyanide)	มก./ล.	-	๓		0.005		-	Pyridine-Barbituric Acid
21. กัมมันตภาพรังสี (Radioactivity) - คำรังสีแอลฟา (Alpha) - คำรังสีเบตา (Beta)	เบคเคอ เรล/ล.	-	๓		0.1 1.0		-	Low Background Proportional Counter

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๓1 มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (ต่อ)

ดัชนีคุณภาพน้ำ ^๖	หน่วย	ค่าทางสถิติ	เกณฑ์กำหนดสูงสุด ^๗ ตามการแบ่งประเภทคุณภาพน้ำตามการใช้ประโยชน์ ^๖					วิธีการตรวจสอบ
			ประเภท 1	ประเภท 2	ประเภท 3	ประเภท 4	ประเภท 5	
22. สารฆ่าศัตรูพืชและสัตว์ชนิด ที่มีคลอรีนทั้งหมด (Total Organochlorine Pesticides)	มก./ล.	-	๓	0.05	-	-	-	Gas-Chromatography
23. ดีดีที (DDT)	ไมโครกรัม/ล.	-	๓	1.0	-	-	-	Gas-Chromatography
24. บีเอชซีชนิดแอลฟา (Alpha-BHC)	ไมโครกรัม/ล.	-	๓	0.02	-	-	-	Gas-Chromatography
25. ดีลด์ริน (Dieldrin)	ไมโครกรัม/ล.	-	๓	0.1	-	-	-	Gas-Chromatography
26. อัลดริน (Aldrin)	ไมโครกรัม/ล.	-	๓	0.1	-	-	-	Gas-Chromatography
27. เฮปตาคลอร์และเฮปตาคลออีพอกไซด์ (Heptachor & Heptachlorepoxyde)	ไมโครกรัม/ล.	-	๓	0.2	-	-	-	Gas-Chromatography
28. เอนดริน (Endrin)	ไมโครกรัม/ล.	-	๓	ไม่สามารถตรวจพบได้ตามวิธีการตรวจสอบที่กำหนด	-	-	-	Gas-Chromatography

ดัดแปลงจาก : กองจัดการคุณภาพน้ำ (2540)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมายเหตุ :

1/ การแบ่งประเภทแหล่งน้ำผิวดิน

ประเภทที่ 1 ได้แก่ แหล่งน้ำที่คุณภาพน้ำมีสภาพตามธรรมชาติโดยปราศจากน้ำทิ้งจากกิจกรรมทุกประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

- (1) การอุปโภคและบริโภคโดยตรงผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติก่อน
- (2) การขยายพันธุ์ตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตระดับพื้นฐาน
- (3) การอนุรักษ์ระบบนิเวศน์ของแหล่งน้ำ

ประเภทที่ 2 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

- (1) การอุปโภคและบริโภคโดยตรงผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน
- (2) การอนุรักษ์สัตว์น้ำ
- (3) การประมง
- (4) การว่ายน้ำและกีฬาทางน้ำ

ประเภทที่ 3 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

- (1) การอุปโภคและบริโภคโดยตรงผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน
- (2) การเกษตร

ประเภทที่ 4 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

- (1) การอุปโภคและบริโภคโดยตรงผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำเป็นพิเศษก่อน
- (2) การอุตสาหกรรม

ประเภทที่ 5 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการคมนาคม

2/ กำหนดค่ามาตรฐานเฉพาะในแหล่งน้ำประเภทที่ 2-4 สำหรับแหล่งน้ำประเภทที่ 1 ให้เป็นไปตามธรรมชาติ และแหล่งน้ำประเภทที่ 5 ไม่กำหนดค่า

3/ ค่า DO เป็นเกณฑ์มาตรฐานต่ำสุด

ธ เป็นไปตามธรรมชาติ

ธ อุณหภูมิของน้ำจะต้องไม่สูงกว่าอุณหภูมิตามธรรมชาติ เกิน 3 องศาเซลเซียส

* น้ำที่มีความกระด้างในรูปของ CaCO_3 ไม่เกินกว่า 100 มิลลิกรัมต่อลิตร

- **** น้ำที่มีความกระด้างในรูปของ CaCO_3 เกินกว่า 100 มิลลิกรัมต่อลิตร
- °ซ** องศาเซลเซียส
- P20** ค่าเปอร์เซ็นต์ไทลที่ 20 จากจำนวนตัวอย่างน้ำทั้งหมดที่เก็บมาตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง
- P80** ค่าเปอร์เซ็นต์ไทลที่ 80 จากจำนวนตัวอย่างน้ำทั้งหมดที่เก็บมาตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง
- มก./ล.** มิลลิกรัมต่อลิตร
- มล.** มิลลิลิตร
- MPN** เอ็ม.พี.เอ็น หรือ Most Probable Number

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นายคังกร แสงเดือน
วัน เดือน ปีเกิด	2 มกราคม 2525 ที่อุบลราชธานี
ที่อยู่	32/25 ถ. สุริยาตร์ ซ. สุริยาตร์ 2 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000 โทร.08-1692-8803
ประวัติการศึกษา	2539 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช อุบลราชธานี 2542 มัธยมศึกษาตอนปลาย สายวิทย์คณิต โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช อุบลราชธานี 2546 วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 2552 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน กลุ่มตรวจราชการ สำนักปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้